

## Sistem de partide - XIII -

apr. 1937 - 30 nov.'37

-----

-----

Vezi fișierul următor ....

-----

## Guvern Tătărescu .Vacanța parlamentară .21 mart.'37

-----

### 1.) Din lumea partidelor politice , / " Discuțiuni " / 28 aprilie 1937

Rev." *Parlamentul Românesc* "an VIII , nr. 232-234 , 28 apr.1937

N.Porsena : *Reforma partidelor politice* / **76 de partide politice ! 25 minorități !** /

IDSuchianu : *Sistemul marilor partide*

N.Georgescu -Roegen :*Aspecte numerice ale ultimelor alegeri generale din România*

**N.Porsena /**

#### ▣ **Reforma partidelor politice**

#### ▣ **76 de partide politice ! 25 minorități !**

*Comisia Centrală Electorală* înregistrase , la începutul anului 1937,  
76 de partide politice , fiecare având năzuința "să ferească țara" .

În curând , vom avea 100 !

"Îngerii" ce s-au auto-uns șefi de partide, sunt , din întâmplare ,  
niște iluștri avocați de judecătorie de pace, onorabili negustori de stambă ,  
și, mai ales, generali pensionari.

Este surprinzător câte aptitudini își descoperă un ofițer activ ieșit la pensie !

În deosebi cluburile politice mișună de acești domni fezanțați , care fac cu ochiul Puterii.

Dar , cum fiecare partid trebuie să obțină 2 % voturi pe țară,

cele 76 de partide ar avea nevoie de 152% din voturi ,

depășind posibilitățile electoratului românesc.

Fenomenul în sine nu are nimic alarmant , este cel mult ridicol .

Înainte de a arăta ticăloșia partidelor politice și otrăvirea vieții publice prin partide,

vom semna puțintel bine ce răsare după urma lor.

Este bine :

Prin ploaia de manifeste și gazete aruncate asupra satelor,

în strigătele entuziaste de "*îrtie!* , *îrtie!*" ale cetățenilor rurali,

politicienii țin treaz interesul țăranului pentru slovă, atât de rară la sate ,  
silindu-l să citească pe cel ce n-a uitat de tot buchea celor 4 clase primare .

Este cumva o combatere a analfabetismului într-o țară cu 44% analfabeți .

Al doilea bine este deșteptarea interesul țăranilor pentru treburile publice ,

zmulgera ei din existența apatică de orientali. Fără să exagerăm, cantitatea acestui bine este  
apreciabilă , și nu putem refuza recunoașterea sa de jure .

Este rău :

Întâietatea având-o electoratul, e de la sine înțeles că elementele ce se impun într-un partid ... sunt *acerebrații, semi-analfabeții, agenții electorali*.

Elementele de elită sunt, dacă nu puse la caranți, în orice caz copleșite de agenții electorali.

De aici, o trivializare a mediului politic, o decapitare a inteligenței, a talentului, a meritului, în folosul turmei vulgare. O demagogie înfiorătoare.

Ce ar trebui ?

O reformă a sistemului partidelor, a legii electorale.

O întâietate acordată alegătorilor posedând oarecare cultură, un fel de revenire la sistemul colegiilor, însă nu pe bază de cens, ci de școală, de grad de cultură.

Unii preconizau revenirea la votul cenșitar, nu pe avere, ci pe studii, pentru a se asigura nivelul politic al opțiunilor.

Rezultatele ar fi fost însă catastrofale,

deoarece majoritatea analfabeților erau români, iar minoritarii erau școliți !

Pentru a desființa instituția agenturii electorale, pentru a înălța nivelul cultural și moral al activității politice, ar trebui, poate :

a) să avizăm la un vot plural sau pe colegii culturale, la un sistem corporatist,

( a cărei experiență se încearcă în unele țări fasciste )

b) să aplicăm printr-un procedeu oarecare, proporția etnică a numărului de voturi, pentru ca să nu fim striviți de votul populațiilor alogene,

lucru inevitabil într-o țară cu 25 de minorități !

////////////////////////////////////

**D.I.Suchianu / 28 apr. 1937**

#### ■ Sistemul marilor partide

[LD 23 nov.2003 .Un memento pentru DISuchianu .Iată începuturile tânărului Suchianu !

Nu cunosc destinul lui ulterior, nu știu cum a trecut prin malaxorul istoriei, al războiului și al "revoluției populare", nu știu cu ce "naftalină" și-a vindecat apetitul pentru politică, dar, când eram studentă am frecventat, la sala Dalles, prin 1965-'66, cursurile unui soi de universitate populară de cinematografie.

Suchianu ne predă cursul... urmat de exemplificarea cu 1-2 filme, aparținând școlii respective de cinematografie: școala suedeză, noul val francez, neo-realismul italian etc etc...

Fascinant ! Lui îi datorez toată cultura mea cinematografică ... și nu numai .

Pe atunci, habar n-aveam de profesiile lui interbelice ... ]

Una din erorile cele mai frecvent în România, este când se deplânge Franța pentru prea multele ei partide.

Nefericita țară a noastră latină, sfâșiată de acești șacali politici !

În realitate, Franța se împacă perfect cu sistemul partidelor pulbere .

Căci o obligă la coaliții .Și nimic nu-i mai profitabil unei țări decât guvernele de împăcare .

Dar asta presupune o mentalitate deja democratică, așa cum este în Franța.

În România nu avem această mentalitate .

În România trebuie să ferim țara de sistemul micro-partidelor .

În România nu trebuie o maimuțărare franco filă .

În România este nevoie, deocamdată, de partide puține, dar tari .

Începuturile unei democrații au fost contemporane cu sistemul dual :

Liberali și conservatori ; progresiști cu diez și progresiști cu bemol

( cum era junismul român ),partide care să se succedă la cârma țării,

devenind, pe rând, " *opозиția Majestății Sale* " ( cum se zice și azi în Englitera, inauguratoarea sistemului de *wigs* și *tories* )

Sistemul e profitabil, ca probă că el se menține chiar în democrații avansate .

Exact cum este în SUA : Republicanii și Democrații .

Forța centrifugală a pus stăpânire pe viața politică din România

și îngreunează guvernarea, dezorientează cetățenii,

crează posibilitatea de a exploata ca sperietoare și ca derivativ

forțe de dezordine , forțe incendiare periculoase ,  
dar , mai ales, îndepărtează personalitățile românești remarcabile :  
Iorga, Argetoianu, Gr.Iunian ș.a. care , integrate unui mare partid,  
ar putea să facă mari servicii țării .

////////////////////////////////////

**N.Georgescu -Roegen ( subdir. Institutul Central de Statistică )**

**▣ Aspecte numerice ale ultimelor alegeri generale din România .**

[ LD : 23 nov.2003 .este un mic articol , dar cuprinde în el câteva idei deosebit de interesante ,și denotând profunzime , exactitate de gând . Pe cu totul alte căi, pe un sistem de valori diferit , eu am ajuns la aceeași concluzie, pe care nu am întâlnit-o nici la politicienii epocii, nici la analiștii și istoricii care s-au aplecat asupra fenomenului :  
perioada mutuală de educare , pentru clasa politică și pentru alegători .  
Într-un stat abia unificat , cu un corp electoral trăit în 4 mentalități diferite,  
pus în fața exercitării votului universal .]

Evoluția partidelor politice din punct de vedere programatic și electoral  
a fost influențată de doi factori :

a) Sufragiul universal .

Cu un corp electoral neomogen, formată din corpuri de alegători  
care trăiseră sub 4 regimuri diferite , având , de aceea , mentalități diferite .

b ) Partidele politice au fost silit să-și revizuiască programele și comportarea electorală .

A fost nevoie de un timp - poate neexpirat ! - pentru ca partidele politice  
să cristalizeze în programele lor năzuințele medii ale corpului electoral

Trăim deci într-o perioadă mutuală de educare :

partidele politice căutând să cunoască și să înțeleagă corpul electoral ;  
încercând, în același timp , să-l educe .

Din această cauză , perioada postbelică prezintă toate caracteristicile  
perioadei de început : fluctuație, instabilitate, inconsecvență .

Instabilitate la partide. Instabilitate la corpul electoral.

Astfel se explică și aparenta anomalie - mult ironizată-

a votului de încredere dat partidului de guvernare care făcea alegerile ,  
urmat de votul desamăgitor , dat aceluiaș partid, după guvernare .

Diferența dintre procentul voturilor " la guvern " și în " opoziție" are mai multe explicații :

- posibilități diferite de propagandă ;
- desamăgire pentru cel ce pleacă , speranță în cel ce vine ;
- înmulțirea partidelor ;

PNȚ și P.Maghiar sunt singurele partide care au obținut , și în opoziție,  
majorități în unele județe ( mai ales în noile provincii )

PNȚ, până la guvernare . Apoi s-a uzat și el .

Exemple: ( încercare de schemă LD )

| Partidul    |               | anul | voturi   | ipostaza          |
|-------------|---------------|------|----------|-------------------|
| P.Poporului | -Averescu     | 1926 | 52,09%   | la guvern         |
|             |               | 1927 | 1,93%    | opoziție          |
| <hr/>       |               |      |          |                   |
| PNL         | I.Brătianu    | 1927 | 61,69 %  | la guvern         |
|             | Vint.Brătianu | 1928 | 6,5%     | opoziție          |
|             | Duca          | 1931 | 47,49%   | coalitie cu Iorga |
|             | Duca          | 1932 | 13, 62 % | opoziție          |
|             | Duca          | 1933 | 54, 95%  | la guvern         |
| <hr/>       |               |      |          |                   |
| PNȚ         | Maniu         | 1928 | 77,76%   | la guvern         |
|             |               | 1931 | 14,99%   | opoziție          |
|             |               | 1932 | 40, 30   | la guvern         |
|             | Mihalache     | 1933 | 15 %     | opoziție          |

-----  
Există părți din corpul electoral care votează , totdeauna , "cu guvernul".

| Anul | Partidul        | Pe țară | Provincia cu cel mai mare procent |
|------|-----------------|---------|-----------------------------------|
| 1926 | Poporului       | 52,09%  | Basarabia : 58,19%                |
| 1927 | Naț.Liberal     | 61, 69  | Basarabia : 79,87 %               |
| 1928 | Naț.Țărănesc    | 77,76 % | Basarabia : 85,55%                |
| 1931 | Un.Naț ( Iorga) | 47,49%  | Dobrogea : 62,45%                 |
| 1932 | Naț.Țărăn.      | 40,30%  | Dobrogea : 56,30%                 |
| 1933 | Naț-Liberal     | 54, 95  | Dobrogea : 63, 66%                |

-----

Treptat masa electorală dă semne de oboseală sau indiferență .

Participarea la vot este în scădere . În unele județe sunt mai mulți cei ce nu participă , decât cei ce participă . Și nu din cauza " manevrelor electorale" .

Ex tipic , județul Ilfov :

1931 .... 55,8% ; 1932 ..... 46,1% ; 1933 .... 46,4 %

-----

Procentele pe țară .... Votanți la 100 alegători :

|               |              |              |
|---------------|--------------|--------------|
| 1919 = 69,1%  | 1920 = 66,3% | 1922 = 75,9% |
| 1926 = 75%    | 1927 = 77,1% | 1928 = 77,4% |
| 1931 = 72,5 % | 1932 = 70,8% | 1933 = 68 %  |

////////////////////////////////////

**Redacția / 28 apr.'37**

#### ▣ Atmosfera politică ; preferințele mulțimii

[ LD : nu știu dacă și cum se făceau aceste sondaje de opinie;

interesantă îmi apare prezența lui Vaida în top ,

și preferința pentru cuziști, nu pentru legionari]

Principalele preferințe ale mulțimilor :

a) Guvernul , PNL , care a avut și are zestrea lui ;

b) Național - țărăniștii , care-și mențin pozițiile nu atât prin guvernarile lor deficitare , cât prin concepția sincer democratică pe care au adus-o în viața publică .

c) Grupările de dreapta , care și-au sporit aderenții prin

- lozinca "România , românilor !" ( Goga -Cuza )

- perspectiva de a veni la putere , având încrederea regelui (Vaida -Voevod )

- acțiunea curajoasă a curentului de românism conștient ( Gh.Brătianu )

////////////////////////////////////

Redacția / 28 apr.'37

#### ▣ Congres pan-politic la apelul lui Averescu

Mareșalul Averescu a lansat un *Apel* : să se adune toți șefii de partide , foștii șefi de guvern, foștii miniștri , să discute situația politică din țară .

Din 100 de convocați, au venit doar 13 ! Eșec . Moment neprielnic.

S-au chemat prea mulți sau prea puțini .

Au fost chemați miniștri fără însemnătate ;

nu a fost chemat șeful partidului " *Totul pentru țară* " ( putem să-l dezaprobam .

dar există și are o anume popularitate )

Opinia publică nu vrea guvern din " fărâme" , coaliții improvizate .

Vrea guverne tari : PNL sau PNȚ :

Rev.Parlamentul românesc / 28 apr.'38

---

## 2.) Iuliu Pascu , De la dreapta la stânga , 28 apr .'37

( Rev.Parlamentul românesc , 28 apr.'37, p. 10-14 )

[ LD : Iuliu Pascu este un om " de dreapta", de "dreapta naționalistă " .

Nu știu dacă este doctrinar ( sau simpatizant ) cuzist sau legionar.  
Are observații pertinente privind sistemul de partide și , mai ales,  
etichetările găunoase - " stânga" sau "dreapta" - cu mare trecere în epocă ,  
la care subscriu .Numai că, deși pornește cu intenția de a denunța găunoșenia etichetărilor,  
nu ajunge decât la ...inversarea de sens a valorii lor :

"dreapta" este democrația națională iar " stânga" este trădarea națională.

Apoi părăsește complet titlul enunțat , și realizează unul din cele mai virulente atacuri  
la adresa tuturor valorilor liberale inaugurate prin revoluția și generația de la 1848 ,  
filtrate printr-un conservatorism naționalist, xenofob, antiburghez, antiindustrialist .

Pentru mine, o nouă dovadă privind caracterul neo-conservator al doctrinelor naționaliste ,  
de oarece își atașează un "țărănism naționalist" ,  
deosebit de cel social -economic din doctrina PNȚ.] Doc.integral. fișier Naționalism IV

-----  
Iuliu Pascu / 28 apr.'37

#### ▣ "Dreapta" , "stânga" = etichete

În lumea politică, în care a gândi este ceva nepotrivit , în acest iarmaroc al patimilor ,  
formulele ajung uneori la mare preț . Și cu cât sunt mai de neînțeles ,  
sau mai desfăcute de vechiul tâlc, cu atât mai mare căutare au .

În felul acesta au devenit lapidarele " dreapta" și " stânga" ,  
steag de luptă , program , lozincă .

Renumele politic al acestor cuvinte venea de la porecla dată deputaților  
din Camera Comunelor care , zeci de ani, au stat departe de banca ministerială  
( aflată la dreapta ) , spre stânga Parlamentului.

Cu timpul, " dreapta" a căpătat renumele de asociație pentru jefuirea și tiranizarea  
poporului , iar " stânga" a fost investită a fi animată numai de idealism ,  
dezinteresare și sacrificiu pentru binele poporului.

În realitate, granițele sunt greu de trasat .

Un partid politic poate fi etichetat de " stânga" dacă, din râvnă publică, presa partidele  
de "dreapta" ( de obicei cei aflați pe banca ministerială sau cei aflați în anticamera guvernării )  
să-și îndrepte gândul și spre opoziție și spre binele cetățenilor.

Așa a fost în Anglia, zeci de ani înainte de război, Partidul Muncitoresc ,  
astăzi partid de guvernământ , devenit de " dreapta" !

A numi , însă, PNȚ partid de " stânga" ,

atunci când din programul capitalist al acestui partid,  
din faptul material al celor două guvernări național -țărăniste și  
din dorința lui înfocată de a reveni cât mai curând la guvernare și  
de a ocupa toate băncile din " dreapta" Adunărilor legislative ,  
a numi un astfel de partid " de stânga" , este o greșală de principiu.

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

#### ▣ "Dreapta" = democrație națională , demnitate

#### ▣ "Stânga" = trădare și lașitate în folosul iudeo-capitaliștilor

Mai ales că s-a ajuns ca, prin născocitoarea viclenie iudaică,  
se face și o deosebire de ordin moral, după care

" dreapta" este un fel de asociație pentru jefuirea și tiranizarea propriului popor ,  
iar " stânga" este numai idealism , dezinteresare și sacrificiu pentru binele poporului !

"Nemernicii " oameni de dreapta sunt toți aceia care , în loc să se închine iuhmanilor  
și să fie slugi ale marelui orient palestinian , cu sediul la Paris sau la New -York,

au îndrăzneala să vrea ca , la noi acasă, politica statului să se facă  
pentru binele țărănilor și intelectualilor români ,

și nu pentru gloria marelui asociații mondiale evreești .

Și este o nemaipomenită rușine pentru noi Români ,  
să nu ne dăm seama de acest tertip iudaic,

și chiar dintre ai noștri să se facă legiuni de soldați fanatizați ai "stângii",  
adică ai iudeo-capitaliștilor și dușmani scoși din fire ai propriului sânge românesc !

"Adevărul adevărat este că , **dacă** astăzi aceste două cuvinte înșelătoare  
ale dicționarului internațional al politicii iudaice ,  
pot avea și un înțeles limpede ,  
pe limba și în gândul curat al popoarelor creatoare de state,  
apoi acestea nu pot fi **decât** :

**DREAPTA** e politica democrației naționale ; politica dreaptă , adică cinstită , cavalerescă , pe  
față , cu răspunderea personală a celor ce o fac ; și închinată , chiar după catehismul bunului  
democrat , națiunii care alcătuiește marea majoritate a membrilor statului  
și clasei sociale care are marea majoritate a poporului ; națiune și clasă socială  
care în România se topesc deopotrivă în minunata noastră țărâtime .

**STÂNGA** , e politica lui huci marginea , politică vrăjmașă , ascunsă , de lovire pe la spate  
a tot ce este mare interes al națiunii române , și nevoie mare și mică a țărânimii .

Iar cât despre scopul și metoda partidelor politice de "stânga" sau de "dreapta" ,  
apoi în nici un caz democrația nu poate fi în România de **stânga** , **ci numai** de **dreapta** ,  
pentru că **partidele zise de stânga** , apără , sub flamura umanitarismului ,  
exclusiv interesele iudeo-capitalismului internațional , reprezentat la noi prin minoritatea iudaică ,  
cu al ei cortegiu cosmopolit , în care se furlandisesc și câteva cozi de topor ,  
dintre ai noștri ;

În timp ce partidele de **dreapta** luptă pentru cei 80% din populația țării , care e țărâtimea , și  
pentru intelectualii și orășenii români , de baștină - care mai fac încă 5 % din populație , **stânga**  
**iudaizată** apără interesele și huzurul a 15% din populația țării ,  
aproape toți străini de neam și de lege .

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

▣ **Dictaturi : comunistă - democrată - domnească - fascistă - militară**

▣ **Fascism = naționalism + anti-comunism ;**

▣ **Antifascism = iudeo -comunism + antinaționalism**

[ LD , 23 nov. 2003 . **Ca și în cazul altor doctrinari sau politicieni ai timpului** ,  
Iuliu Pascu ( un tânăr ziarist la început de carieră ) se încurcă în terminologii și caracterizări ,  
denotând sau hrănind confuziile și deruta din epocă ,  
privind regimurile dictatoriale : comuniste , fasciste , regale , militare ș.a  
Acest cerc vicios terminologic , a marcat toate ideologiile , toate doctrinele politice ,  
toate platformele de luptă politică curentă , înveninând relațiile dintre partide ,  
ducând la alianțe nefirești , declanșând o atmosferă de anarhie sau de pericol de război civil .  
Învinovățirea reciprocă , condamnarea reciprocă , cu toate variantele metodelor de luptă  
antrenate , dau impresia unei societăți aflată în apogeu de derută .  
Iar salvarea - dorită și invocată de toți - a fost o "dictatură" specific "românească"  
- adică nici comunistă nici fascistă - **dictatura Regelui** sau **dictatura Mareșalului** -  
și se va numi regimul lui Carol II , regimul lui Ion Antonescu . ]

Întrerupând la Cameră pe Octavian Goga , în unul din frumoasele sale discursuri ,  
( cu prilejul închiderii Universităților ) [ LD : **vezi fișier , 1 mart.'37 , PNC VI** ]  
un fruntaș țărănist [ **Madgearu** ] a spus că a fi antifascist nu este a fi comunist .

În treacăt fie spus , Traian Bratu - căci despre el era vorba -  
este chiar membru fondator al "**Amicilor Rusiei Sovietice**" ,  
și este antifascist pentru că este contra dictaturii .

**Adică** fascismul este dictatură ,  
**iar comunismul** , care vrea să fie **marxism** **sută-n-sută** ,  
**este idealul liberalismului politic ?!**

Nici că se poate o mai adâncă neînțelegere a rostului însăși al socialismului .  
De la **Manifestul Comunist** al evreului Karl Marx , adică din ianuarie 1848 ,  
socialiștii n-au avut decât două lozinci : **< proletari din toate țările uniți-vă ! >**

pentru a întrona < **dictatura proletariatului** > , firește dictatura celor care vor exploata , și care trebuiau să fie **numai** evrei ! Așa cum s-a întâmplat în sovietele biete Rusii ! Dictatura este pentru socialism , nu un mijloc, **ci** însuși scopul politicii lor, Toată politica **iudeo -comunistă** în Rusia este pe de- a-ntregul și fățiș dictatorială .  
**Așa că , dacă ești contra dictaturii ,  
nu poți fi antifascist , ci , dimpotrivă , trebuie să fii anti-comunist .**  
Iuliu Pascu / 28 apr.'37

#### ■ Dictaturi și dictaturi ...!

Dar ce este dictatura și cum stă ea în fața democrației ?

Dictatura zace de bună seamă în străfundul sufletesc al fiecăruia din noi .

Rușii ziceau pe vremuri că-n fiecare rus pândește un țar ; și ce mai țar e Stalin !

Și care din noi n-ar fi fericit să fie el, dictatorul ?

**Pater familias** , al epocii quiritare romane ,ce-a fost alta decât un dictator de drept și prin naștere ?!

**Domnitori noștri**, până la faimosul Regulamentul Organic, întruneau în buzduganul lor , simbolul tuturor puterilor de viață și de moarte asupra popoarelor : legea , administrația și judecata . Și totuși , nu erau dictatori , se alegeau dintre boieri și deseori nu reușeau să rămână la domnie 4 ani , și mai plăteau și cu tronul domnesc și cu viața dacă nemulțumeau " partida boierească" sau puterea suzerană .

**# În SUA** , președintele , prin funcții constituționale , este un dictator pe termen limitat , ales de popor , dar nu direct ( prin vot universal ) ci prin votul Congresului .

**# Dictatura comunistă s-a înstăpânit printr-un groaznic măcel , prin teroare , jaf și uciderea a milioane de vieți , prin comploturi , asasinat și mișcări subterane , și se menține prin spionaj, delațiune și tiranie , printr-o sălbatecă organizare a urii , a foametei , și a mizeriei**

**# Conducerea fascistă sau hitleristă** , cucerite prin luptă deschisă contra comunismului , prin marșul asupra Romei sau prin alegeri repetate , administrații pline de înfăptuiri minunate , la temelia cărora stau demnitatea și solidaritatea națională renăscute , nu sunt dictaturi , în sensul curent al cuvântului .

**Constituția noastră** , atât de liberală , consacră o serie de îndatoriri individuale publice : învățământ primar obligatoriu ; impozite ; serviciu militar obligatoriu ; Alte legi , stabilesc : premilităria ; munca în folos obștesc ; internarea bolnavilor epidemici ; datoria femeii de a asculta de bărbat ( înscrisă în codul civil ! ) Este aceasta dictatură ?! Când Cuza Vodă , pentru a împrăști pe țărani cu pământ , a dat o lovitură de stat , aceasta a fost sau nu dictatură ?

La 20 iunie 1927, când Ionel Brătianu a cerut puterea pentru PNL , i s-a dat !

Ion Mihalache , când a cerut la Congresul PNȚ puteri depline, i s-au dat !

Cenzura , starea de asediu , deplinele puteri , votate pentru guverne , ce au fost ?

Iată deci atâtea feluri de dictatură ! Numai că a impune de sus în jos organizarea și funcționarea statului și drepturile și îndatoririle cetățenilor , nu este dictatură .

**" Dictatura este guvernarea împotriva națiunii , fie pe tăcutele , fie prin violență .**

**[-----] Dictatura este o deslănțuire de patimi pe care o pfațează un regim politic de formă oarecum democratică , în decadență , prea prins în cazanul egoismelor și prea orb și surd în a vedea și asculta plângerile mulțimilor . "**

Între această dictatură și democrație este o prăpastie .

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

#### ■ Democrația autentică = binele universal = minimum de fericire

prosperitate = administrarea prin știință

[ LD : Chiar așa , ce este democrația ? Fiecare o înțelege în felul lui ! ]

În vorbăria de întruniri publice și de gazetă , chiar și pentru cei mai răsăriți , democrație înseamnă : alegeri peste alegeri ; majorități absolute sau relative ; deputați și senatori ; etc etc ... Și , fiindcă nimic nu este mai umanitar - democrația este

umanitară ! - decât principiul ca munca să fie plătită cât mai bine , democrația mai cere : diurne, lefuri și jetoane, însărcinări și delegații ( tren și automobil gratis ) , gardist la poartă , abonament la teatru și cinema ; telefonul pe degeaba ;  
Apoi, firește : discursuri ... poza la ziar... vorbe ... pupături ... sudalme...

"Și cu toate acestea , eu îndrăznesc să spun că  
democrația nu însemnează numaidecât alegere ,  
ba uneori ea nu e deloc de trebuință , și alte dăți chiar dăunătoare ,  
cele mai bune administrări a intereselor mulțimii .  
Democrația nu este numaidecât votul universal ,  
**ci este binele universal** , făcut de cei care au o bună pregătire profesională ,  
sub amenințarea unor sancțiuni exemplare ,  
aplicabile de instanțele judecătorești de drept comun ,  
la cererea și sub imboldul **dreptului de control universal** .

Acest control de jos în sus, este însăși esența democrației ;  
și fiindcă idealiiști au gândit că cel mai bun control este controlul politic prin alegeri,  
cu sancțiunea nerealegerii , s-a ajuns a se lua electoralitatea - care este doar mijloc -  
însăși esența democrației !

Scopul democrației însă, este **înfăptuirea unui minimum de fericire și de bunăstare** pentru  
totalitatea membrilor unei națiuni , sau măcar a mării lor majorități ;  
democrația este **apărarea poporului de flagelul sărăciei și a bolilor molipsitoare** ,  
de slăbirea trupului și înstrăinarea sufletului ; democrația este împuternicirea națiunii  
și clasei majoritare , **închiaburirea și însănătoșirea ei**. [-----]

Democrația nu numai că nu poate fi guvernarea primatului electoral,  
ci, dimpotrivă, ea nu poate fi **decât administrația prin știință** . [-----]

Primari numiți , primari români de origine, luminați prin cultură superioară,  
îndrumați pe cale științifică de un oficiu de studii administrative al Ministerului de Interne,  
controlați de sus în jos pe cale disciplinară , și de jos în sus pe cale judiciară , [-----]  
primarii aceștia sunt primarii democrației adevărate , iar nu telalii votului universal [----- ]  
sinistre păpuși în mâna finanței internaționale. [-----]

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

#### ▣ Sprijinirea negustorilor români !

#### ▣ Orașe românești !

#### ▣ Descotorisirea de străini!

"Ceea ce trebuia să fi făcut noi, odată cu înființarea Băncii Naționale,  
era să fi sprijinit pe meseriașii și negustorii români de baștină ,  
ai târgurilor și orașelor noastre , **și numai** pe ei,  
pentru că **numai ei** făceau cu adevărat funcțiunea socială și economică  
**de a împlini toate nevoile de unelte, hrană și îmbrăcăminte ,**  
**pe care țărănimea nu le putea lucra în gospodăria ei agricolă integrală ;**  
și pentru că **numai ei** s-ar fi dezvoltat în chip firesc ,  
spre înjghebarea singurei industrii mari necesare și folositoare satelor și orașelor ,  
**fără a nimici puterea economică , izvorul veșnic viu de îmbogățire al țărănimii ,**  
**care este industria casnică .**

" **Și dacă** am fi făcut această politică industrială națională,  
azi noi am fi avut **o țărănime de desăvârșită neatarnare economică și bogată ;**  
**o țărănime care ar fi fost și prin avuția ei absolut imună propagandei iudeo-comuniste ;**  
**o țărănime care ar fi fost cu adevărat statul român,**  
**așa cum este prin numărul ei , națiunea română .**

" Iar orașele noastre , fără această înspăimântătoare înșelătorie ,  
ar fi fost cu adevărat orașe românești ,  
**iar nu orașele fericirii burgheziei iudeo-minoritare .**

Și noi , toți Românii , am fi trăit în cel mai bogat stat  
și am fi fost poporul cel mai sigur de sine , din toată Europa.

"Grozava greșeală a înaintașilor noștri, trebuie cât mai repede și mai hotărât înlăturată , ceea  
ce , desigur, nu prin mijlocul searbăd al legilor

îngăduite de constituția liberalismului pașoptist, vom putea săvârși.

**Dar chiar și dacă** ar fi să răsturnăm devalma și legi și constituție ,  
și toată " boierimea " capitalistă , noi tot va trebui să ne descotorosim de străini,  
pentru a ne împlini destinul nostru național , pe acest pământ strămoșesc ,  
al nostru și numai al nostru"

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

---

### 3.) **CZCodreanu** / **Note ale Poliției de Siguranță/ 6, 21, 25, 26 apr.37 27 aug., 26 sept.'37**

6 apr.'37 ( f.9 -11

Corneliu Codreanu , într-o convorbire intimă cu legionari,  
și-a exprimat dorința de a încerca reluarea raporturilor cu dl mareșal Averescu ,  
raporturi întrerupte cu ocazia asasinării lui Stelescu ,  
în urma cunoscutei scrisori deschise adresate de Moța d-lui mareșal Averescu .  
21 apr.1937

Din cercurile lui CZC , se spune că proiectează o coalizare  
cu celelate grupări și personalități care luptă pe linie constituționalistă .  
Momentul este prielnic acestei coalizări , deoarece Carol II a hotărât să le distrugă :  
Înlăturarea lui Forțu din învățământ ; inevitabila condamnare a prof.Gerota ;  
manevra pentru înlăturarea șefiei lui Maniu de la PNȚ ;  
hotărârea *Consiliului de Coroană* din 9 aprilie ;  
legile excepționale aduse de guvern în ultima vreme )  
motive suficiente pentru acțiunea comună a celor ce vor să lupte contra " *oculței*"  
( este vizată Elena Lupescu ) . Pentru realizarea acestui plan, CZC a început convorbiri  
deocamdată indirecte . În ce privește reluarea raporturilor cu Averescu ,  
aceasta depinde de depozitia lui Averescu la procesul asasinării lui Stelescu .

**Dacă** Averescu nu-l va acuza direct pe CZC ,

atunci se crede că înțelegerea se va realiza . \*

#### **\*Notă .Congres pan-politic la apelul lui Averescu**

Mareșalul Averescu a lansat un *Apel* : să se adune toți șefii de partide ,  
foștii șefi de guvern, foștii miniștri , să discute situația politică din țară .  
Din 100 de convocații, au venit doar 13 ! Eșec . Moment neprielnic.  
S-au chemat prea mulți sau prea puțini . Au fost chemați miniștri fără însemnătate ;  
nu a fost chemat șeful partidului " *Totul pentru țară* " ( putem să-l dezaprobăm .  
dar există și are o anume popularitate )(Rev."Parlamentul românesc " , 28 apr.'37 )

---

25 apr. 1937 ( f.11)

Manuscrisul broșurii cu privire la d-na Lupescu,  
întocmit de Vojen, Al.Cantacuzino și Sinulescu, a fost predat lui Corneliu Codreanu.  
Conducerea Legiunii , i-a însărcinat pe cei trei să întocmească o broșură privind pe Duduia,  
și " *cercurile oculte* " . Manuscrisul cuprinde 65 pag, și a fost dat de Codreanu lui Siancu ,  
pentru a-l arăta lui Maniu , ca apoi să fie tipărit , eventual în Ardeal.

26 apr. 1937 ( f.12 )

CZCodreanu este obsedat de gândul că ar putea fi suprimat.  
A dat dispozițiuni ca, în caz de dispariție a lui ( în lupta cu Palatul ) ,  
toate organizațiile legionare să se îndrepte spre Maniu .  
Prin asta , CZCodreanu a câștigat și pe Maniu.

////////////////////////////////////

Notă , 27 aug.1937

Legionarii l-au întrebă pe CZC cum să răspundă maselor privind atitudinea lor față de Vaida sau de Maniu .

El a spus : < *Legiunea se găsește pe chestia națională pe linia d-lui Vaida Voevod, însă pe chestia constituțională ea se identifică cu acțiunea d-lui Maniu , și de aceea caută și a reușit să aibă raporturi perfecte cu ambii frunțași politici > despre care el crede că mai târziu se vor împăca.*

////////////////////////////////////

Notă, 3 sept.1937

CZC , pentru a atrage pe gazetarii simpatizanți, a oferit locuri pe listele *Partidului Total pentru Țară* , mai multor gazetari profesioniști, cu condiția să se pună 100.000 lei pentru propaganda electorală .

////////////////////////////////////

Notă, 4 oct.1937

CZC este îngrijorat deoarece a auzit că Iuliu Maniu își schimbă atitudinea față de Coroană. Se teme de o împăcare . În acest caz, legionarii vor anticipa pe Maniu , și se vor declara profund monarhiști și Carliști .

////////////////////////////////////

---

#### 4.) **Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,**

Colecția "Europa" , Ion Mării Munchen, Ediția a 5-a, 1981

**CZCodreanu / 19 iulie 1937**

##### ▣ **Atitudini politice : față de Vaida ; față de Maniu .( p. 167.168 )**

[ LD : scrisoare trimisă prof.Apostolescu , vaidist ( Oradea ) , care a cerut sprijin electoral . Explicațiile lui dezvăluie o avizată cunoaștere a situației din diferite zone și județe ale țării, din p.d.v. naționalist . Mai dezvăluie și ... considerentele pentru care va încheia , peste câteva luni , cunoscutul "*pact de neagresiune*" cu Iuliu Maniu, deși, ideologice, mai bine zis ca naționalist, se simțea mai apropiat de Vaida . ]

Răspunde cu întârziere scrisorii . Îi vine greu să rezolve afirmativ sprijinul cerut, dar va face ceva...

" Noi, am dat concurs d-lui Vaida , în diferite ocazii , și acum la alegeri în Vechiul Regat , în câteva județe. Ajutorul nostru n-a fost hotărâtor. Pentru că noi nu suntem așa de numeroși cum zice lumea. Suntem tari, dar nu suntem mulți.

" Cu părere de rău trebuie să constat , însă, că dl Vaida, pe care eu îl respect , nu-mi poate sta în ajutor împotriva forțelor care s-au pus să mă nimicească .

Să ne extermină pe toți.

Nu poate să ne ajute , pentru că n-o fi având suficientă trecere în această chestie. Și atunci, cu toată dragostea și respectul pentru d-l Vaida,

sunt nevoit să-mi caut aliat cu care să mă pot apăra ,

împotriva forțelor care vor să mă extermină cu întreaga Mișcare legionară.

"Acele forțe sunt acele vizate de d-l Iuliu Maniu .

Și pe el personal vor să-l extermină .

Îmi este foarte greu ca , în momentul când tratez cu cineva , sau o caut, să lupt contra lui.

"Cunosc unele tirade de m o a r t e în contra Mișcării Legionare.

S t â m în fața m o r ț i i , și-mi pare rău că d-l Vaida , care ar vrea din toată inima, nu ne poate ajuta cu nimic.

" În războiul acesta în care soarta noastră, a tineretului legionar al României , a fost aruncată pe masa zarurilor , se joacă , în ultimă analiză ,

și problema românească a Bihorului cucerit de jidănimă ,

Bihor care, fără o biruință legionară, va rămâne tot jidănesc ( adică sub putere și la discreție iudaică ) , chiar cu o eventuală biruință , fie ea cât de strălucitoare , a *Frontului Românesc*"

[-----] CZCodreanu / 19 iul.'37

---

## 5.)CZ Codreanu /inaugurarea cămin legionar / salută pe Mussolini și Hitler / , 26 sept.'37

**CZCodreanu** : inaugurarea căminului legionar ; telegramă lui Mussolini și Hitler , 26 sept.'37

( Dir.g-rală a poliției ; Biroul Presei / Arh.ISISP, fond V , dosar 226, f.16 )  
Ziarul german "*Deutsche Tagepost* " din 29 sept. 1937 , care apare la Cernăuți, publică pe pagina a 2-a articolul " *Codreanu salută pe Mussolini și Hitler* " în care arată că , duminică, 26 sept. la București, s-a inaugurat căminul legionar , care va fi terminat până de Sf Mihail și Gavril .  
După slujba religioasă, după cuvântarea lui Codreanu , după așezarea pomului și crucii în vârful clădirii , CZC a trimis două telegrame ( în l.germană și italiană ) celor doi, cu următorul conținut : **< Uniți în cuget cu întregul popor german și itaian , alături de Roma și Berlin, legionarii români , adică întreg tineretul român , care dispune de tot ce poate fi curat , hotărâtor și vitejesc , salută cu o însuflețire nemărginită istorica întâlnire a Duceului cu fuhrerul Adolf Hitler . Nici o putere din lume nu va putea sfărâma puterea lor și nici o umbră nu va putea întina gloria lor Corneliu -Zelea Codreanu . >**  
C.Z Codreanu / 26 sept.'37

---

## 6.)Congresul tineretului PNȚ- Ilfov. , 4 oct.1937

( "Dimineața" , an 33, nr. 11.060, 5 oct.1937 )

[ LD : PNȚ are ca președinte pe I.Mihalache. Se poate spune că la acest congres, este înfățișat p.d.v. țărănist, regățean " mihalachist"- iertat fie cum sună ! -care va guverna acțiunea acestui partid în faza declanșării " *succesiunii* " , când se sconta pe câștigarea bunăvoinței regale , pentru aducerea PNȚ la guvernare .

După eșecul acestei tentative, Maniu va prelua președinția partidului ( 26 nov. ) , și va guverna acțiunea partidului în alegeri, adică câștigarea bunăvoinței electoratului ,în același scop. Fiind vorba de un interval scurt de timp, dublul mesaj al PNȚ, este evident și poate fi pus pe două coloane . ] Doc.integral - fișier PNȚ XV

-----  
**Stanciu Stoian** ( șef PNȚ-tineret -jud. Ilfov )

▣ **Raport de activitate**

**I.V. Popescu -Mehedinți** ( șef PNȚ-tineret -București )

▣ **Activitatea tineretului PNȚ din Capitală**

**Octav Livezeanu** ( PNȚ-tineret secretar g-ral Muntenia, Oltenia ,Dobrogea )

▣ **Organizațiile de tineret PNȚ**

**I.C. Petrescu** ( secretar g-ral PNȚ-tineret )

▣ **Concepția lui Mihalache : Statul național - țărănesc**

▣ **4 pietre unghiulare : Lumină , Sănătate, Gospodărie, Dreptate**

**Virgil Madgearu** ( secretar -gral PNȚ ; șeful PNȚ Ilfov )

▣ **Ordinea legală primejduită ; Coeziunea națională amenințată**

▣ **Restabilirea ordinii și disciplinei : rolul PNȚ**

▣ **Moda dictaturilor : relaxarea pe plan internațional**

▣ **Moda imitațiilor : eșecul pe plan intern**

▣ **Clarificările PNȚ : # Bolșevism# Autoritarism**

**# Constituționalism # Naționalism**

▣ **"Românizarea" vieții economice , sociale, învățământ .**

▣ **Dezorientarea , neîmplinirile guvernului liberal : # românizarea economică**

**# lacunele învățământului # problema minoritară**

▣ **Misiunea statului național -țărănesc : # ideea națională # solidarizarea cu țărânii**

**# cooperativizarea# stat cultural românesc # sănătatea țăranului**

**# regim democratic, monarhic, constituțional .**

- ▣ Guvernarea liberală : bilanț negativ.
  - ▣ Verdictul opiniei publice : încrederea în PNT
  - ▣ Speranța în dreptatea MSR : chemarea la guvern
- 

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ Guvernarea liberală : bilanț negativ.

" Dacă scrutăm sub acest unghi de vedere , actuala guvernare liberală ce se apropie de 4 ani,nu putem ajunge la încheierea că a contribuit la întărirea capacității de acțiune și rezistență națională a Statului românesc.

" Nu vom fi îndemnați de spiritul de opoziție să negăm eforturile cari s-au făcut în acești 4 ani , sau să contestăm unele ameliorări față de stările de criză anterioară . Este, însă, altă chestiune , în ce măsură a știut și a reușit guvernul să facă țara să folosească de la epoca de prosperitate , care a succedat în lumea întreagă, crizei .

" Pe căile întortochiate , pe care a rătăcit această ultimă guvernare liberală , nu se putea aștepta , însă, alt rezultat , decât înregistrarea automată a unor rezultate conjuncturale , cari nu numai că nu soluționează , dar nici nu îndrumează spre soluție , problemele naționale.

" Faptul acesta , produs în plină repriză mondială, constituie cea mai deplină dovadă că metodele politicii liberale , nu mai corespund necesităților naționale. Din acest punct de vedere, este bine că experiența liberală s-a făcut până la capăt . E se soldează cu un bilanț negativ.

" În ordinea politică , s-a făcut încă o dată dovada că partidul liberal nu poate menține ordinea fără stare de asediu și cenzură , și nici măcar cu aceste măsuri excepționale.

" Deasemenea, țara s-a convins că , ori de câte ori , ca să se cramponeze de putere, are nevoie să pună la cale diversiuni , nu se dă înapoi de la nimic, chiar dacă prin anarhia deslănțuită pune în primejdie siguranța Statului.

" În ordinea economică , s-a pus în lumină incapacitatea congenitală a PNL de a așeza pe temelii sănătoase, pentru propășirea economiei naționale, prin armonizarea liniilor de dezvoltare a agriculturii și industriei, și intensificarea schimburilor dintre sat și oraș, datorită preocupărilor de privilegiere a intereselor industriale, comerciale, și bancare .

" Menținerea timp de patru ani a decalajului formidabil dintre pețurile agricole și cele industriale, ilustrează pe deplin această constatare .

Măsurile de ultimă oră , în favoarea agriculturii, înființarea unui Institut de Credit Agricol, procurarea unui număr de tractoare, sau experiențele de electrificare rurală, nu sunt în stare să mascheze realitatea.

" În ordinea financiară , incapacitatea, chiar și în ultimii ani de prosperitate generală, de a echilibra bugetul, cu toate că s-a recurs la expediente , inflație și fiscalism excesiv, pune în lumină, pe de o parte , creșterea lentă a venitului național , care demonstrează ineficacitatea politicii economice, iar pe de altă parte, caracterul plutocratic al sistemului financiar , precum și incapacitatea și corupția administrației financiare .

" În ordinea morală, seria de îmbogățiri fără cauză, fraude, prevaricațiuni, dintre care o parte au făcut obiectul sancțiunilor penale, vădește înflorirea celor mai abjecte metode de corupție .

" În sfârșit, în ordinea externă, guvernarea actuală se încheie cu o slăbire a sistemului de securitate , creat prin alianțele și amicitiiile noastre și o diminuare a prestigiului țării în afară .

Reluarea în ultimii doi ani , într-un ritm mai vioi , a acțiunii de înarmare, întreruptă din calcule politicianiste , deși înseamnă o sporire a forței de apărare națională, nu poate fi pusă la activul special al guvernării.

" În lumina acestor constatări, opinia publică să judece  
valoarea afirmațiunii recente a d-lui CICBrătianu , că partidul liberal este  
< singurul partid capabil să realizeze ceva temeinic pentru țară>"  
Virgil Madgearu / 4 oct.'37

#### ▣ Verdictul opiniei publice : încrederea în PNȚ

#### ▣ Speranța în încrederea Regelui : chemarea la guvern

" Opinia publică românească și-a dat un prim verdict în recente alegeri, respingând cu 70% din voturi programul și metodele de guvernare liberală, întemeiate pe cea din urmă experiență , săvârșită în vremuri de belșug general.  
"Opinia publică românească , prin acest verdict , a stabilit că principiile și metodele liberale nu mai răspund nevoilor și aspirațiilor Națiunii.-  
" În același timp, poporul , dând preferință Partidului Național Țărănesc, cu tot focul concentric îndreptat împotriva sa, și cu toate mijloacele de demagogie și de corupție folosite de adversarii săi, a dat aprobare programelor și metodelor noastre de guvernare .  
"Avem toată îndreptățirea să fim mândri de această încredere crescândă a maselor populare, și , în ceasul când vom primi din nou încrederea înțeleptului nostru Rege, din a Cărui dragoste de neam și muncă fără preget , închinată operei de înălțare a țării, să luăm pildă și îndemn, prin faptele și jertfa noastră ,  
să aducem dovada , că am meritat creditul ce ni s-a acordat !  
Congresul a ales prin aclamații pe secretarii de plasă , reînviind mandatul de secretar de Ilfov a lui Stanciu Stoian . Cu acesta , congresul tineretului a luat sfârșit .  
Congresistii au cântat imnul gărzilor țărănești [ LD nu-l știu ! ]  
au făcut o călduroasă manifestație lui Virgil Madgearu și s-au împrăștiat în perfectă ordine  
Congresul PNȚ-tineret , Ilfov / 4 oct.'37

---

#### 7.) Întrunirea " Grupului H " , 7 oct.'37

Petre Ghiață ( vicepreșed. Camerei ) , Declarație ,  
Guvernarea liberală. Între democrația națională și extremism . Problema tineretului .  
(" Dimineața " , an 33, nr.11061 , 8 oct.'37)  
[ LD : Grupul H , inițiat de Victor Iamandi , secondat de Petre Bejan și Petre Ghiață ( inițial duciști, democrați, antilegionari ) apoi sprijinitori ai lui Tătărescu . ]  
Membrii grupului , 80 de deputați și senatori liberali, s-au întrunit în ședință plenară pentru a discuta evoluția evenimentelor politice . În final , au dat presei un Comunicat .  
Cu acest prilej, Petre I. Ghiață a făcut următoarele declarații :  
Declarațiile lui P. Gheată au fost aprobate în unanimitate de membrii grupului H ]

#### Petre Ghiață / 7 oct.'37

#### ▣ Precizări

N-am să stăruiesc în această expunere asupra realizărilor guvernului liberal , prezidat de d. Gh. Tătărescu ; analiza înfăptuirilor celor patru ani a făcut-o cu toată autoritatea și competența dl Dinu Brătianu , șeful partidului nostru , în discursul rostit recent la Brăila [ LD : lipsă doc. ]  
În curând, știu că dl președinte al Consiliului de miniștri, va avea prilejul să expună pe larg politica de realizări , pe care a aplicat-o cu succes în lunga sa guvernare .  
Mă voi mărgini să precizez situația politică generală , după patru ani de guvernare liberală, încercând să fixez poziția pe care stăm față de celelate forțe politice ale țării "  
Petre Ghiață / 7 oct.'37

#### ▣ Secretul lungii guvernări

" Guvernarea noastră a debutat sub cele mai triste auspicii .  
Asasinarea Marelui I.G.Duca și desorientarea generală produsă și în partid,  
și în opinia publică , de tragicul sfârșit al fostului prim -ministru  
Guvernul format de dl Tătărăscu a fost primit cu neîncredere ,  
iar cei care nu cunoșteau excepționalele însușiri ale actualului președinte de Connsiliu,  
socoteau efemeră durata guvernării și priveau cu îngrijorare și compasiune  
soarta Partidului Liberal.  
"Spre surprinderea tuturor, și desamăgirea multora, guvernul,  
care trebuia să cadă în repetate rânduri, a durat patru ani de zile și încă...  
"Desigur, numeroase sunt cauzele care explică prelungirea la cârmă a regimului liberal ;  
câteva sunt mai importante și merită să fie relevate .  
[-----]

Petre Ghiață / 7 oct.'37

## ▣ Configurația politică internă postbelică

### ▣ Extremismul de " stânga" și "dreapta"

" În asemenea condițiuni, analistul obiectiv al evenimentelor politice de la noi  
își explică pentru ce Partidul Liberal a putut împlini patru ani de guvernare .  
"Ceea ce se petrece în configurația politică a țării noastre de câțva timp,  
își are explicația cauzală normală .  
Apariția grupărilor de *extremă dreaptă* , ca expresie a unor curențe politice noi,  
nu este un fenomen izolat și neobișnuit .  
Fenomenul acesta se integrează ciclului evoluției politice de pretutindeni .  
Într-adevăr : în momentul de criză, materială sau spirituală,  
popoarele își caută potolirea nevoilor care le biciuiesc , în soluții extremiste .  
" Imediat după război ca reacție împotriva mizeriilor încercate sub regimul dictatorial  
al războiului, popoarele s-au îndreptat cu furie către *extremismul de stânga* ,  
așteptând de la soluțiile radicale ale acestuia, remedierea stărilor deplorabile ,  
pricinuite de conflictul mondial .Și , cum era natural, soluțiile *extremismului de stânga*  
au făurit iluzii, **dar** n-au putut rezolva , ameliora, stările precare de fapt.  
" Ca reacțiune, a apărut fenomenul extremismului de dreapta ,  
îmbrăcând diverse forme dictatoriale, trezind nădejdiile izbăvirii definitive ;  
și mărginindu-se ,în fond, după experiența din Germania,Italia și Portugalia,  
să suprimă libertățile cetățenești , să sugrume gândirea și să practice cu iscusință  
asasinatul politic. În ordine economică , extremismul actual n-a reușit să realizeze  
decât dozarea mizeriei.  
" Ca orice consecință a fenomenelor trecătoare de criză,  
și regimurile de *extremă dreapta* sau *extremă stânga*, au un caracter efemer. "  
Petre Ghiață / 7 oct.'37

### ▣ Viabilitatea regimului democrat .

" Soluțiile de durabilitate nu le pot da **decât** formele de echilibru în guvernare ,  
care respectă libertățile, prețuiesc gândirea și valorifică utilitatea criticismului ,  
dând posibilitate de manifestare tuturor curențelor de opinie publică.  
" **Numai** regimul democratic poate asigura o dezvoltare normală popoarelor cu posibilități  
nedesmințite de creațiune și progres ; întrucât sistemul democratic armonizează conducerea  
autoritară , prin forța statului , cu libertatea individuală .  
Iar revenirea de la extremismul de dreapta către forma de echilibru a democrației ,  
este o problemă care se rezolvă, sigur, în timp.  
"Partidele democratice au datoria să grăbească acest proces de clarificare  
a conștiinței politice , prin organizarea și refacerea cadrelor, prin tenacitatea luptei pe teren, prin  
curajul soluțiilor prompte în domeniul economic, prin măsurile de ordine și disciplină ; și , mai  
ales, prin încadrarea generației tinere în lupta democrației .  
Petre Ghiață / 7 oct.'37

## ▣ Problemele tineretului

### ▣ "Efectul Duca"

[ LD : eu înțeleg ce voia să spună Petre Gheată . Numai că , la fel ca și alți politicieni , se feresc să spună lucrurile mai simplu , le sucesc și răsucesc , parcă să nu supere " tânăra generație " ! Ad-hoc , m-am hotărât să dau un nume acestei frici : " *efectul Duca* " De aceea am pus fond albastru la cum trebuie să trateze partidele democratice ... tineretul ! . Din toate , eu trag o singură concluzie : nu prea știau ce să facă să o mai îmblânzească . ]

"Vremea noastră a pus cu o neobișnuită acuitate problema tineretului.

Generația tânără de pretutindeni , ieșită din răsturnarea pricinuită de război ,

își afirmă cu duritate și cu îndrăzneală , pretenția de a creia ,

după concepția ei , cu mijloace proprii , cu o energie surprinzătoare , cu fanatism ,

o construcție socială nouă , care să corespundă

idealurilor ei și căreia să-i imprime un ritm accelerat , în toate domeniile.

" Omul politic prevăzător , nu trebuie să ignore sau să disprețuiască

această pretențiune ;

ea reprezintă expresia tare a unei noi mentalități și a unei voinți ,

care nu se lasă înfrântă .

Departate de a privi cu indiferență această problemă ,

conducătorii partidelor democratice au datoria să o examineze

cu toată seriozitatea , străduindu-se să dea o soluție cât mai eficientă

aspirațiilor tineretului ; și , în același timp ,

să utilizeze , selectând din rândurile lui , toate elementele valoroase .

" A nu acorda atențiunea adecvată acestei generații ,

reprezentând o realitate în viața socială ,

înseamnă a înregimenta din lipsa de pricepere , din miopie politică ,

îmensele majorități a tineretului în falangele grupărilor extremiste .

Acolo se deschide acestui tineret poarta tuturor posibilităților de comandament

și i se flutură mirajul binefacerilor infinite .

De aceea , nu voi înceta să repet : atenție permanentă la tineret . !

Petre Gheată / 7 oct.'37

## ▣ Detractorii democrației

### ▣ Extremismul de dreapta și de stânga

[ LD 28 nov.2003 : peste timp , Petre Gheată

mai sus am vorbit de " *efectul Duca* " - manifestat printr-un soi de teamă .

M-am pripit . E doar o față a medaliei . Pentru că reversul ei , este reacția bărbătească , fermă , conștientă , până la jertfă .

Asta propunea Petre Gheată partidelor și politicienilor sincer democrați .

Pornind de la ipoteza lui , am o dezlegare nu prea măgulitoare la adresa lui Maniu ...

cu al său pact electoral încheiat cu CZCodreanu ! ]

" Fac parte și eu , ca și mulți prieteni din generația mea , din categoria oamenilor politici care cultivă și prețuiesc forța electorală . Păstrând neîntrerupt contactul cu masele populare , înțelegem cu mai multă ușurință cauzele și curentele politice și putem aprecia cu mai multă justete forța acestor curente .

De aceea , ca sincer democrat , sunt dator să recunosc ,

că ar fi o mare greșeală să tratăm cu ușurință și să privim cu dispreț ,

existența și puterea de acțiune ale grupărilor de *extremă dreapta* de la noi .

Nu este cazul să analizez acum datorită căror fapte curentul de dreapta "a prins "

și la noi , ca aiurea ; e suficient să constatăm existența acestor grupări ,

lupta lor violentă , împotriva regimului democratic ,

pentru ca să ne dăm seama că

partidele democratice românești trebuie să conteze pe un adversar de temut .

Dacă voim să păstrăm intactă această structură a statului românesc , democrația trebuie slujită cu devotament, cu energie și spirit de jertfă. " Împotriva adversarilor noștri de la *extrema dreapta* sau de la *extrema stânga*, nu putem opune nici dilentatismul oportuniștilor , nici galanteria juisseurilor , nici , mai ales, nici ! - perfidia savantă a profitorilor de toate categoriile. A păstra asemenea elemente în linia de comandament a partidelor democratice , înseamnă a pierde bătălia la cel dintâi șoc serios ; asemenea elemente n-au ce căuta la nici unul din posturile de comandă ale grupărilor democratice . " Împotriva fanatismului -uneori sincer - al extremiștilor, democrația trebuie să opună tăria unor convingeri nesdruncinate și dorința de sacrificiu a unor elemente pentru cari, libertățile cetățenești , puterea cuvântului și utilitatea criticismului nu sunt simple metafore de paradă . " Va ști democrația românească să răspundă precis acestor imperative ale epocii noastre , regimul de astăzi va fi salvat , iar curențele extremiste vor fi anihilate în încercarea lor de prăbușire a acestui regim . " Dacă partidele democratice nu vor provoca , de îndată , în interiorul lor , prefacerile corespunzătoare noii lupte- regimul democratic românesc va fi trăit" [ LD : *adică va sucumba* ] [ *Atenție LD : " efectul Duca" :* ] " Sunt , desigur, în rândurile aceloră cari au luat poziție împotriva regimului democratic , oameni de bună credință , tineri cari trăesc sub semnul unei credințe fanatice ; asemenea adversari impun respectul luptei ,chiar atunci când atitudinea lor este eronată. Petre Ghiață / 7 oct.'37

#### ▣ "Naționalistii de ocazie"

#### ▣ Goga ? PNC ?

**Dar** sunt foarte numeroși acei cari s-au transformat în detractori ai democrației , după ce s-au blazat storcând toate beneficiile morale și materiale din mila sau din indolența reprezentanților democrației[-----] Ivirea curențelor de dreapta le excită până la paroxism pofta de profitism , și ca nu cumva să triumfe noua mișcare și să-i azvârle dincolo de baricade , înverșunată detractori de astăzi au aruncat haina vetustă a democrației , ca să îmbrace hlamida preferențelor totalitare ale sistemului dictatorial. " Ca membri ai partidului care a creat România modernă, înzestrând-o cu instituții românești în toate ramurile de activitate , suntem în largul nostru să afirmăm că ne este foarte greu să primim lecții de naționalism de la patriotarzii de ocazie, sau beneficiarii speculațiilor pe aria intransigenței naționale. " Nu putem admite ca mai ales acei cari au navigat în fâgașurile tuturor combinațiilor tenebroase , pretându-se la toate compromisurile materiale și morale, nu putem tolera să se erijeze astăzi, *speculând curențele de dreapta* , în cenzori ai vieții publice , împărțind după cum le dictează interesele nemărturisite certificate de bună purtare pentru Români. [-----] *Șampionii falsului naționalism* , care se alimentează cu profuziune din sursele materiale ale minoritarilor pe care-i atacă și-i utilizează în diverse întreprinderi sau afaceri nemărturisite - nu pot intra în cadrul unor debateri politice serioase. [-----] etc etc P.Ghiață / 7 oct.'37

#### 8.) Gh.Tătăărăscu , Declarații , / inaugurarea fortificațiilor de Vest / Oradea , 9 oct.'37

( "Dimineața " , an 33, nr. 11066 , 11 oct.'37) *Doc.integral la fișier Guvern XIV* [ LD 30 nov.2003 . *dau acest ritual pentru a releva organizarea civilizată care exista pe atunci în România, a ceea ce astăzi numim " vizită de lucru"*

și antrenarea " *societății civile* " ; mai dau și pentru a arăta ritualul atât de firesc și normal - chiar dacă propagandistic -care acum este numit atât de pompos și americanizat " *managementul imaginii* " . ]

Liviu Nasta ( zoarist ) /

▣ **Semnificația vizitei**

▣ **Programul vizitei**

▣ **Participanții : biserica ; armata ; societatea civilă ; org . politice**

**Gh.Tătărăscu** / 9 oct. '37

▣ **Programul fortificării granițelor**

▣ **Colaborarea cu statele vecine.**

▣ **Conviețuire normală cu minoritățile : drepturi și datorii**

▣ **Minoritățile și promovarea elementului românesc**

-----

## ▣ **Programul vizitei**

▣ **Participanții : biserica ; armata ; societatea civilă ; org . politice**

Cu trenul ministerial , Tătărăscu , însoțit de g-ral Ilasievici ( ministr.Apărării ) au sosit la Oradea , vizita transformându-se într-o importantă manifestație politică și națională . Orașul de frontieră le-a făcut o primire deosebită .

În gară , au fost prezenți : toți parlamentarii din nordul Ardealului ;

episcopi ai bisericii românești - mitropolitul Nicolae Bălan , episcopul Frențiu ( unit )

și episcopul Nicolae Popovici ( ortodox ) ; autorități din jud. Bihor, Satu -Mare , Maramureș și Cluj ; sute de intelectuali ; grupuri de țărani din satele jud.Bihor ; reprezentanții unor grupări minoritare ; cadrele organizațiilor liberale din Ardeal.

Pe șantierul fortificațiilor, cu ritual specific de inaugurare ,

ofițerii au oferit lui Tătărăscu un dar : o cazma și o mistrie din aur .

În sala cinematografului " *Dorian* " s-a desfășurat o ședință festivă .

Au vorbit : reprezentanții diferitelor culte : Episcoul ortodox Nicolae Popovici - care declară

că biserica este alături de guvern și de armată , pentru consolidarea statului român

și apărarea hotarelor ; Episcopul Frențiu ( biserica unită ) ; Episcopul Fiedler ( biserica romano-catolică ) ,episcopul Czernick ( bisrica reformată ) , Ulman Ștefan ( comunitatea israelită ortodoxă )

Generalul Banciu - despre fortificații ; dr.Mihăescu - în numele magistraturii ; Ion

Băncilă - prefectul județului ; Petre Fodor - primarul orașului ; Victor Gherman ,

în numele intelectualilor grupați în " *Casa Națională* "Apoi a vorbit Tătărăscu .

Apoi a avut loc un banchet . Apoi a vizitat Muzeul și biblioteca " *Cele trei Crișuri* " ;

Apoi a vizitat expoziția -târg a halei de comerț . Apoi a vizitat aeroportul .

Apoi Tătărăscu a asistat la consfătuirea *Delegației Permanente* a org.liberale.

Seara a plecat cu trenul guvernamental spre Sibiu .

Tătărăscu la Oradea / 9 oct.'37

---

## **9.) Moartea g-ral Gh.Cantacuzino - Grănicerul ( " *Totul pentru Țară*" ) , 10 oct.'37**

("Dimineața" , 11 oct.'37 ;rev."Parlamentul Românesc " , 31 oct. '37)

S-a săvârșit din viață generalul Gh .Cantacuzino -Grănicerul ( 68 ani )

după o lungă suferință, la domiciliul său din str.Gutenberg.

G-ral Cantacuzino s-a născut la Paris, în 25 dec. 1869, unde a urmat și liceul.

Școala militară a făcut-o la Craiova.

În războiul din 1913, a comandat un regiment ;

în războiul de reîntregire, o brigadă de grăniceri .

Pentru faptele sale de vitejie, a fost decorat cu ordinul " Mihai Viteazul "

După război, a fost administrator al *Eforiei spitalelor civile*.

A fost ales în Parlament , ca deputat independent , în 1920, 1922, 1931.

După dizolvarea " Gărzi de Fier, a întemeiat partidul " *Totul pentru Țară* "

al cărui șef a fost până la moarte . ( "Dimineața" )

////////////////////////////////////

Liniștit și frumos cum frumoasă și liniștită l-a fost viața , George Cantacuzino -Grănicerul , s-a stins înconjurat de legionari , în al căror crez s-a îmbrăcat, pentru al căror triumf și-a închinat toată ființa sa.

Cu acest brav ostaș al credinței și a faptei, viața noastră românească mai pierde unul din puținii ce i-au mai rămas dintr-o generație de eroi, care au crezut în visul lor, au știut să lupte și să moară pentru realizarea acestui vis.

Să repetăm ceea ce a recunoscut și recunoaște o lume , că a fost un viteaz care a sfidat norocul și a sfidat loviturile și moartea ? Umbra lui s-ar tulbura.

Pentru că el n-a conceput viața decât ca bravură și bărbăție.

N-a conceput existența decât ca luptă pentru un ideal.

Și a fost , pe rând, ostașul fanatic al deșteptării, al întregirii, și al înălțării neamului său .

[-----] Vremea, care-l trece în istorie pe puntea faptelor pe care le-a săvârșit , nu l-a cruțat.

Și puțința de a înțelege sufletul românesc, a plătit-o scump , după cum scump a plătit mișcarea legionară orice pas a făcut înainte.

" În adevăr, această mișcare este unica în analele istoriei , căreia i se smulge inima , i se retează brațele , i se înăbușe respirația , este lovită de moarte și de oameni și - cu toate acestea - crește și înflorește și cucerește .

[-----]

" Dintre toate curentele sociale și politice , ostașul din viță de domn luptător pentru lumină și pentru cruce , s-a înfrățit cu acela care avea de învins mai multe greutăți , care era menit să înfrunte mai multă suferință , dar care pornea din adâncurile doritoare de înnoire ale sufletului românesc batjocorit și împilât de streini și de ticăloasele lor slugi.

" S-a înfrățit ca să dea tot ce stăpânea ca bunuri materiale , rezervându-și pentru sine Jilava și duioșia dragostei unui tineret credincios.

[-----]

Din puținii buni, pe care îi mai avem, s-a mai dus încă unul. ( rev.Parlamentul Românesc )  
Moartea lui Gh.Cantacuzino-Grănicerul / 10 oct.'37

---

## 10.) Întrunirea PȚR - Brașov, ( reprezentanți ai diverselor județe ) , 17 oct.'37

Vasilescu , Radu Olteanu, Vlad Dimitriu , Tudor Ionescu,

Dem Dobrescu, lct.col. Petrescu, D.Băltărețu.Grigore Iunian

( "Dimineața" , 19 oct.'37 ; foto Gr.Iunian și Dem.Dobrescu) Doc.integral -fișier PȚR II

[ LD : Pentru că rezista , ca partid disident , de 5 ani ... pentru că avea grup parlamentar ; pentru că Iunian, cândva, fusese ministru de Justiție ; pentru că avusese rolul știut la Restaurație ; ... acest mic partid , format din transfugi și eșuați din fostul PȚ -lupist , din ramura țărănistă a PNȚ, din parlamntari cu fief electoral.... încă exista .

Ba se recomanda ca partid de clasă , ba se considera partid al împăcării sociale ;

ba părea filo-minoritar , ba contesta dreptul minorităților de a avea partide politice ;

ba era partid democratic justițiar , ba dorea să instaureze pacea socială .

ba era radical -țărănesc , ba era muncitoresc -țărănesc.

ba era democrat pluri- partidist, dar singurul partid democratic era PȚR ! ]

av. Radu Olteanu ( președ. Brașov )

▣ Principiile radical-țărăniste .

Vlad Dimitriu ( Covurlui , Galați )

▣ înfrățirea dintre țărani și muncitori

Tudor Ionescu ( secretar-general PRȚ )

▣ PRȚ = Singurul partid drept

Dem Dobrescu ( ? București ? )

▣ România = țară bogată cu oameni săraci

▣ Poporul tolerant și bun - clasa politică, partide corupte

▣ PȚR = singurul partid al democrației curajoase

▣ PȚR = partidul împăciuirii sociale.

- ▣ Minoritarii : buni și răi
- Ict.col. Petrescu ( PȚR - grup parlamentar )
- ▣ Cinci ani de existență -și-a făcut datoria
- ▣ PȚR = partid mic, singurul democratic .
- Grigore Iunian
- ▣ PȚR - un partid neînțeleș
- ▣ Suntem 19 milioane de cetățeni .
- ▣ Minoritarii - integrați în națiunea română .
- ▣ Contra rotativei PNL/ PNȚ
- ▣ Pentru democrație adevărată ,fără compromisuri

**Tudor Ionescu ( secretar-general PRȚ ) / 17 oct.'37**

▣ **Singurul partid drept : PRȚ**

Viața e scumpă, traiul e greu, o știți cu toții .

" Vă e lene însă, sau nu vreți să gândiți asupra cauzei care ne-a adus aici.

" Vina o poartă cartelurile și marii capitaliști cămătari, dar mai ales toți oamenii politici cari, în loc să lupte pentru binele maselor de jos, se întâlnesc, în toate partidele , în aceleași Consilii de administrație ale marilor societăți , ale căror interese le apără în dauna celor mulți.

" Țărăniștii cu liberlii și averescanii, cuziștii, vaidiștii cu evreii sau ungurii din Budapesta , stau în fruntea aceleiași societăți. [-----]

Singurul partid care luptă sincer și cu adevărat pentru folosul poporului e numai Partidul Țărănist -Radical , în fruntea căruia stă Gr.Iunian.

////////////////////////////////////

**Dem Dobrescu ( ? București ? ) / 17 oct.'37**

▣ **Singurul partid al democrației curajoase : PȚR**

▣ **PȚR = partidul împăciuirii sociale și naționale**

Un singur partid este al democrației curajoase , care spune totul pe față .

Noi suntem un partid de împăciuire , și venim cu o idee nouă : pacea socială

Ideea de a spune tuturor adevărul , pe care să-l aruncăm în societate , chiar dacă ar fi de dinamită . Noi avem nevoie aici de pacea între clase.

////////////////////////////////////

**Ict.col. Petrescu ( PȚR - grup parlamentar ) / 17 oct.'37**

▣ **PȚR = cinci ani de existență ;**

▣ **PȚR = partid mic, dar singurul democratic .**

În cei cinci ani de existență, PȚR și-a făcut pe deplin datoria.

" În întruniri și presă , a luptat pentru ca în țară să fie mai multă cinste și o administrație mai bună

" Am rămas un partid mic, dar suntem singurul for al democrației .

Suntem alături de suferințele dvs, dar izbânda se capătă cu o armată numeroasă și decisă .

Noi suntem comandanții ,

trebuie să ne dați armata cu care să învingem în favoarea dvs. "

////////////////////////////////////

**Grigore Iunian / 17 oct.'37**

▣ **PȚR - un partid neînțeleș**

#### ▣ PȚR = un partid de idei, de oameni cumsecade

" La această oră târzie, caut să vă explic câteva lucruri necunoscute .  
Nu suntem un partid înțeles .Ne-am despărțit de un partid care ne dădea demnități.  
Am fost învinuiți că, **împinși de gărgăuni**, ne-am despărțit de el, dar eu cred că  
în acel partid nu există loc pentru oameni de treabă.  
Au fost prieteni care **ne-au trimis la casa de sănătate** .  
Eu cred că în Țara Românească este loc și pentru un partid de oameni cumsecade  
și pentru un partid de idei . [-----] Nimeni nu poate pune la îndoială cinstea gândului nostru  
"Noi luptăm pentru ridicarea claselor muncitorești  
și nu ne-am abătut din acest drum nici o dată .  
Am luptat de acum cinci ani pentru restabilizare .  
**Am fost amenințat cu pușcăria** . Nu mi-a fost frică de pușcărie [ -----]  
Țărăniștii și liberalii au dat 450 milioane de la Banca Națională , băncilor căzute în Convesiune ,  
în timp ce nu sunt bani pentru muncitorii de la căile ferate .  
Am luptat pentru redresare economică, contra stării de asediu [-----]  
care s-a permanentizat .[-----]  
Grigore Iunian / 17 oct.'37

#### ▣ Contra rotativei PNL/ PNT

##### ▣ Pentru democrație adevărată ,fără compromisuri

Toate partidele cer guvernarea pentru ele.  
**Dacă** noi am accepta o colaborare, mâine am fi la putere !  
Dar noi refuzăm orice colaborare cu compromisuri și târgueli .  
Nu vom accepta compromisuri, cu riscul de a fi goniți din viața publică .  
Noi cerem guvern de alegeri, libere și cinstitute .  
Suntem în contra rotativelor guvernamentale ,  
prin care țărăniștii tolerează liberalilor toate potlogăriile , și invers.  
Întrunire PȚR / Brașov / 17 oct.'37

---

#### Rev. " *Parlamentul Românesc*" - nr special dedicat partidelor politice , 31 oct. '37 (11 -22)

[ LD : este un număr masiv, dedicat în exclusivitate prezentării sistemului de partide  
din România . Opiniile sunt însoțite de fotografiile (în medalion ) ale respondenților .  
Pe alocuri, caricaturi sugerând neîncrederea în partide.

Ex , un mare semn de întrebare ? pe care , ca pe o scară ,  
se cocoată Vaida, Maniu, Iorga, Tătărașcu, Goga ..... ]

#### 11.) Numărul partidelor politice

| Anul | participante la alegeri | parlamentare |
|------|-------------------------|--------------|
| 1919 | 10                      | 9            |
| 1920 | 11                      | 10           |
| 1922 | 12                      | 10           |
| 1926 | 7                       | 4            |
| 1927 | 8                       | 5            |
| 1928 | 7                       | 5            |
| 1931 | 12                      | 11           |
| 1932 | 17                      | 12           |
| 1933 | 11                      | 9            |

Sporirea partidelor politice este , poate, un semn al unei ameliorări a vieții electorale,  
denotând o consolidare a cadrelor politice permanente .  
Mai ales că, sporirea numărului de partide nu s-a făcut prin crearea de noi programe ,  
ci prin "*proclamarea* " unui nou șef și a unei dizidențe.  
Au făcut excepție , partidele de extremă dreapta .

## 12.) 71 de partide ! Partide "*confidențiale*"- discuțiuni -

Ar fi o scăpare din vedere regretabilă dacă ar fi lipsit din prezentarea personalului politic al țării , acele partide *confidențiale* , care trăesc în umbra marilor bătălii politice o viață obscură , cu tresăriri abia simțite. Ele sunt, în genere, partide " *mici*" . Numai că unele , **deși mici**, importanța lor nu este contestată de nimeni .  
Ex.**PȚR - Gr.Iunian**, deși partid " mic" , nu este un partid " *confidențial*" Dimpotrivă.

Pe lângă cele două mari partide, latifundiare ale votului universal - PNL și PNȚ - au crescut , uneori chiar din trunchiul lor , câteva partide de dimensiuni modeste . Ele își datorează viața , de cele mai multe ori, datorită unui șef.  
Există însă partide al căror efective nu depășesc o câprărie, n-a aflat nimeni de ele, **decât** ... Comisia Centrală Electorală de pe lângă Ministerul de Justiție.  
Aceste partide tainice, fără a fi subversive sau clandestine, deși recunoscute oficial, reprezintă cel mai pitoresc aspect al vieții noastre publice.  
Datorită numărului lui impresionant , cercetătorul de mai târziu va afla cu mirare , sub praful arhivelor Istoriei noastre politice contemporane, că România avea pe vremea noastră , nici mai mult nici mai puțin, decât 71 de partide, 71 de organizații gata să ne ferească .  
Sub denumirile lor variate , unele pompoase, altele sobre, unele grave și altele vesele, cercetătorul din veacul viitor nu va mai putea deosebi unde mai era partidul adevărat și unde improvisația ieșită din fantezia sau vanitatea vreunui concediat al vieții politice .  
Dacă parcurgem Tabloul oficial al semnelor acordate de Comisia Centrală, din 1926 până la 1934 , există un întreg alfabet hieroglific al faunei noastre electorale .

Unele semne au dispărut :

Au dispărut cele *două cercuri concentrice* ale **dr. Lupu** ...

a dispărut *linia orizontală* a lui **ACCuza** ...

a dispărut rombul lui **J.Th.Florescu**

[**LD : atenție, trei din formațiuni sunt ale PCR ; câteva sunt partide minoritare ;**

**Este bine că am această cotare a lor în epocă ,**

**deși ... această mulțime de partide poate mai semnifică ceva .... ]**

Dar au rămas în tablou :

patrulaterul "*Uniunii Cetățenești*" a dr.Schina ;

linia verticală cu arc la capete , a "*Ligii cooperăției*"

circomferința între arcul unghiului ascuțit a "*Uniunii prunarilor din România*" ...

triunghiul mic în unul mare , al "*Partidului Național al Luptătorilor*"

triunghiul împărțit în două triunghiuri , al "*Partidului Radical Național*"

și câte alte semne ale *Liga Național Conservatoare* , *Partidul agrarian -viticol*,

*Partidul Plugarilor*, *Uniunea Patriotică*, *Partidul Național -Socialist* , *Frontul Muncii*, *Federația*

*Economică*,*Refacerea Națională*, *Partidul Rezerviștilor*,

*Partidul Economic Negustoresc*, *Partidul Renașterii Naționale*, *Partidul Unității Naționale*, *Partidul*

*țărănesc și al Armoniei Sociale*, *Partidul Ucrainean*, *Partidul Evreesc*,

*Uniunea Muncitorilor și Țăranilor Maghiari*, *Partidul Național Polon* , etc etc etc...

În peisajul nostru politic , aceste organisme confidențiale - unele amintind deadreptul pe

Caragiale - izbutesc să stârnească un zâmbet , ceea ce constituie singura lor victorie

Partide confidențiale / 31 oct '37

---

## 13.) Tabloul partidelor politice [ "*naționale*" ] românești- discuțiuni -31 oct.'37

( Rev. "*Parlamentul Românesc*" , an VIII , nr. 246 - 249 , 31 oct.'37)

Redacția /

#### ▣ Particula " *național*" din titulatura partidelor

Ceea ce izbește , de la prima vedere pe acela care ar citi lista partidelor politice din România , este cantitatea considerabilă de naționalism. Toate partidele mai importante își zic " național" , firește, fiecare în parte , învinuind - pare-se - celelate că nu-s de esență pur națională :

Partidul național-liberal , al dlui Dinu Brătianu

Partidul național -liberal, al d-lui Gh.Brătianu

Partidul național -țărănist , al d-lui Mihalache

Partidul național -creștin , al d.lor Cuza și Goga

Partidul național-democrat , al d-lui Iorga

Liga național-corporatistă , a d-lui Manoiilescu etc etc.

Ori pleonasm , ori altceva ; nu se poate ieși din această dilemă .

Pleonasm , căci e perfect inutil să spui că lucrezi pentru națiunea română ; pentru cine alt ai lucra ?

Sau , *dacă* într-adevăr se pun anumite interese particulare înaintea celor naționale , aceasta trebuie să se specifice .Așa fac de pildă anumite partide :

Partidul maghiar

Partidul ucrainean

Partidul german etc etc

Se precizează astfel că obiectivul principal e populația minoritară în chestiune și că numai indirect , se obține , implicit , și un surplus de prosperitate general-națională .  
Redacția /

#### ▣ Partide " *naționale*" și " *pseudo-naționale*"

Dar când nu ești partid special ( etnic, muncitoresc, agrar etc ) - este inutil și absurd să te intitulezi " *național*" . Inutil, absurd, și pe deasupra , suspect .

Pentru că se pune întrebarea : *qui prodest* ?

Fiecare partid care-și zice " *național*" , își zice astfel ca o afirmare împotriva altor partide, ce-și zic și ele la fel . Pentru a afirma că numai el e " *național*" , în timp ce celelate partide nu-s, și deci uzurpează această adjectiv - pentru această luare de poziție contra altora , partidele din România își autoaplică apelativul " *național*" și pretind exclusivitatea titlaturii .

Așa dar , frecvența acestei firme aparent pleonastice , ascunde o necesitate reală : demascarea celor ce se slujesc pe nedrept acest titlu.

Acum pricepem. "*Național*" înseamnă " *adevărat național*" , față de " fals național" , cum sunt toate celelate.

În condițiile acestea , fiecare partid e , rând pe rând, " *adevărat*" și " *fals*" .

Redacția /

#### ▣ PNL și PNT -partide naționale " istorice "

" Și totuși, există două partide care trebuie scoase afară din această deplorabilă impresie .

Sunt : partidul liberal și cel țărănist , care își zic *naționale* nu din vreo intenție de a-și afirma monopolul naționalismului, ci din motive pur istorice.

" Gruparea liberală s-a născut din frământările patruzecioptiste , ca reacție anti-străină, anti-turcă, anti-rusă .

La origine, epitetul " *național*" avea înțeles precis, propriu și meritat .

Și a rămas ca o foarte legitimă emblemă heraldică pe ecusonul său .

" Ceva similar s-a întâmplat și cu partidul țărănist care provine din fuzionarea cu cel ardelean , acesta născut ca o afirmare anti-străină, anti-maghiară . "

Așa dar acea penibilă supralicităție de patriotism exclusiv, nu privește decât partidele " *neistorice*"

Redacția /

#### ▣ Partide " constituționale " și " neconstituționale"

O a doua particularitate bizară pe care o prezintă viața politică a partidelor noastre este identitatea de program . Luați textul oficial al declarațiilor fiecărui șef :

toate partidele înscriu în programul lor apărarea constituției și a drepturilor cetățenești .

Logic , ar trebui ca între ele să existe o alianță firească de câte ori constituția este încălcată .  
 În realitatea , se întâmplă contrariul.  
 Face excepție PNȚ care , cu 4 ani în urmă , la începutul guvernării  
 liberale, au sărit în ajutorul liberalilor - deși adversari- fiindcă se urzea  
 o combinație de răsturnare în disprețul mecanismului constituțional legitim .  
 [ PNL-2, LANC, P.Agrar .Goga ... deși " constituționale" ... s-au opus ... ]  
 Partidelor de extrema dreapta nu li se poate aduce această acuzație ,  
 deoarece ele afirmă împede ostilitate lor față de constituția liberală ,  
 critică democrația și proslăvesc dictatura .  
 Dar atunci ... cum se explică că diversele partide de extrema dreapta se între-devorează ?  
 Explicația paradoxului, este și aici întristătoare .  
 Concurența este mai înverșunată între cei ce fabrică același produs.  
 Diferite grupuri de dreapta se concurează exact ca niște negustori  
 care vând aceeași marfă . Nu mai aplică morală, ci economia politică .  
 În loc de alianță, identitatea de program stârnește concurența, lupta, vrăjmășia.  
 Partidele politice / 31 oct.'37

---

#### 14.)Nicolae Petrescu , Evoluția doctrinelor politice .

N.Petrescu /

- ▣ Arta guvernării
- ▣ Forma de organizare a statului
- ▣ Soluții, mijloace      Doc.integral : fișier Doctrine - VII -
- ▣ Doctrinile politice
- ▣ Doctrine politice- partide politice
- ▣ Liberal ( ă)- Conservator ( e)-Socialist ( ă )

O dată cu lărgirea cadrului în care se desfășoară viața politică ,  
 și o dată cu creșterea numărului participanților la guvernarea unei comunități,  
 s-a simțit nevoia de a canaliza opiniile ce se vânturau  
 cu privire la soluțiile socotite drept cele mai bune pentru a servi scopul guvernării .  
 Așa au luat naștere *grupările politice* , care au apărut în formă embrionară  
 la mijlocul sec. XVII în Anglia , devenind în secolul următor *partide*,  
 cu doctrine din ce în ce mai clar exprimate ,  
 cu programe și organizări destinate a influența opinia publică .  
 În secolul XIX , toate țările civilizate și cu regim constituțional, au adoptat  
 aceste instrumente de pregătire a poporului pentru acțiunea politică  
 La început , două au fost doctrinele pe cari le reprezentau partidele politice ,  
 atât în Anglia cât și în celelalte țări :

una, dispusă a îmbrățișa toate inovațiile în materie de reformă ,  
 așa - numită " liberală"

alta, aplecată spre trecut , ca un izvor nesecat de învățăminte ,  
 așa- numită " conservatoare "

Între cele două doctrine ( partide ) era un termen comun : identitatea de scop

Atât liberalii cât și conservatorii , urmăreau a servi cât mai bine  
 interesele economice ale unor categorii de cetățeni [ latifundieri, industriași, bancheri ]  
 considerați ca cei mai utili progresului națiunii .

Acesta a fost liberalismul și conservatorismul " clasic"

Din această parțialitate , care implica în mod necesar  
 nesocotirea drepturilor și intereselor unor categorii de cetățeni  
 [ țărănime, meseriași, muncitori ] se nășteau nemulțumiri ,  
 care au determinat apariția unor noi grupări.

Astfel s-au organizat **noi grupări cu doctrină socială , " socialistă" ,**  
 care au determinat partidele liberale și conservatoare să-și modifice  
 nu numai programul și ideologia, dar și planul de luptă electorală .

Pe la sfârșitul sec. XIX, liberalii și conservatorii

au adoptat unele idei de la **socialiști** , determinând statul să-și îndrepte atenția și asupra maselor muncitoare , până atunci rămase în afară de sfera propriu- zis politică a națiunii, sub impulsul cărora s-au adoptat reforme sociale .  
( exproprieri și împrăștiări cu pământ ; votul universal ; regimul și protecția muncitorilor )  
Așa - numitul "*socialism de stat*" , a fost o doctrină **neo-liberală** și **neo -conservatoare** primită deopotrivă de liberali și conservatori pentru a "*preîntâmpina*" , cum se zicea atunci, în mod curent, "*revoluția socială*" .  
Doctrina celor două partide tradiționale și de guvernământ , fusese transformată .  
Între ideologia de altădată , și practica de acum, era o discrepanță , sporită și de oportunismul politicianilor zeloși de a capta masele.  
**Partidul Conservator**, chiar în țara lui de origine , nu mai reprezenta principiile de odinioară,  
iar **Partidul Liberal**, influențat de mișcarea socialistă, devenise în multe privințe mai radical decât partidul socialist .  
Într-un cuvânt, între nume și cuprins nu mai era nici o corespondență , iar în practica guvernării ambele partide luau o atitudine aproape identică.  
Cam aceasta era situația până la izbucnirea primului război mondial, cu situații și particularizare de la țară la țară , de la regim la regim.  
N.Petrescu /

#### ▣ Doctrine ( partide ) postbelice

#### ▣ Statul totalitar

#### ▣ Extremismul " de stânga" și "de dreapta"

După terminarea războiului, au apărut noi curente de opinie , noi doctrine politice , și noi grupări politice , în majoritatea țărilor , dar , în general , ele se reduceau la două : *extrema stânga* și *extrema dreapta* .

Ceea ce era caracteristic în această efervescență politică , era faptul că toate s-au ridicat în numele unei concepții de Stat , nepractice până atunci , **decât** în țările lipsite de un regim constituțional democratic .

**Este concepția statului totalitar** , întrevăzută de filozoful englez Hobs și ridicată la valoare metafizică de filozoful german Hegel .

Este dreptul Statului de a interveni în diversele activități ale societății în mod discreționar și fără apel, pentru nici o categorie de cetățeni .

Etatismul de "*dreapta*" sau de "*stânga*" este bazat pe o doctrină care cere , în esență , integrarea necondiționată a societății în mecanismul Statului .

Antinomia *Societate - Stat* , a fost dizolvată printr-un artificiu de organizare .

Socializarea sau naționalizarea agriculturii , a industriei, comerțului, a capitalului și a muncii , însemna în fapt intervenționism pe seama individualismului .

N.Petrescu / 31 oct.'37

#### ▣ Prezentul " deschis"

#### ▣ Dictaturile de dreapta sau de stânga

O dictatură *de dreapta* sau *de stânga* , s-a realizat pe deplin în unele țări .

[ **Germania**, **URSS** , **Italia** ] Doctrina în numele căreia o asemenea formă de guvernare își îndreptățește misiunea , pare a câștiga teren **chiar** în țările cu o solidă tradiție politică și cu o îndelungă deprindere cu libertățile individuale.

Procesul de transformare în această direcție continuă, și nu se poate prevedea până unde va merge , nici care vor fi, până la urmă,

rezultatele generale pentru știința politică și arta guvernării .

Din succesele parțiale înregistrate până acum în unele țări,

unde se experimentează noile concepții ,  
nu se desprinde clar **dacă** mișcarea excentrică , fie spre dreapta , fie spre stânga,  
pe care o arată reforma Statului, va soluționa mai bine , decât vechile metode din trecut,  
problemele de organizare a societății.

Numai timpul va hotărî în această priință .

N.Petrescu / evoluția doctrinelor politice / 31 oct.'37

---

### **15.)Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace**

[ LD :1 dec.2003.În București , la Alba Iulia și în alte orașe , PSD monopolizează cu sfruntare  
ziua națională a românilor , evocând Unire din 1918 !

Din când în când, se aruncă "*cu curaj ipocrit* " ... unirea Basarabiei cu Patria Mamă !

La Chișinău, firava și neunita opoziție, protestează față de planurile de federalizare  
a Moldovei , în varianta "*Putin -Voronin*" .Eu mă gândesc la oamenii de atunci , din 1918 ,  
care au știut să se folosească de conjuncturi tulburi, pentru a declara acea Unire...

Dar mă mai gândesc și la faptul că nu au știut ( sau nu au avut timp )

să consolideze acea Unire,și la soarta cumplită cu care au plătit acea Unire !]

[ LD : atenție ! Articolul lui Bezviconi , articol superficial, este un p.d.v. strict subiectiv și  
personal al autorului ( evident PNȚ-ist ) și oarece nostalgii regionaliste ,  
cu opinii racordate la situația acestui partid în 1937

( De aici , minimalizarea lui Stere și a adversarilor PNȚ ) dar mai ales a celor care au părăsit  
PNȚ . Voi adăuga eu "*steriștii*", "*lupiștii*", "*iunianiștii*", "*legionarii* din Basarabia, Judecățile le  
voi formula eu , coroborând cu alte documente

De la el notez însă o serie de informații . După cum le voi adăuga soarta pe care unii au avut-o  
după 1940, la răpirea Basarabiei , și după 1944...când la putere au venit comuniștii. Notez cu  
roșu , în paranteze drepte, această tragică soartă, acolo unde am surse.]

Gh.Bezviconi / 31 oct.'37

#### **▣ Generația I-a a politicianilor basarabeni**

Fără îndoială, în cei 20 de ani de viață politică românească ,

Basarabia a avut două generații de reprezentanți politici .

Prima generație, este aceea alcătuită din vechea societate moldovenească  
din 1905 , care , în 1917 , în frunte cu Vladimir de Herța , Vasile Stroescu și Pavel Gore  
a organizat *Partidul Moldovenesc*.

Vasile Stroescu bogătaș de veche viță boierească și și-a înscris numele în istoria  
țării prin marile lui fundații în Transilvania , încă înainte de război,  
ca și prin politica naționalistă din Basarabia lui dragă .

Pavel Gore , o figură eroică a boierimii basarabene, care a spus primul în 1918

"*Frați români*" și primul care a ridicat drapelul românesc în Chișinău  
vremurilor tulburi a revoluției .

Vlad Herța care a reprezentat cu destoinicie Basarabia în fața Europei .

Victor Catargi , printre ultimii " cavaleri" ai Basarabiei .

Mitropolitul Gurie, figură oropsită a reînvierii naționale a Basarabiei,  
căreia istoria îi va recunoaște marele său merit .

Gh.Bezviconi / 31 oct.'37

#### **▣ Generația II -a a politicianilor basarabeni**

Din frânturile Partidului Moldovenesc , mai ales prin politica lui C.Stere și I.Incuțel,  
s-a înfiripat apoi și *Blocul Moldovenesc* al *Partidului Țărănesc Basarabean*.

Acest *Bloc Moldovenesc* al Sfatului Țării ,

a dat apoi eroii politici ai tuturor partidelor din România Mare .

# **Ion Incuțel** a făcut începutul, intrând în 1923 în PNL .

El a apărut pe orizontul vieții revoluționare, întrucâtva naționale basarabene,  
după 1905 , scriind la ziarul "*Basarabia*" a lui E.Gavriliță ,

împreună cu Ion .Pelivan și Pantelimon Halipa .

Ajuns docent [ LD : **matematică** ] la Universitatea din Petrograd ,  
în 1917, când trona politica lui Kerenski, a fost trimis, împreună P.Erkan și alți câțiva,  
în misiune specială , ca să adâncească revoluția rusească ,  
chiar în primele frământări ale ei .

Cu instinct politic, și desigur datorită însușelării naționaliste din Basarabia,  
a evoluat ușor spre politica românească , ajungând președinte al *Sfatului Țării*, eclipsându-se  
cu tâlc în toate împrejurările critice ,  
( cum de pildă s-a întâmplat în ziua în care s-a votat desființarea condițiilor Unirii,  
așa cum fuseseră ele votate la început . )

La Chișinău, Inculeț a avut în **Ion Costin** , primar și deputat , pe principalul său colaborator,  
fără suprafață, însă, căci dl Inculeț conduce singur politica basarabeană ,  
ajutat în unele județe de elemente alese de el( ex. **Vasile Bârcă** , la Orhei )

#\* **dr.Daniil Ciugureanu** , și el în PNL, s-a îndepărtat de actualitatea politică basarabeană ,  
cu toate că este vice-președinte al Senatului ( 1934-1937 ) , în calitate de basarabean.

[ \* **Ministru al Basarabiei între martie 1918 - 30 nov.1919.Arestat la 5 mai 1950. În duba care-l  
transporta la Sighet, a avut un atac de congestie cerebrală. A fost dus la Turda ,  
unde a decedat. Securitatea l-a înregistrat mort la Sighet , la 9 mai 1950 !]**

# **Constantin Stere (PȚD / PRȚ )** .

Al doilea partid basaraben, sau poate cel dintâi ca putere locală ,  
a fost **Partidul Țărănesc Basarabean** , care s-a unit cu PNȚ , atingând apogeul în 1928-1930 .  
Stere a fost conducătorul acestui partid, fără a fi adus însă nici un folos Basarabiei,  
chiar atunci când a determinat pe Inculeț și Ciugureanu să intre ca miniștri ai României ,  
în guvernul Marghiloman - el însuși rămânând președinte al Sfatului Țării.  
În 1929 , el a încercat să pună "*principiul zemstvelor*" în legea administrației PNȚ,  
tot el sprijinise guv.Văitoianu să desființeze zemstvele basarabene!

#\* **Pantelimon Halippa** - celălalt conducător național-țărănist , altădată revoluționar,  
dar nuanțat prin naționalism, a participat la editarea "*Basarabiei*"

și a "*Cuvântului Moldovenesc*" , colaborator lui E.Gavriliță și N.Alecsandri ,  
pe aripile poporanismului și ale filozofiei lui Tolstoi , care i-a rămas în suflet .

Dl Halipa este sincer la București, - același ca și la țară, în Basarabia.

Cunoaște realitățile Basarabiei mai bine decât ceilalți și are o adevărată dragoste pentru  
provincia sa. Pan Halipa, orice s-ar zice, rămâne o icoană apostolică a naționalismului  
din Basrabia. El studiază mereu și mai este și singurul din miniștri ,  
care se interesează de cultura țării noastre în Basarabia.

[ #\* **Arestat la București, 5 mai 1950. Dus la penitenciarul din Sighet , apoi ,în 1952, transferat ,  
din ordinul Anei Pauker, la Chișinău , unde justiția sovietică l-a condamnat la 25 ani muncă  
silnică.A trecut prin 11 lagăre de exterminare sovietică. A fost repatriat în România , în 1955 și  
dus la închisoarea din Gherla. Eliberat în 1957 . A murit în 1979, la București .LD : l-am cunoscut  
în 1968, am stat mult de vorbă cu el, dar nu s-a putut scrie nimic despre Basarabia ]**

Dintre colaboratorii d-lui Pan Halippa trebuie să relevăm pe d-nii **D.Bogos, Ștefan Holban\***  
( jud.Lăpușna ) , **I.Nica** ( Chișinău ) , **Grigore Cazacliu** ( Soroca ) , **A Crihan\*\*** și **I.Pascu** ( Bălți ) ,  
**Ghelmegeanu** ( Ismail ) , **Iacobescu** ( Cetatea Albă )

[ # \* **Ștefan Holban** .A pregătit și a fost secretarul *Congresul soldaților și ofițerilor*  
în Chișinău ( oct. 1917 ) , reprezentând cei 300.000 soldați basarabeni mobilizați .

Deputat de Lăpușna. În Sfatul Țării. După război, și-a completat studiile și a devenit prof.univ. A  
fost președ. PNȚ de Lăpușna, deputat și prefect PNȚ .

După 1944, a fost arestat ( ? ) , Condamnat ( ? ) .

A murit în penitenciarul din Botoșani ( 1961 ) , aruncat la groapa comună.

Decesul a fost înregistrat și comunicat familiei , după doi ani ( 1963)]

[ \*\*\* **Anton Crihan**, absolvent al Facultății de drept din Paris . Arestat la 6 ian.1918 ,  
pentru că a protestat împotriva masacrării de către bolșevici a transilvănenilor voluntari ,apărând  
Chișinăului . A evadat din închisoarea de la Odesa, și a participat la Unirea cu România , din 27  
mart.1918. A fost deputat în Parlamentul românesc și a avut funcții ministeriale. După 1944 a fost  
arestat ( ? ) , condamnat ( ? ) , apoi eliberat ( ? )

A reușit apoi să fugă în SUA )

Ion Pelivan , astăzi nu mai este om politic. A avut însă o frumoasă activitate de naționalist sincer și mult a făcut în zilele Unirii . Are calitatea de a fi unul din puținii pasionați de trecutul românesc al Basarabiei , din care a adunat o foarte valoroasă arhivă.

**Ștefan Ciobanu** , fruntaș național-țărănist , profesor universitar și academician , este icoana adevărată a culturii naționale în Basarabia.

Este un produs al științei , cu opere valoroase în domeniul istoriei, încă de pe când era student la Kiev și pornea la 1908 societatea națională " *Deșteptarea* " . Impulsiv și spiritual , rămâne un purtător al tradițiilor lui Stamati, Vârnav, Stroescu, Sârbu , Hașdeu și Gore, în scrisul basarabean.

-----  
**Radical -Țărăniști** , victimele d-lui **C.Stere** , sunt în continuă mișcare între extrema stânga și dorul revenirii la țărăniști .

-----  
# \* **Vlad Cristi** și **g-ral Ion Rășcanu** , în PND - Iorga , ambii basarabeni de obârșie, oameni de cultură vastă , care , fiecare în domeniul său, reprezentau foarte mult . Cristi, urmaș al marilor boieri, fiu de aristocrați, fruntaș progresiv din zilele primei revoluții ; Rășcanu , ostaș viteaz și ministru de război.

[ # \* **Vlad Cristi** ],

În 1917 a luptat să împiedice anexarea Basarabiei la Ucraina.

La 14 ian.1918, a venit cu Ion Pelivan la iași, cerând intervenția armatei române pentru a restabili ordinea în Basarabia, terorizată de bolșevici.După Unire, a fost o vreme primar de Chișinău. După 1944, a încercat să fugă în Occident . Trupele sovietice l-au răpit și l-au trimis în URSS Revenit în România, a fost arestat de securitatea comunistă. A murit în 1956, în închisoarea Văcărești]

-----  
**NN Alecsandri** și **Sergiu Niță** , organizatori ai Ligii Poporului - Averescu( apoi Partidului Poporului ) în Basarabia .

Alecsandri a întemeiat loja masonică din Basarabia, apoi a părăsit și partidul și loja.

Sergiu Niță a ajuns și ministru , în guvernarea averescană .

În 1937, avea un locșor la Curtea administrativă locală din Chișinău , unde este coleg cu Gherman Pântea ( fost ministru de război al " Republ.Moldovenești )

-----  
Gh.Bezviconi / 31 oct.'37

▣ **Generația " naționalistă"basarabeană**

Partidele naționaliste în Basarabia nu prea numără printre fruntași nume din trecutul provinciei , ci numai oameni noi , după cum e și firesc pentru curentul și idealismul nou, în care pericolul evreesc este elementul de viață al întregii mișcări .

**Topciu, Ciolac , Mumuianu** , membri și parlamentari în Partidul Naționalist Creștin ( Goga , Cuza ) , fruntași ai organizației la Chișinău.

-----  
**Legionarii** , nu-și afirmă numele prin presă , dar sunt și acționează

-----  
**Luca Brândză** și alți intelectuali distinși din Chișinău, l-au urmat pe Al.Vaida Voevod, la ruperea din PNȚ, activând în " *Frontul Românesc* " .

Gh.Bezviconi / politicienii dinBasarabia / 31 oct.'37

---

**16.)Mihail Manoilescu , Doctrine vechi și noi ,**

[ LD : Nu este cazul să mai arăt tribulațiile și convertirile doctrinare și partidiste ale lui Manoilescu : cu Averescu, cu Mihalache-Maniu, cu Iorga -Argetoianu. ... Nu anticipez nici " *lecția* " dură pe care a primit-o , în 1940 , de la confracții într-o doctrină ...

Nu anticipez nici destinul tragic cu care și-a plătit implicarea politică, în pușcăriile comuniste . Toate la timpul lor .  
Pentru momentul 1937 , este și el unul dintre "Casandrele" care cântă prohodul regimului democratic constituțional existent, partidelor tradiționale (conservator liberal, țărănist ) , elogiind doctrinele noi, " de dreapta" .  
Manoilescu este un redevabil analist și teoretician - printre puținii pe care i-a avut generația - emițând obiecții interesante și judicioase la adresa partidelor și doctrinele " vechi"]

Manoilescu / 31 oct.'37 Doc.integral : fișier Corporatism - II -

▣ Inexistența "doctrinele vechi " în România.

▣ Liberalism, conservatorism, țărănism ?!

▣ P.Conservator ? = partid fără doctrină

▣ P.Conservator ? = identic cu cel liberal

▣ P.Liberal ? = nu a fost partid " liberal " !

▣ Doctrina PNȚ ? = o formulă lipsită de conținut

" Dar dacă conservatorii nu aveau o doctrină și, mai ales,

nu aveau o concepție lucidă și concretă asupra instituțiilor pe care ar fi trebuit să le creeze

în opoziție și în contrast cu instituțiile liberale ,

s-ar putea crede că cel puțin liberalii erau reprezentanții unei doctrine

- fie și de împrumut - dar a unei doctrine precise.

Însă nici aceasta nu este exact !

" Fiindcă , înainte de orice, liberalii n-au fost liberali în concepțiile lor economice.

Ei au reprezentat - și , desigur că au avut dreptate în această privință -

ideea întăririi industriei naționale , sub un regim de protecțiune.

Dar ei n-au fost liberali nici în concepțiile lor politice .

Fiindcă liberalismul și democrația ar fi presupus un minimum de egalitarism politic

între toți cetățenii care constituiau națiunea politică .

Liberalii, însă, dimpotrivă, au ținut Vechea Românie, până la război,

sub regimul celor trei colegii care dădeau drept la viață publică

numai unei minorități de proprietari de pământ și de intelectuali slujbași ai Statului "Iar votul

universal , care s-a părut că reprezintă o convertire finală și hotărâtoare

a partidului liberal spre liberalism și democrație,

a fost de la început corectat prin cunoscutele violențe și falsificări !

[-----]

" Partidul liberal de astăzi nu știe ce este liberalismul și nu crede în liberalism.

În această privință , este în bună tovărășie cu toate partidele

care au mai rămas formal liberale , în restul Europei .

Căci, în adevăr, cum se poate vorbi de liberalism într-un regim politic în care

de 4 ani de zile persistă cenzura și starea de asediu ?

Cum se poate vorbi de liberalism într-un regim industrial în care

nu se poate face nici cel mai mic pas fără autorizarea , controlul ,

imixtiunea și abuzurile Statului ?

" Liberalismul este o doctrină de fațadă pe care reprezentanții săi formali

nu au valorificat-o nici înainte de război , într-un sistem coerent și instituțional,

iar care , după război - contrazisă și strivită sub presiunea unei evoluții potrivnice

- a ajuns să-și piardă orice vitalitate și orice interes actual .

Manoilescu / 31 oct.'37

▣ Doctrina PNȚ ? = o formulă lipsită de conținut

" adevărații apărători ai votului universal au fost la început țărăniștii ,

care erau adversarii principali ai liberalilor. [-----]

" Cât despre țărănism < era pe când nu s-a văzut > , adică în opoziție,

iar când s-a înfățișat sub forma concretă a răspunderii guvernamentale ,

el s-a evaporat repede din sufletul celor care

l-au agitat ca pe o formulă , dar nu l-au purtat în inimă , ca pe o dragoste . "

Manoilescu / 31 oct.'37

▣ Doctrine noi = doctrinele de dreapta .

▣ Național-creștinism, legionarism, corporatismul

" Iată de ce, regret, nu aş putea face o antiteză între " doctrinele vechi" şi " cele noi" , şi nu m-aş simţi capabil să analizez decât doctrinele noi sau reînnoite cu vigoare, cum este doctrina partidului Național-Creștin, doctrina legionarismului, sau doctrina corporatistă . Dar pentru a face această examinare a năzuințelor concrete ale *dreptei românești*, mi-ar trebui spațiul unui alt articol .... "

M.Manoilescu / 31 oct.'37

---

## 17.) Gh.Brătianu, Ce este un partid politic ?

[ LD : Gh Brătianu nu răspunde la întrebarea din titlu.

Sfârșește chiar așa : probabil întrebarea ar trebui pusă altfel : nu ce este un partid ci mai există partid politic ? Răspunsul lui aparent superficial, ascunde, în realitate, situației în care se afla cu al său PNL -2, frântură din trunchiul ... ]

În presă şi opinia publică , partidul este un instrument de exploatare a guvernării , o societate pe acțiuni de agenți electorali , o întreprindere de zgomotoasă publicitate . Această concepție se întemeiază pe unele aspecte ale " gospodăririi " noastre de stat, de județ, de comună, din ultimii ani .

Gh.Brătianu / 31 oct.'37

▣ Criza sistemului partidist

Corpul politic românesc , în care , prin votul universal, s-a cuprins o mare parte din națiune, trece printr-o mare criză .

Criza de conștiință se răsfânge şi asupra ideii de partid .

Criza este întreită :

/ Instituțională( care nu este specifică României, ci este ecoul unor mari frământări europene )

/ Morală ( convingerea că între guvernare şi moralitate s-a căscat o prăpastie )

/ Partidistă ( calomnieri reciproce , solidarități prost înțelese )

Gh.Brătianu / 31 oct. '37

---

## 18.) Autor ?, Partidul Agrar [ C.Argetoianu ]

[ LD : Partidul Agrar a avut congresul de relansare a programului , în nov.'1936 .

Nu am documentele acelui congres . Între titulatură şi program - deci intenție de guvernare - este un partid conservator -agrarian ( fără a fi " țărănist") anti- liberal,fără echivocuri .

Cu mare trecere la Carol II - camarilist prin excelență - dacă nu aş ști ce a urmat în 1938, nu mi-aş bate capul prea mult cu acest "*partid personal* " al lui C.Argetoianu.

După ce a călătorit prin mai toate partidele - conservator, liberal, național-țărănesc, iorghist -Argetoianu își înjghebează propriul partid , pe structuri şi oameni pe care s-a bazat în guvernarea 1931/ '32 ( primari, prefecți , deputați, partizani ).

Dacă în sistemul democratic partidist nu prea a avut succes, este categoric unul din coautorii distrugerii acestuia şi instaurării regimului autoritar carlist.

Chiar şi în această document, este evidentă această preocupare , cerută prin revizuirea regimului constituțional, parlamentar existent - şi nu numai. ]

*Partidul Agrar* [ C.Argetoianu ] Doc.integral . fișier PNA-Argetoianu I

▣ Caracterul agrarian al P.A.

▣ Realizări la guvernare

▣ Conversiunea"Argetoianu" = măsură economică revoluționară

▣ Organizarea P.Agrar .Congresul nov.'36

▣ Revizuirea Constituției

▣ Modificarea regimului parlamentar

▣ Creșterea prerogativelor regale

#### ▣ Programul PNA

[ Administrația ] [ Economia ] [ Industria ]  
[ Agricultură ] [ Moneda ] [ Fiscalitatea ]  
[ Protejarea elementului românesc ] [ Minoritățile ]  
[ Sănătatea ] [ Educație, școală, cultură ; problema tineretului ]

" În iulie 1932, un grup de foști membri ai guvernului Iorga, în frunte cu regretatul prof.dr.I.Cantacuzino și numeroși foști parlamentari și prefecți, sub același guvern, pune bazele " *Uniunii Agrare* ", alegând ca conducător pe d. Constantin Argetoianu.  
Autor ?./

#### ▣ Organizarea P.Agrar

" Acest partid a fost înțeles, în parte, de unii din agricultorii grupați în " *Liga Agrară* " a d-lui C.Garoflid, și în totalitate de asociațiile debitorilor grupați în " *Liga contra cametei* " de sub conducerea prof. Em.Antonescu, care au aderat la noua mișcare politică.  
" În condițiuni vădit defavorabile, având împotriva coaliția intereselor bancare rău înțelese, țintă a unor nedrepte atacuri din partea deponenților abil exploatați de anumite oficine interesate, Uniunea Agrară a izbutit să-și înjghebeze organizațiunea în toate județele.  
" E interesant de relevat că ideea agrară a pătruns și în județele cu populație minoritară și a izbutit să rupă faimoasa unitate a partidelor minoritare. În ultimele alegeri, Uniunea Agrară a obținut 2 mandate în regiunea secuiască : Trei -Scaune și Ciuc. [-----]  
" Într-o dispoziție statutară, 70% din membrii comitetelor de conducere trebuie să fie recrutați dintre agricultori.  
Lipsa de solidaritate a agricultorilor și poate și lipsa de educație politică a maselor, au împidicat Partidul Agrar să aibă succesele electorale la care îl îndreptățea programul Partidul are însă un rol important în viața noastră politică, prin personalitatea șefului său, C.Argetoianu, și un rost bine fixat prin programul său și elementele care-l compun.  
Autor ?./

#### ▣ Revizuirea Constituției

#### ▣ Modificarea regimului parlamentar

#### ▣ Creșterea prerogativelor regale

[ LD : este evident că propunerea de revizuire a Constituției, fie la sugestia lui Carol al II-lea, prpmovată de Argetoianu, fie la sugestia lui Argetoianu, și însușită de Carol, cert este că *Constituția* din '38 va urma ... acest program.]  
În domeniul constituțional : socotește că anume dispozițiuni ale *Constituției* trebuie modificate, pentru a nu mai stâneni prin rigiditatea lor, măsurile impuse prin evoluția raporturilor noastre economice naționale și internaționale.  
Această revizuire nu trebuie să se facă în forma solemnă și pe căile propuse de actuala Constituție, ci trebuie lăsat posibilității Parlamentelor ordinare dreptul de a modifica Constituția, cu aprobarea Capului Statului, și cu îngrădiri speciale de votare.  
De asemenea, din inițiativa Capului Statului, Constituția poate fi modificată și pe cale de referendum.  
" Considerând monarhia ca primul factor activ în desfășurarea vieții noastre publice, Partidul Agrar socotește necesară sporirea prerogativelor regale.  
Regimul parlamentar trebuie modificat, urmând a fi compus dintr-o Cameră redusă la un număr de 1 reprezentant la 100.000 locuitori, cu reprezentarea minorităților, alegerile urmând să fie făcute pe o listă pe întreaga țară.  
" Senatul urmează să fie alcătuit din membri aleși pe viață de către Suveran, din reprezentanții calificați ai breslelor, ai profesiunilor libere,

și ai diferitelor grupuri cu interese economice.

C.Argetoianu /

▣ Programul PNA

[ Administrația ] [ Economia ] [ Industria ] [ Agricultura ]

[ Moneda ] [ Fiscalitatea ] [ Protejarea elementului românesc ]

[ Minoritățile ] [ Sănătatea ]

[ Educație, școală , cultură ; problema tineretului ]

În concepția PA , statul poate să sacrifice, în organizarea lui , individul comunității ,și să urmărească , după cum cer vremurile, integrarea efortului individual în efortul colectiv.

În lumina acestui principiu, PA privește organizarea și educația tineretului.

Tineretul nu trebuie lăsat în voia inițiativelor de organizare

pornite din ideologii străine sau scopuri politice [ vizat legionarii și cuziștii ] ,

ci grupat într-o organizație unică de educație fizică și sufletească ,

sub controlul și sub conducerea statului . [ L D : de tip străjerie, premilitărie ]

) ! Controlul statului trebuie de asemenea să se exercite și asupra instrumentelor de educație socială și politică a poporului [ LD :deci , cenzura ] care sunt :

presa, cinematograful , radiodifuziunea.

P.Agrar / 31 oct.'37

---

## 19.)N.Porsena , Vaida & compania

[ LD Solicitat de direcțiunea revisteisă scrie un articol despre personalul Frontului Românesc, Porsena îi prezintă . Ceea ce mi s-a părut intreressant în scurta lui pledoarie

privind "Electoralul", este ideea votului universal egal ( pe care nu-l remarcasem ca noțiune explicită ) opusă votului " plural" . Opinia lui era că, în România Mare ,

numai prin votul universal egal s-ar fi putut obține majorități parlamentare românești .

Pentru că dacă ar fi fost votul plural -" cultural" ( știința de carte și profesia ) ,

minoritățile ar fi fost într-un net avantaj . De meditat asupra chestiunii ! ]

▣ Al.Vaida -Voevod : principiul naționalist

▣ DRloanițescu : reforme sociale

▣ I.Gr.Periețeanu : +principiul proporționalității.

▣ Votul universal egal = asigurarea majorității românești

Doc.integral la fișier Fr.Românesc - I -

N.Porsena /

▣ Frontului Românesc : principiul naționalist

▣ Al.Vaida -Voevod

"Toți, sau aproape toți, sunt oameni politici, luptători cunoscuți, cari au militat în Partidul Național -Țărănesc ,

Înainte de ruptura d.lui Vaida -Voevod , pe tema programului internațional .  
" Faptul că acești prieteni și-au urmat șeful  
într-o întreprindere de hazard , de risc, și incertitudine, și poate de ruină politică,  
numai de dragul unui principiu naționalist, unei înflăcăări sufletești  
pentru marea cauză a neamului întreg ,  
denotă fără îndoială la dâșii o stare de conștiință mai înaltă ,  
foarte îndepărtată de vulgarul oportunism.  
De aceea, sunt relativ puțini aceia care au avut curajul să se smulgă  
de lângă steagul și ideologia clubului , care, dacă nu mai reprezintă un ideal,  
era în orice caz o afacere .[ LD : astfel despre PNT ! ]  
" Negreșit, o dată cu pleiada de oameni de inimă ,  
au urmat pe noul șef și elemente mai puțin recomandabile :  
vermina aceea a tuturor partidelor , fără de care politica nu este cu puțință ,  
dar care nu dă tonul în acțiunea generală a unui partid. [-----]  
Frontul Românesc este astăzi  
singura grupare ce reprezintă posibilitatea naționalismului la guvern .  
Odată înscăunat , din sânul lui se vor releva desigur valorile proaspete ,  
cu care se va putea întreprinde opera guvernării și realizarea programului .  
N.Porsena /

▣ DRloanițescu în Fr.Rom. ▣ I.Gr.Periețeanu în Fr.Rom.

N.Porsena /

#### ▣ Importanța electoralului

##### ▣ Între votul universal și cel cultural

Se cuvine să reabilităm aici , în parte măcar , mult bârfitul, satirizat, sărmanul *Electoral*  
Atâta demagogie s-a revărsat în valuri, atâta iamă s-a dat prin finanțele Statului ,  
atâția incapabili și escroci ai vieții publice s-au înălțat la nevisate situații prin Electoral ,  
încât lumea nu vede decât oroarea ridicolă a acestui sistem politic , fără de care politica ,  
cel puțin politica românească actuală, nu este de conceput .

" După o coaptă gândire , autorii *Constituției* de la 1923 au instaurat *votul universal* ,  
ca o condiție a întăietății elementului nostru național. [ LD ?! ]

Dacă s-ar fi acordat culturii primatul unui vot plural , așa cum au cerut unii,  
aceasta ar fi însemnat majorarea maselor românești , în mare parte analfabete,  
de către minoritarii superior evoluți pe scara culturii.

De aici, necesitatea votului universal egal ; de aici existența Electoralului .

" Mânate de apetituri egoiste, ambele partide de guvernământ din ultimul deceniu  
( liberali și țărâniști ) , au coborât electoralul în noroiul tuturor compromisurilor ,  
cu toate minoritățile , căroră , în schimbul voturilor ,le-au dat drepturi cu kilogramul  
și avantagii neprevăzute în tratate , și toate în paguba elementului românesc.  
Este pentru aceasta de vină electoralul ? Nu, oamenii care-l aplică în viața de Stat .

Electoralul este organizarea propagandei unei idei , în vederea ajungerii la guvern ,  
pentru punerea în practică a acestei idei .

Mai toți sau mulți din marii oameni ai Istoriei au fost electori .

( Ex, în epoca contemporană : Mustafa Kemal, Hitler )

Electoralul, prin caracterul de concurență pe care-l comportă ,  
va aduce întotdeauna cu el o cantitate de minciuni , de promisiuni irealizabile, cu atâtmai  
periculoase, dacă se și realizează !

N.Porsena /Fr.Românesc / 31 oct.'37

---

20 )Autor ?,*Frontul Plugarilor* [ dr.Petru Groza + medlion foto ]

Doc.integral- fișier PCR - III -

Mândrii săteni români, din vestitele ținuturi ale Hunedoarei și Zărandului, au inovat în politica votului universal întemeind cu adâncă pricepere și dârză credință , o organizație politică proprie , botezată " *Frontul Plugarilor*"

Este adevărat că mișcarea plugarilor din acele părți de țară , care a provocat imitațiuni izbutite și în alte regiuni, s-a bucurat și de concursul unui fruntaș politic ardelean, fostul ministru Petre Groza.

Dar nu mai este mai puțin adevărat că rolul d-sale ar fi fost nul , fără marea însușețire a noilor și cutezătorilor întemeietori de partid țărănesc. Dr.Petre Groza este un om ciudat , sincer și generos. [-----]

Dar nu despre Petre Groza poate fi vorba aici .

E treaba d- sale de ce a abandonat o situație politică , de ce a renunțat la o stare materială mult și pe drept invidiată , a celor de la putere, care l-au ruinat ...

Ce vor plugarii aceștia români din Hunedoara și Zarand ? :

-S-au declarat împotriva *primei elctorale* ,

văzând că alegerile sunt o farsă în paguba democrației ;

-Sunt hotărât contra oricărei dictaturi ;

-Sunt partizani ai portului lor strămoșesc și al cămășii albe din fuior românesc .

Nu pot admite cămășile colorate, de import .

- Vor de lucru, nu părazi și uniforme

- Vor reducerea ministerelor și a diplomaților ;

- Vor desființarea caselor autonome , a parazitismului agricol, comercial și industrial.

Principiile de organizare a acestui partid al plugarilor , este de jos în sus , cu deplină libertate,

Pe baza meritului și a faptelor .

Acești oameni , să nu uităm, sunt țărani politici de elită , cu trecut glorios, cu minte ageră și hotărâre comună . Când, în 1928, au fost chemați la Alba Iulia , ei au format grosul adunării .Erau 30.000 din același ținut , prezenți, în cea mai impresionantă atitudine

Frontul Plugarilor/ 31 oct.'37

---

## 21.)Simion -Mehedinți, Puterea selectivă : de la Carol I la Carol II

### *Doc.integral - fișier Doctrine III*

Citează un art. al lui din 8 nov.'35 , în care arătase că Regele este prima putere în Stat , cel mai mare elector, numește șeful de guv. etc etc...

Prezintă grava situație internațională ; pericolul de război .

Care va fi situația țării noastre în ziua când va izbucni flacăra ?

Ca unul ce st[ț]tea departe de învâlmășeala luptelor politice , spunea :

" În epoca lui Carol I , la întrebarea de mai sus, se putea răspunde :

< *țara poate să hotărăscă* > .

Carol I trăia într-un timp când regimul constituțional se bucura de mare prestigiu , cu un sistem de guvernare dual : un partid la cârmă , unul în opoziție.

Suveranul putea să se spele pe mâini, ca Pilat din Pont,

și să spună : < *Așa a vrut țara* > .

Astăzi lucrurile s-au schimbat mult :

a) PNL este împărțit în mai multe fragmnente , cu mai multe căpetenii :

Brătianu senior, Brătianu .junior, Tătăreșcu, grupul " Părerii libere" ,etc etc...

b ) PNȚ este , de asemenea, înbucătățit între Iunian, Lupu, Maniu,

Mihalache, Mironescu , Potârcă etc etc....

c ) Partidul Poporului , a fost amputat progresiv de Argetoianu, apoi de Goga , așa că a rămas ca un cap fără corp .

Nu mai există partide, ci " *fracțiuni de partide* " . Partidele s-au pulverizat .

Regele Carol II nu mai poate să hotărăscă formal succesiunea guvernului

ci trebuie să aleagă .El, în înțelesul cel mai exact al cuvântului , trebuie să aleagă.

După ce criterii ? După voturi ? Ce va face capul statului ?

" Stat fără om de stat , nu se poate ! [-----]

**Puterea Selectivă** va fi de data aceasta hotărâtoare .

Cu mici socoteli de club, nu se pot deslega problemele cele grele din viața unei țări  
și nici nu se pot scrie paginile ca mari din istoria națiunilor "

Simion Mehedinți / 31 oct.'37

## 22.) IDSuchianu , Ideologia ca factor al politicii românești

[ LD : fără a fi un studiu analitic profund și argumentat ,mai mult o cozerie care trădează  
însă o mentalitate intelectuală " *de stânga*" , dar o stângă " bucureșteană " sui-generis,  
care se bucură de beneficiile liberalismului,  
dar cochetează cu generozitatea țărănistă.

Găsesc la Suchianu , însă, câteva străfulgerări și conexiuni remarcabile ,  
care-mi ajută să înțeleg epoca,mentalitățile, modele chiar.

Și doar eu asta vreau să reconstitui, nu ?]

Suchianu /

### ▣ Idee - ideologie - doctrină

Există societăți unde elementul ideologic nu joacă nici un rol ( caz tipic, SUA )

**Numai** în Europa oamenii se grupează în jurul unei doctrine .

România este o țară cu multă vocație pentru grupări politice pe bază doctrinară  
Românii le place "să *adere*" sufletește la cutare idee. Unele destul de mediocre.

Ar fi preferabil să se cerceteze lozincile și formulele .[---"*omul și pogonul* " legionar --]

Sistemul promisiunilor, în sine, naște o atmosferă pernicioasă .

În fond, ceea ce lipsește astăzi este dorința de a analiza ideile politice.

În schimb , este o dorință generală de a servi o idee .

[ ---poporanismul liberal ; neo -poporanismul țărănist ]

Suchianu /

### ▣ "Omul și pogonul" - legionar

Exemplu : mișcarea legionară. Ea este fondată pe idei . Aceste idei, simpliste cum sunt

- și parțial false - constituie ceva , moralmente, " *nobil*" , la așa-zișii simpatizanți  
( nu și la militanți ! ) , acel norod anonim de cetățeni care au impresia că " gardismul"

- prin tinerețea șefilor și limbajul îndrăzneț - ar putea duce la o înnoire morală .

Ar fi preferabil să se cerceteze lozincile și formulele -revolver .

De pildă " *omul și pogonul*" [ LD : 5.000 metri pătați ] .

Să se vadă tulburarea morală socială imensă , de sens net comunist ,  
pe care ar determina-o , o societate compusă din gospodării de un pogon fiecare .

Ea ar fi dezastruoasă din p.d.v. economic.

Sistemul promisiunilor, în sine, naște o atmosferă pernicioasă [-----]

Formula " *omul și pogonul* " este un exemplu tipic a felului cum poate fi prezentată  
ca ceva revoluționar, o situație ca o " fotografie anticipată a sărăciei rurale definitive "

Când țărăniștii luptau era altceva. Acum s-a întâmplat " o tragi-comică răsturnare de valori" .

Noii veniți "au pasișat țărănismul țărăniștilor "

Ei sunt " agrarieni" și pretind că vor să amelioreze soarta țăranului.

În realitate, oferă țăranului " un program agrar care echivalează cu eternizarea mediocrității  
patrimoniale .Avuția unui pogon, este exact asta "

Suchianu /

### ▣ Poporanismul liberal ; poporanismul țărănist

#### ▣ Antagonism PNL -PNȚ : primatul economic

[ LD : nu împărtășesc întru totul opiniile lui Suchianu, mai ales în ce privește " părăsirea"  
preocupărilor " țărăniste" în ideologia, doctrina și înfăptuirile PNL .

Nu împărtășesc nici opiniile sale privind continuitatea benefică a programului " *sterist*"

în ideologia PȚ , în faza "copilăriei " acestui curent, în primul deceniu după Unire.

Dimpotrivă. Dar semnalările lui , pentru timpul respectiv, sunt interesante. ]

După război, poporanismul a încetat a mai fi o avangardă a Partidului Liberal, pentru că PNL se depărtase de ideile țărănești , subliniind pe cele privind dezideratul industrializării .

De aceea poporanismul tinde să devină autonom .

Ceea a și făcut Partidul Țărănist ( Mihalache, Madgearu ) ,

care a continuat programul poporanist sterit .

Când el se va înfăptui [ LD : prin cele două mari reforme făcute de liberali ! ]

, lozinca " votul universal" va fi înlocuită cu lozinca " alegeri libere"

iar lozinca " reformei agrare " cu lozinca " primatul agriculturii" .

Ambele partide fiind de acord cu necesitatea industrializării,

deosebirea consistă din aplicare și metodă. Din această diferență ,

se va accentua un prim antagonism între cele două ideologii .

Suchianu /

#### ▣ Stil de viață : orășenesc - rural

#### ▣ Antagonism țăranism - toate celelalte curente

O altă chestiune vizează condiția țăranului, problema stilului de viață orășenesc și rural

De aici rezidă antagonismul doctrinar fundamental dintre cele două partide.

Țărănismul - fidel poporanismului - cere o urbanizare a satului , civilizarea satului ;

cere un țăran fără veleități de falsă boierie, dar un țăran cu lumină electrică, școală bună, apă curentă, bibliotecă ; țăran cu ghetă și cămașă curată ; care citește gazeta și cumpără cărți ; care mănâncă cu furculița și merge la cinema .

Un țăran ca în Anglia, Danemarca , SUA .

Problema este grea, deoarece nivelul de viață al țăranului român , comparat cu cei citați, dă un raport de 1/ 18 la scara nivelului de civilizație.

Această enunțare aritmetică dă ideea despre

stadiul real în care se află țăranul român pe scara civilizației .

Această problemă naște un dezacord ireductibil între țăranism și liberalism.

pe acest teren , filo -țărăniștii sunt combătuți de toate celelalte partide ,

chiar dacă nu mărturisesc acest lucru. Se știe foarte bine că echilibrul economic al României-bugetar , comercial - se datorește sub-consumăției de la sate .

Românul este deștept, accesibil la cultură, adaptabil la civilizație, foarte evoluat

Este destul să te gândești la " bucureștean" !

El este inferior Apusului doar în ce privește reacția la injustiție și ilegalitate .

Dacă toți cei 18 milioane de români ar cheltui așa cum cheltuesc bucureștenii ,

avuția națională ar fi de 20 de ori mai mică !

( Media orășeanului care trăește cu cca 100.000 lei / lună

și milioane de țărani ( Moldova, Maramureș ) care trăesc cu 100 lei / lună)

O prăpastie enormă îi desparte . Dar această prăpastie face posibil echilibrul !

Cine nu se atinge de această sărăcie , asigură menținerea echilibrului social românesc.

Cine cere ridicarea nivelului vieții satești, determină, implicit , o mare perturbare socială

Deci nu numai PNL este adversarul PȚ , ci toate celelalte partide .

Este specific României că , de 4 ani, opoziția face bloc contra PNT ( care nu e la guvern ! )

Suchianu /

#### ▣ Descifrări ideologice

#### ▣ Diversiuni : comunismul , antisemitismul

De aceea se caută discreditaarea doctrinei țăraniste ,

făcând din ea un sinonim al comunismului , evreismului , etc etc care se bucură astăzi de o antipatie publică, dar cu care țăranismul , de fapt , n-are nici o afinitate .

Există în România "**moravuri comuniste**".

Dar acestea sunt reprezentate de guvernele reacționare care etatizează, confiscă , penalizează veleitățile de libertate, socializează unele activități.

Există în România "**flagel evreesc**".

Dar este specific populației de samsari - milionari și gazetari - care împart cu guvernanții beneficiile bănești ale puterii.

La alegerile din 1933, evreii au votat cu PNL , având mulți reprezentanți în Parlament .

Suchianu /

#### ▣ Ideologii românești

Este deci limpede că azi, în societatea românească, există 2 ideologii :

1. Una , a PNL , susținută de alte mici partide, care vor păstrarea stau-quo-ului , menținerea echilibrului bazat pe deosebirea prăpăstioasă dintre oraș și sat .

Mai bine zis dintre București - cetate a luxului - și restul țării , vast domeniu al subconsumației și obscurantismului.

2. Alta , bazată pe ștergerea deosebirilor de nivel dintre oraș și sat, colaborarea celor două grupări de populație, edificarea unei prospere economii industriale , cu excedentul izvorât din prosperitatea agrară .

IDSucheanu / ideologiile / 31 oct.'37

---

### 23.) **Gh.Brătianu** , Expozeu , Întrunirea liberal-georgistă de la Marna , 1 nov.'37

**Gh.Slama** , **C.Toma** , **Mihai Antonescu** - cuvântări

("Dimineața" , an 33, nr. 11.088, 2 nov.'37 + foto medalion **Gh.Brătianu** ; **M.Antonescu** )

[LD, 8 dec. 2003 . : **Interesant destin politic și-a croit tânărul Gh.Brătianu .**

**Cu orgoliul descendenței din Alex.Ioan Cuza ( pe linie maternă ) și I.I.C Bătianu( pe linie paternă ) ; cu complexul de a fi un " Brătianu" dar de a nu face parte din " familia Brătianu " ; cu ambiția de a deveni liderul istoricului Partid Liberal ; cu conștiința valorii intelectuale ce i-o dădea temeinică pregătire istorică și politică ...**

**Gh.Brătianu a fost , fără îndoială , un clar-văzător , un promotor , un luptător , un patriot , pentru toate marile cauze românești . Deocamdată , prioritatea ideii , a cuvântului Și totuși....forțând analogia ( poate voi găsi una mai potrivită ) , el seamănă cu Moise , care a condus "poporul sfânt " prin pustiu , dar n-a ajuns în " țara făgăduinței" .**

**Chiar dacă se considera "semănător" , nu apucase să fie și " culegător" ...**

**Din 1930 , de când se rupsese din PNL pe tema restaurației ,**

**a luptat pătimaș împotriva partidului pe care dorea să-l conducă !**

**a avut destule răspunderi morale , tăceri echivoce și simpatii nefirești ,**

**la asasinarea lui Duca și în alte momente de dificultate pentru liberali ;**

**a procedat ranchiunos , solidarizându-se cu adversari ai PNL**

**-cum a fost PNȚ , dar și G de F - ....**

**În noiembrie 1937 , în preajma deschiderii crizei succesoriale ,**

**crezuse că bătuse " ora " lui : PNL ( și fratele Dinu ) îi doreau revenirea în partid ;**

**Regele Carol , poate , ( poate ? ) voia să și-l apropie din nou.**

**Și de data asta , însă , " ora " va trece pe lângă el]**

**Doc.integral : PNL-g - III -**

**Redacția /**

**▣ Întrunirea**

---

### **a) **Av. Gh.Slama** ( vice președ. la Capitală ) / 1 nov.'37**

#### **▣ Succesiunea pentru Gh.Brătianu !**

**[-----]**

**Domunule Brătianu , organizația Capitalei își pune încrederea în dvs.**

**Pot mulți să copieze programul nostru , scris poate caligraic , dar programele au atâta valoare**

câtă valoarea au și oamenii care le aplică și noi putem spune cu mândrie că programul nostru este Gheorghe Brătianu .

Ați strălucit în politica externă și, spre marea noastră satisfacție, ați condus-o din opoziție. Dar un rol cel puțin tot atât de covârșitor îl aveți în politica noastră internă de stat . Opinia noastră publică dorește omul nou , providențial de autoritate morală , demn și de curaj , care să îndrepte relele . Ea și-a fixat atenția asupra dvs .

De la dvs se așteaptă redresarea morală , sănătatea țării , încredere și o zi mai bună."  
[-----]

**b.)Gh.Brătianu / 1 nov.'37**

#### ▣ PNL- 7 ani de opoziție

" Înainte de deschiderea crizei, nu e momentul de a face declarații asupra evenimentelor ce se pregătesc. E însă necesar , pentru conștiința noastră proprie, să examinăm rezultatele acțiunii noastre , realizările ei , spre a putea judeca mai lămurit și mai limpede împrejurările viitoare . " Am împlinit de la începutul acțiunii mai mult de 7 ani de luptă dârză și neîntreruptă de opoziție.Noi n-am guvernat , **deși** ni s-a cerut de atâtea ori .

Noi am dovedit mereu că nu foloase și ambiții trecătoare ne determină îndrumările și hotărârile. Am făcut însă mai mult decât a guverna. Se poate spune că , în problemele esențiale ale vieții noastre de stat și de națiune , noi am arătat drumul de urmat , am indicat soluții și directive.

Ele nu au fost aplicate așa cum am fi dorit și putut noi să le realizăm, dar concepțiile noastre au sfârșit prin a se impune , prin puterea împrejurărilor pe care le prevăzusem ."

[-----]

Gh.Brătianu / 1 nov.'37 / retro '30

#### ▣ Idei și acțiuni georgiste salvatoare

" Realizările ce le înscrinem ca rezultatele acțiunii și luptei noastre , sunt următoarele :

##### Tradiția monarhică și dinastică a PNL

" În 1930, în împrejurări pe care nu mai este nevoie să vi le amintesc [ **Restaurația** ] , am contribuit în cea mai largă măsură la consolidarea așezămintelor noastre fundamentale , la menținerea tradiției Monarhice și Dinastice a Partidului Național Liberal.

Am împiedicat cea mai gravă din crizele și învrăjbirile lăuntrice care puteau primejdi ființa însăși a Statului Român

##### Conversiunea

" În 1931, am fost printre cei dintâi care am pus cu hotărâre problema datoriilor interne și externe , arătând din vreme nu numai principiile dar și soluțiile practice la care, după lungi ezitări și contraziceri în acțiunea guvernelor , ce au urmat în timp, au sfârșit prin a ajunge într-o largă măsură la legiuirile actuale.

[-----]

##### Principiul naționalismului

" Tot astfel, în 1933 am fost printre cei dintâi care, în ritmul vremurilor noi, am știut să afirmăm nu numai principiul naționalismului , pe care alții l-au îmbrăcat în formule mai zgomotoase [ **Vaida, Goga, Codreanu** ] , dar posibilitatea unor realizări concrete, în deplin acord cu sentimentul național, în marginea rațiunii și a bunului simț.

Colonizarea românilor rămași peste hotare , naționalizarea orașelor și a ținuturilor de la graniță , înființarea ce trebuie asigurată românilor în țara lor, în slujbe și întreprinderi, toate au fost înscrise în programul nostru de alegeri de acum patru ani [ **1933** ] ,

înainte de a fi fost vorba , în viața noastră politică , de proporții și de numere [ **Vaida** ] .

Și în aceste revendicări , pe care le-am cules din aspirațiile cele mai firești ale poporului nostru,am știut să nu trecem de marginea care desparte sentimentul de răspundere și al interesului de stat , de desfrâu făgăduelii deșarte și demagogiei ." [ **PNC și G de F** ]

[-----]

### Politica externă

[-----]

Prin noi, putem spune, țara și-a afirmat voința de a rămâne în cadrul alianțelor sale firești , fără a fi târâtă în consecințele imprevizibile ale sistemelor internaționale ,  
prin noi a biruit un punct de vedere ce a câștigat adeziunea factorilor hotărâtori  
și a zădărnicit orice încercare [ Titulescu ! ]  
de a deschide teritoriul român unor armate străine [ URSS ] ,  
de a compromite în timp de pace independența, și , în timp de război , integritatea țării.

[-----]

### Înzestrarea armatei

" În toate împrejurările , am socotit însă , că cel mai sigur reazem al unei bune politici externe,  
este o cât mai temeinică și serioasă pregătire a oștirii și a apărării naționale.  
Această preocupare se poate urmări ca o linie nedesmințită a acțiunii noastre  
de la începutul ei , până astăzi.[-----]

### etică politică

Și , în sfârșit, de-a lungul anilor de luptă și de jertfă , s-a desprins din acțiunea noastră ,  
în crizele trecute de guvernare , sau în cadrul mai recent al *Frontului Constituțional* ,  
în mijlocul oportunismului sau lipsei de conștiință,  
ce s-a vădit de atâtea ori în rândurile altor formațiuni politice ,  
o hotărâre stăruitoare și neînduplecată de a păstra neatinsă ,  
împotriva ispitelor ca și a amenințărilor , demnitatea noastră de oameni și de români.

[-----]

Aici am găsit îndreptarul care ne-a arătat nu numai drumul de urmat,  
dar și marginile între care acest drum a fost tras :

marginile care despart lealitatea **de servilism**, interesul social **de demagogie**,  
naționalismul constructiv de **excesele distrugătoare** , realismul unei politici de independență și  
echilibrul de **abstracțiunile periculoase ale ideologiilor internaționale** ,  
realizările temeinice pentru apărarea țării de **parada deșertăciunilor de împrumut** .

Cele mai multe din aceste acțiuni , nu au fost cu puțință

**decât prin acțiunea de independență a opoziției .**

**Am luptat deschis pentru că am fost liberi .**

[-----]

Gh.Brătianu / 1 nov.'37

### ▪ Succesiunea ?

" Nu știm încă ce fel de hotărâri vom lua mâine ,  
și în ce împrejurări se va desfășura lupta noastră.

Ar fi poate o lipsă de prevedere și poate de răspundere , să anticipăm

" Dar am datorita astăzi, în fața dvs ,

la un răstimp atât de scurt până la o nouă campanie electorală ,

să amintesc cel puțin problemele care ne preocupă ,

a căror examinare și rezolvare constituie rostul însuși al acțiunii noastre

și al ființei noastre de partid politic, la această răspântie hotărâtoare a vremurilor .

Gh.Brătianu / 1 nov.'37

### ▪ Reîntregirea PNL ?

[ LD : citesc și recitesc spusele lui Gh.Brătianu.Încerc să le pătrund înțelesul,  
dincolo de toate zvonurile de atunci și explicațiile de mai târziu.

Este evident că el ținea în " *șah*" atât PNL (frate ) cât și pe Regele Carol .

A jucat pe aceste două cărți și ... a pierdut !

Iar radicalismul lui pe cele câteva probleme punctuale ,

îl vor duce spre alianța aceea bifurcată - cu PNȚ și Garda de Fier -

la care găsea , separat și similar , unele din dezideratele sale.]

" Sunt unii , din afara rândurilor noastre , care se întreabă , cu o îngrijorare interesată ,

ce scop mai are lupta noastră, ce justificare putem da  
existenței a două partide liberale, după ce unul din ele a guvernat patru ani .

" Faptul că sunt probleme de o covârșitoare importanță care își așteaptă deslegare  
la sfârșitul acestei guvernări , este cel mai limpede răspuns la aceste îndoieli .

Din enumerarea lor însăși , vom desprinde rațiunea ființei și luptei noastre .

" Spre deosebire de perioada care se încheie prin apropiata criză, în viitorul apropiat preocupările  
noastre se îndreaptă cu precădere spre probleme de ordin intern .

[ LD : ce le desparte ? ] [----vezi la fișier PNL-2 ----]

c.) **Const.Toma ( secretar g-ral ) / 1 nov.'37**

▣ **Solidaritate, loialitate , în jurul lui Gh Brătianu**

[-----]

" Peste câteva zile desnodământul fatal pune capăt cârmuirii de astăzi .

Ne așteaptă luptă grea. Suntem pregătiți pentru ea. [-----]

" Domnule Brătianu, partidul este solidar și conștient de înalta sa misiune .

Decretați mobilizarea , desfășurați steagul și porunciți.

Partidul așteaptă ordinul pentru a pleca la luptă și pentru a aduce biruința"

////////////////////////////////////

d.) **prof. Mihai Antonescu / 1 nov.'37**

[-----]

" Dle Gheorghe Brătianu , ați guvernat din opoziție politica externă ;

a rămas să guvernați de la guvern politica internă a țării Românești, cu spirit opozant ;[-----]

În numele tineretului, dvs trebuie să faceți să triumfe principiul că oamenii politici care sunt slabi ,  
să lase locul lor celor ce știu să stăpânească destinul național [-----]"

PNL-2 / întrunire / 1 nov.'37

---

**24.a) Gh.Tătăărăscu , Expozeu , șed.CC al PNL , / 4 ani de guvernare / 2 nov.'37**

("Dimineața", an 33, nr. 11.089, 3 nov.'37 + foto Gh.Tătăărăscu -sosirea de la Ankara)

[ LD : expozeu la sfârșit de guvernare . Îl consider un bilanț etalon, din multe puncte de vedere

Ce trebuia evidențiat nu lipsește ; ce trebuia ocolit , ca vulnerabil, nu este amintit ;

Totul ilustrând succesul guvernării și optimismul de viitor .

Trebuia să inducă în propriul partid, în opinia publică , dar, mai ales, în urechile regale,  
legitimarea mandatului și pretenția reînvierii.

Criticile respinse prin inventarierea realizărilor ;

opoziția pusă la punct prin aluzii și ignorare .

Subtitluri , sublinieri , semne, îmi aparțin . ] Doc.integral : fișier Guvern PNL XIV

Gh.Tătăărăscu a făcut o vizită d-lui Dinu Brătianu ( ora 4,30 ) cu care a avut o scurtă

întrevedere în legătură cu desfășurarea ședinței Comit.Executiv al Partidului

La ora 5 , primul ministru și șeful partidului au sosit la clubul liberal,

unde se găseau membrii Guvernului și întregul Comitet Central.

Au fost primiți cu aplauze și ovații. A luat cuvântul Tătăărăscu :

▣ **Moștenirea preluată la guvernare**

Situația financiară Situația economică

Atmosfera social-politică Preluarea puterii. Asasinarea lui IG Duca

▣ **Însănătoșirea finanțelor publice**

Raționalizări și lichidări .Conversiunea datoriilor Stabilitatea monetară

Înlesnirea creditului Bugete excedentare .

▣ **Refacerea economică .**

Comerțul exterior Prosperarea industriilor

Clasa muncitorească.Protejarea muncii naționale.

▣ **Agricultura .**

Valorificarea produselor agricole Susținerea cooperăției

Cooperative de credit Cooperative de consum Cooperative de producție

▣ Refacerea căilor de comunicație

CFR Linii ferate în construcție Modernizarea drumurilor

Comunicațiile pe apă P.T. T. Electrificare rurală

▣ Administrația Generală

▣ Școala și cultura națională

*Straja Țării* Disciplina în Universități Cultura și arta națională

▣ Biserica Națională

▣ Administrarea Justiției

▣ Sănătatea publică

▣ Organizarea muncii și ocrotirii sociale.

▣ Politica externă

▣ Opera de înzestrarea armatei

Planul de înzestrare 30 de uzine militare Premilităria Aviația

▣ Guvernarea PNL : consolidare și propășire

Tradiție și continuitate : guv. I.I.C. Brătianu - guv. Tătărăscu Deplina libertate politică

▣ Recunoștință : Partidului , Parlamentului , Colaboratorilor

▣ Succesiunea

Misiunea guvernului - încheiată ; misiunea PNL -continuă

Tătărăscu / 2 nov.'37

▣ **Guvernarea PNL : consolidare și propășire**

[ Gh.Tătărăscu - guvernul - PNL ]

" Domnilor, iată opera noastră . Ea poate fi discutată - ea nu poate fi contestată ;  
ea poate fi criticată - ea nu poate fi negată .

" În fața discuțiilor și a criticilor , se înșiră în ordine masivă :

excedentul bugetului general , ordinea în finanțele publice, lichidarea datoriilor Statului ,  
suprimarea controlului străin, conversiunea datoriilor, balanța comercială activă, producția  
națională mărită, uzinele supra-încărcate de comenzi, dispariția șomajului, școlile , spitalele și  
dispensariile pe care le-am construit, arterele noi de comunicație pe care le-am deschis,  
instituțiile de credit reînscute, armele noi ce am dat oștirii, despoliticianizarea tineretului și  
așezarea acestuia în cadrele disciplinei naționale, avântul gospodăresc și creator în toate  
domeniile activității generale -

în fața discuțiilor și a criticilor se ridică întreaga această acțiune care ,  
după patru ani de eforturi continue, a reușit țara pe drumul consolidării și al popășirii !

**Guvernare de consolidare și de propășire. Iată guvernarea noastră .**

**Tradiție și continuitate :**

guv. I.I.C. Brătianu - guv.Tătărăscu

" Această a doua lungă guvernare a României Mari , completează în chip armonios  
opera guvernării lui Ion I.C.Brătianu din anii 1922 -1926 .

" În această primă guvernare s-au așezat temeliele noului Stat întregit  
prin întocmirea *Constituției* , prin făurirea *legilor de unificare* și printr-o *legiferare organică* ,  
prin care s-a fixat definitiv cadrul înăuntrul căruia avea să se dezvolte România nouă,  
și s-au fixat , în același timp , primele așezăminte care aveau să asigure această dezvoltare.

" Guvernarea noastră din ultimii patru ani , desăvârșește opera începută.

Prin concepțiile din care a izvorât, prin orientările care au călăuzit-o ,  
prin obiectivele ce le-a urmărit , această guvernare se leagă de guvernarea din 1922-1926 ,  
într-o logică și rodnică continuitate . "Iată opera noastră ! "

" Ea a fost săvârșită într-o atmosferă de liniște , de pace și de concordie  
fără precedent în analele noastre politice . "

**Deplina libertate politică**

[ LD : *liniște și pace* - cu asasinarea primului ministru și șefului de partid ?

*concordie fără precedent*- cu stare de asediu și cenzură ?!

Cum să explic această trufie a lui Tătărăscu , care ridică guvernarea sa la rang de  
" pildă" pentru toate națiunile ?

Va trebui să mă pronunț răspicat în această chestiune . ]

" În decursul acestor 4 ani țara , încrezătoare în acțiunea guvernului , a oferit spectacolul unei mari încodări de muncă , desfășurate într-o ordine și o disciplină care pot fi pildă pentru toate națiunile . Nici greve, nici conflicte, nici tulburări .

" Măsurile excepționale pe care le-am menținut [ stare de asediu, cenzură, legile represive ] , n-au fost decât o amenințare împotriva profesioniștilor agitației .

Mișcarea ideilor și a curentelor politice , precum și acțiunea partidelor legal constituite , nu a fost întru nimic stânjenită de acest regim și alegerile politice și alegerile administrative, s-au desfășurat întotdeauna în cea mai desăvârșită libertate .

" Acești patru ani de guvernare au însemnat , astfel, în dezvoltarea noastră maximum de muncă și maximum de liniște.

La capătul lor, Statul nostru se găsește consolidat înăuntru și cu prestigiul sporit în afară.

Țara poate privi în liniște și cu optimism desfășurarea viitorului :

de a fi ridicat-o din marasmul în care am găsit-o la începutul guvernării noastre

și de a- i fi redat încrederea în forțele ei, și de a- i fi pus în mișcare toate resorturile creatoare- rămâne ultimul rezultat luminos din opera noastră. "

Tătărăscu / 2 nov.'37

#### ▣ Recunoștință :Partidului ,Parlamentului , Colaboratorilor

[ LD : deși pare un gest de grațitudine formală , dau acestui pasaj din expunere , greitatea unui model de atitudine , de răspundere și responsabilizare, cu atât mai valoros , cu cât este la sfârșitul guvernării.

Cred că este un examen ce trebuia trecut, pentru a garanta coeziunea .

" Domnilor, am săvârșit această operă având sprijin permanent , sprijin necondiționat , din partea șefului partidului nostru, d.[Dinu Brătianu](#) , căruia îi exprim cu acest înălțător prilej , grațitudinea mea și mulțumirile recunoscătoare ale guvernului , pentru toate actele de îndrumare , de asistență și de ocrotire săvârșite în folosul operei noastre . "

"Aceeși recunoștință se îndreaptă către membrii majorității parlamentare , care a fost reazămul de neclintit al Guvernului

și scutul de care s-au sfârâmat toate atacurile și uneltirile adversarilor.

Prin acțiunea ei de colaborare, prin acțiunea ei de apărare, majoritatea parlamentară rămâne părtașă la opera acestei guvernări și poate să-și revendice meritele și strălucirea ei.

Personal, sunt fericit că pot azi să- i aduc , în acest ceas solemn, expresiunea recunoștinței mele pentru încrederea și căldura cu care ne-a susținut în atâtea lupte, pregătind înfăptuirile și biruințele guvernului.

" Nu voi uita pe acei cari au fost colaboratorii noștri de fiecare ceas, pe funcționarii de toate categoriile , care și-au îndeplinit îndatoririle cu însuflețire și, executori imimoși ai tuturor hotărârilor guvernului,

au fost astfel instrumentele de executare în toată această operă de refacere și propășire.

Voi face o mențiune specială pentru prefecții și primarii noștri , care în toată această perioadă au fost animatorii refacerii gospodărești a țării noastre .

Cu sprijinul acesta am putut să ne îndeplinim misiunea noastră . "

Tătărăscu / 2 nov.'37

#### ▣ Succesiunea

##### ▣ Misiunea guvernului - încheiată ; Misiunea PNL - continuă

" Misiunea aceasta se apropie de sfârșit .

Parlamentul, a cărui emanație este guvernul nostru,

se apropie de limita termenului constituțional.

În acest timp, situația generală va fi supusă unui examen .

Coroana va hotărî în această criză deschisă în chip normal în viața Statului.

" Oricare va fi viitorul , datoria noastră este să veghem.

Va veni de sigur o zi în care misiunea guvernului va înceta ;  
nu văd însă ziua în care va înceta misiunea partidului nostru .  
Vom continua să ne îndeplinim misiunea noastră istorică :  
la guvern să consolidăm , în opoziție să veghem și să îndrumăm.  
" Să ne amintim azi că suntem singura forță politică organizată ,  
cu rădăcini puternice în toate clasele care compun România nouă,  
și singura rezervă politică ce poate oricând face față tuturor problemelor interne și externe.  
" Noi nu suntem un partid de clasă [ aluzie la țărăniștii din PNȚ ș.a ]  
și nici un partid de regiune [ aluzie la ardeleni din PNȚ ș.a. ] ,  
ci suntem partidul care , reprezentând națiunea în totalitatea ei ,  
stă în slujba numai a intereselor ei permanente .  
Noi nu suntem un partid de improvizare pus în serviciul curentelor trecătoare  
[ aluzie la G de F , PNC . ] și nu noi vom fi exploatatorii formulelor care pot îmbăta timp de o zi  
sau o noapte un popor [ Gh.Brătianu, Iunian, Argetoianu , Vaida ] ,  
dar care se sfârșesc totdeauna printr-o tragică redeșteptare în fața realităților și ale demagogiei .  
" Noi suntem și rămânem împlinitorii actelor de întărire a solidarității naționale și de ridicare a  
tuturor caselor care îndeplinesc un rol [ LD : lipsă sfârșitul discursului. .Păcat! ]  
Tătărașcu // 4 ani de guvernare/ / 2 nov.'37

---

## 24.b) CZCodreanu / 11 nov.1937

### ▪ Ședința de la Casa Verde : campania electorală ( p. 210- 217 )

( Ritualul de la mormânt ; Apelul Căpitanului ; listele de candidaturi ; instrucțiuni )  
[ LD : Șeful partidului este ing.Gh.Clime ( gral Cantacuzino , murise ) . Căpitanul asistă.  
Acest ritual macabru , mai degrabă păgân decât creștin -  
cu legământul la mormântul Moța -Marin , cu apelul morților , cu cântecele de jale ,  
cu jurăminte solemne -avea , probabil , un efect emoțional deosebit ,  
inoculând dorința de jertfă . Nu se poate explica altfel întreg ritualul și simbolistica lui ....  
Cât despre alegeri , este deosebit de interesantă concepția lui CZC . ]  
Vezi pe larg , fișier Garda de Fier VII ( scrieri )

În cursul zilei de 11 noiembrie au avut loc la Casa Verde , două ședințe  
a șefilor de regiuni și organizații județene din Partidul " *Totul pentru Țară* " .

A participat și Căpitanul.

Ședința solemnă s-a deschis dimineața , la orele 11, 30 de către d.ing.Gh.Clime ,  
comandant al Bunei Vestiri , șeful Partidului " *Totul pentru Țară* "

Șefii de regiuni și județe , gradele din Capitală , s-au strâns în jurul mormântului Moța -Marin .  
S-a rostit legământul [-----]

Urmează apelul regiunilor și județelor .După aceea se face apelul morților .

Domnul Clime strigă , legionarii răspund [-----]

Apoi a urmat un cuvânt al lui CZC :

[-----]

Vom jura , deci , că vom lăsa prin legământ urmașilor să vină să jure la mormântul lui  
*JURĂMÂNTUL* gradelor legionare : [-----]

-----\*

Apoi a urmat APELUL CĂPITANULUI :

" Șefi ai celor 71 de județe ,

Suntem adunați cu toții la mormântul celei mai mari jertfe legionare , în ajun de a pleca la luptă  
pentru credința noastră , pentru viitorul de dreptate și mărire a acestui neam și pentru asigurarea  
propriului nostru viitor în țara noastră .

Nu avem a adresa nici un manifest poporului român alegător .

Manifestul nostru este această uriașă jertfă a generației noastre , acest mormânt al camaradului și  
fratelui meu Moța , al camaradului și fratelui nostru Marin .

Mai mult decât aceasta , generația noastră

nu mai are nimic de spus poporului român ,nici acum și niciodată .

Manifestul nostru este mormântul lui Ciumetti și a celorlalți căzuți dintre noi.

" Manifestul nostru e toată suferința pe care am suportat-o de aproape 15 ani în văzul țării întregi , fără a da exemplul celei mai mici abateri de la linia credinței noastre ,suportând : toate închisorile, toate loviturile, toate umilințele la care am fost expuși de către acei ce , rând pe rând, s-au așezat de-a curmezișul acestui neam.

Ei au vrut să ne nimicească întrebuițând uneltirea, trădarea, banii și violența.

Și ne-au împins în dilema : ori de a capitula , ori de a ne deschide drumul înainte prin violență.

De aceea, astăzi, când o nouă luptă se deschide , în care lumea va veni cu manifeste și programe, noi venim cu rândurile noastre din suflet și de pe trupuri sărace , venim cu mormintele noastre .

În noua luptă, peste vechile răni, ne-așteaptă alte răni , și iată că în curând ne vom despărți și nu se știe dacă ne vom reîntoarce toții înapoi , dacă unii dintre noi nu se vor așeza în continuarea acestor morminte .

" Acestea ne sunt perspectivele și , în fața lor, cuvântul meu de ordine este : nici un compromis, nici un pas înapoi.

Șefi de județe și camarazi,

Pentru această campanie electorală am luat următoarele măsuri :

I. Dumnevoastră, șefii de județe, veți candida ultimii pe liste.

Pentru că voiesc să distrug mentalitatea că un județ este proprietatea politică a unui șef județean , în care acesta își investește capital, pentru a și-l recupera mai târziu din diurne , intervenții, afaceri.

II. Eu nu voi candida nicăiri în fruntea listelor , ci al doilea de pe listă.

III. Am fixat candidaturile în toate județele , fără consilii, fără ciocniri de patimi și interese.

În fixarea acestor candidaturi , n-am înțeles să fac nici o favoare și să servesc nici un fel de interes, afară de a alege dintre noi pe cei mai apti , pentru îndeplinirea funcției de parlamentar.

IV. Parlamentul nu este o răsplată care să se acorde celor mai vechi, celor ce au luptat mai mult ,

sau celor ce au jertfit mai mult. O singură răplată avem , mai mare ca orice :

BIRUINȚA LEGIONARĂ și o singură bucurie de viață : să vedem cum înflorește România din munca noastră pe care o prestăm cu drag, cu devotament , fiecare la locul nostru , adică la locul pe care putem să dăm maximum.

Parlamentul nu este o răsplată , ci un câmp de luptă , în care eu am obligația de a trimite pe cei mai apti , pentru a duce lupta în cele mai bune condițiuni și pentru a obține victoria.

V Pentru a fi biruitor, trebuie să începem prin a ne birui pe noi. A ne birui, înfrângând în noi orice dorinți, orice veleități deșarte , orice poftă de mărire , orice interese personale.

Gândiți-vă în ce zări de lumină ridicăm această Mișcare Legionară atunci când nici o poftă nu frământă sufletele noastre ; în timp ce alături în zeci de consilii și comitete , mânați de patimi , de poftă și stpâniți de interese se vor sfâșia prieteni între ei , pentru fiecare loc de pe liste. Spre onoarea mișcării noastre, la noi nu există nici un om cu această boală.

VI. Candidații vor fi aruncați în județe necunoscute .Masa românilor nu are nevoie să-i cunoască personal , deoarece nici un deputat legionar nu va avea voie să se ocupe cu satisfacerea intereselor, sau afacerilor diverse rude, cumetri, partizani.

În modul acesta vor candida într-o admirabilă înfrățire , luptătorii din Ardeal în capitala Moldovei, la Iași sau la Suceava, la Craiova sau la Cetatea Albă.

Din Moldova , în Ardeal , la Mureș , la Turda , la Arad sau la Caraș.

VII . Am invitat să candideze pe listele noastre mai multe personalități, printre care :

Prof. Nae Ionescu, prof.Manoilescu, g-ral Ignat, prof.Gerota , etc etc,

nu pentru că avem nevoie, ci pentru că generația noastră voiește

să le aducă un omagiu pentru atitudinea lor față de neam .

Toți invitații vor candida numai pe listele de la Senat,

rămânând ca la Cameră tineretul să-și ducă lupta singur, prin proprii puteri.

VIII. Acum veți auzi listele fixate și veți porni la luptă căci timpul este scurt.

-----\*

În continuare se citesc listele de candidaturi , care vor apare la timp.

Se cântă "*Imnul tinereții legionare*"

După amiaza, a avut loc ședința tehnică , de lucru, cu instrucțiuni.

CZC / 1 1 nov.'37

---

**Guvern de alegeri Tătărăscu. . 13 nov. - 1937**

-----

**25.) Succesiunea : audiențele și condiționările MSR , 12- 13 nov.'37**

I.Mihalache : refuzul formării guvernului condiționat

Gh.Tătărăscu demisia și reacceptarea formării guvernului

( "*Dimineața* " an 33, nr. 11.102, 13 nov.'37 + medalion foto Mihalache ,Tătărăscu )

Doc.integral : fișier Guvern XIV

[ LD : O situație plină de echivocuri , zvonuri ,ca totdeauna la rotativă . Cu titluri pe măsură.

Toate firele în mâna lui Carol și a camarilei . Inovații protocolare ingenioase .

Aparențele "*consultărilor*" salvate : audiențe, conclavuri, vizite, mister, dileme, sfori ...

Două zile în care Carol al II-lea a jucat după un scenariu pe care l-aș numi , fără exagerare , machiavelic ,în care acest episod , a fost o repetiție , urmată de altele și altele, până la spectacolul final : lovitura de stat din 10 febr.1938 .

De fapt, lui Mihalache i s-a făcut o *ofertă condiționată* - colaborarea cu Vaida ! -

scontându-se pe refuzuri cu greutate în păstrarea coeziunii PNȚ ( Maniu ! ) ,

dar și pe declanșarea unor nemulțumiri ale unui grup masiv din PNȚ ( Călinescu ! )

De fapt ,Tătărăscu nu a demisionat , i s-a făcut și lui o *ofertă condiționată*

- colaborarea cu Gh.Brătianu , Iunian și Vaida ! - scontându-se pe refuzul unuia din ei, dar și pe adâncirea disensiunilor în PNL .

Bineînțeles, toate acestea și-au dezvăluit semnificațiile treptat ... se vor prelungi

- ca episoade și subiecte controversate - la abdicarea lui Carol ( 1940 ) ,

pe timpul lui Antonescu ( 1940 -44 ) , după căderea lui ( 23 august '44 )

și ...se vor muta în istoriografia din perioada comunistă a României, până în ziua de astăzi .

Indiferent de variantele interpretative , indiferent de fixarea răspunderilor și vinovățiilor ,

un lucru este sigur : se consuma , atunci, în noiembrie 1937 , încă un episod care va duce

la lichidarea regimului democratic, pluripartidist, parlamentar din România.

Până acum accentul a fost pus pe înclinațiile autoritariste , pe tribulațiile morale ale lui Carol .

Fără a respinge total ipoteza, o consider cea mai comodă și unilaterală .

[ LD : 3 dec. 2003 . in memoriam fratelui meu Liviu, cu care sunt sigur că aș fi putut discuta mult depre cartea la care lucrez . și m-ar fi încurajat să perseverez .

Aprind o lumânare,răsfoiesc partituri, fotografii ...Lucrez .

De aceea dau importanță etapei . De aceea caut , încă mai caut , explicații .

De aceea îmi îngădui să imaginez , din când în când, și ipoteze neconsumate ,

câte un neștiințific și dubitativ "*dacă*" . De exemplu :

- Cum ar fi evoluat situația *dacă* erau încurajate curente naționaliste

care voiau schimbarea orientării externe a României și schimbarea de regim politic ?

- Cum ar fi evoluat lucrurile *dacă* Mihalache accepta guvernarea ?

- Ce se întâmpla *dacă* Maniu se reconcilia cu Vaida ?

- Cum evoluau lucrurile *dacă* Gh.Brătianu nu se rupea din PNLsau revenea mai devreme ?

- Cum ar mai fi fost folosit Iunian , *dacă* nu se rupea din PNȚ ?

-Care ar fi fost ecuația de guvernare , *dacă* legea electorală din 1926 ,

n-ar fi împins partidele la tot soiul de carteluri și mezalianțe , armistiții absurde , paradoxale ?  
[ Vezi "cartelele" electorale : PNT + PSD ( 1928 ) ; Iorga + PNL-Duca ( 1931 )  
PNT + P. German ( 1932 ) ; PNT- G de F ( nov.'37 ) Evocă opiniile lui Iamandi ( Legistura PNT, ses.  
extraord. 22 aug.1932 ) Călinescu, Ralea, " democrații " deveniți după '38 " cariști " ?  
- Care ar fi fost prestigiul PNL dacă trăia Duca , și Tătărescu nu devenea " homo regius " ?  
dacă atât oameni politici , în diverse momente , nu făceau jocul lui Carol ? :  
Iorga , Maniu, Mihalache, Iunian , Vaida, Titulescu, Argetoianu, Tătărescu, Inculeț ș.a.ș.a.  
Deocamdată reconstitui " clipa istorică " și semnificațiile date de contemporani ]

## Redacția /

### ■ Succesiunea / 12 nov.

S-au răspândit cele mai fantastice versiuni în legătură cu soluționarea succesiunii.  
Lumea politică consideră că nu e nici un motiv de îngrijorare.  
Criza -se asigură - va avea o deslegare normală și viabilă .  
Nimic nu îndreptățește că se va recurge la o soluție de aventură .  
Guvernul de mâine - se spune - va întruni două condițiuni :  
el va fi în acord cu spiritul constituțional și  
va asigura continuitatea desăvârșită în politica externă .  
Ceea ce este important , este că - peste deosebirile de moment - cele două mari forțe politice ,  
partidul liberal și partidul național-țărănesc , sunt perfect de acord în această privință.  
Opinia publică n-are , deci, motiv să fie alarmată .  
Versiunile tendențioase și combinațiunile fanteziste - frecvente în timpul crizelor  
de guvern, n-au nici de această dată un temei serios.  
O soluție extraconstituțională este exclusă .  
Guvernul de mâine va asigura liniștea și armonia înăuntru și în afară .

### ■ Consultările MSR cu șefii de partide. / 12 nov.

Pentru prima oară s-a vorbit în mod oficial de constituirea unui alt guvern,  
deși cabinetul Tătărescu nu demisionează.  
În tehnica mecanismului succesiunii, a intervenit o inovație.  
( până acum mai întâi demisiona guvernul și apoi începeau consultările )  
De data aceasta , audiențele în care MSR a examinat situația politică  
împreună cu șefii de partide , înaintea de demisia guvernului .  
Mihalache a primit chiar însărcinarea să alcătuiască o nouă formațiune ministerială.  
D-sa a explicat că această procedură a fost folosită  
spre a nu se produce un gol de autoritate în aceste zile de surescitare .

### ■ Tătărescu la rege / 12 nov. , ora 12,30

A fost primit în audiență și reținut la dejun. Se credea că , ieșind de la Palat ,  
va anunța demisia oficială a guvernului . Lucrul nu s-a întâmplat din motivele explicate mai sus.  
Tătărescu a lăsat demisia la dispoziția MSR , și a părăsit Palatul Regal .  
A declarat ziariștilor : < Am fost primit în audiență de lucru de MSRegele. Cu acest prilej,  
am supus regelui spre semnare câteva decrete cu caracter administrativ.  
După aceea am fost reținut la dejun. Altceva nu sunt în măsură să vă spun. >  
Tătărescu a avut apoi conciliabule cu colaboratorii intimi .

### ■ Mihalache la rege / 12 nov./ ora 16

La ora 17 , Mihalache a ieșit de la Palat . A declarat ziariștilor :  
< Am fost însărcinat să formez guvernul , cu condiția să realizez o colaborare cu dl Vaida ...  
Guvernul n-a demisionat , ca să nu se producă un gol de autoritate  
și pentru ca transmiterea de putere să se facă fără carența autorității . >  
Mihalache a convocat imediat Biroul partidului  
Acesta s-a întrunit la locuința sa, la ora 17, 30 .

#### ▪ Tătărescu la rege / 12 nov. ora 17,5

A fost primit iar de Rege. Audiența a durat o oră.

la ora 18, 15 , Tătărescu a transmis presei un Comunicat :

< Parlamentul actual atinge limita constituțională la 4 febr. 1938 .

Acest timp foarte scurt de funcționare , face imposibilă orice activitate legislativă , cât și luarea în considerare a bugetului.

Pentru aceste motive, am crezut util a ruga respectuos pe MSRegele să examineze cu un ceas mai curând situația generală politică , ținând la dispoziția MS demisia cabinetului . >

#### ▪ I.Mihalache la rege / 13 nov./ ora 15, 30

Dimineața, au continuat discuțiile în Biroul PNȚ. În deplin acord - membrii Biroului au găsit că nu se pot începe negocieri cu Frontul Românesc de sub conducerea d-lui Vaida . și deci d.Mihalache trebuie să decline onoarea de a face un cabinet , în aceste condiții.

La ora 3 jumătate după amiaza , , Ion Mihalache a fost primit în audiență la rege .

La ora 4 d-sa a ieșit de la Palatul Regal. A făcut următoarea declarație :

< În audiența de astăzi , am mulțumit respectuos MSRegelui

pentru onoarea ce mi-a făcut-o de a mă fi însărcinat să formez guvernul

pe temeiul programului de imediată guvernare ce-l prezentasem cu o zi înainte ,

dar cu condiția sine qua non de a realiza o înțelegere cu d.Vaida.

În urma examinării situației și în deplin acord cu colaboratorii mei din conducerea centrală a partidului, am adus la înalta cunoștință a MS , că având toată dorința de a-i face cerința , condițiile însărcinării m-au pus în imposibilitate de a-mi îndeplini mandatul.

Ca urmare, m-am văzut nevoit a depune mandatul cu care fusesem însărcinat .

Am arătat că partidul unitar și solidar stă la dispoziția MSR,

în scop de a servi Țara și Tronul>

#### ▪ Tătărescu la rege / 13 nov. ora 4,5

Venit la Palat ,a fost primit imediat . A ieșit la ora 5 .

A anunțat că la ora 7 va face un Comunicat pentru presă .Iată-l

< Am prezentat MSR azi, la ora 4, demisia întregului guvern. MSR , primind această demisie , a binevoit a mă însărcina cu formarea noului guvern, având o bază politică largită .

Nădăjduiesc să pot îndeplini această însărcinare cât mai curând . >

#### ▪ Negocierile lui Gh.Tătărescu / 13 nov.după ora 5

D.Tătărescu a avut imediat consfătuiri la locuința d-sale cu prietenii săi politici

Se afirmă că dl Tătărescu va încerca să formeze un guvern cu colaborarea d-lor Gh.Brătianu, Vaida -Voevod și Grigore Iunian

Bineînțeles , colaborarea cu Gh.Bătianu depinde de reîntregirea Partidului Liberal

- în vederea căreia s-au început mai de mult tratative , considerate ca foarte avansate .

Membrii guvernului s-au întrunit la locuința primului ministru . Tătărescu a expus fazele

prin care a trecut actuala criză , arătând modul cum a fost însărcinat cu formarea guvernului.

Tătărescu a avut o întrevedere mai lungă cu Inculeț ,

care a făcut o vizită lui Franasovici , apoi iar s-a întâlnit cu Tătărescu .

La ora 8 seara, Tătărescu l-a vizitat pe Dinu Brătianu ,șeful partidului,

cu care a avut o lungă întrevedere

Tot seara , s-au întrunit membrii Grupării H și membrii grupării " Părerii libere "

Amândouă grupările s-a pronunțat împotriva întregirii PNL ,

așa cum urma ea să se facă

#### ▪ Frământări, contradicții , la PNL / 13 nov.'37 / ultima oră

#### ▪ Poziția lui Dinu Brătianu

Nu se știe , în clipa când scriem aceste rânduri ,

dacă d. Tătărescu va izbuti să realizeze atât de repede reîntregirea liberală ,

și să poată prezenta un guvern al partidului liberal refăcut .  
 Se pare că - indiferent de rezultatul negocierilor - tot d-se va forma viitorul cabinet ,  
 și este sigur că va avea de întâmpnat mari greutăți de ordin politic .  
 Chiar d.Dinu Brătianu , șeful partidului , a fost de părere că  
 trecerea în opoziție este de preferat și că refacerea PNL se poate realiza mai bine dacă  
 partidul nu ar fi la guvern.  
 De asemenea, d. Dinu Brătianu a socotit că și echilibrul politic general ar fi menținut  
 în alte condiții , **dacă** Partidul NaționalȚărănesc  
 - care vreme de 4 ani a format opoziția Majestății Sale -  
 ar fi pus în situațiunea de a-și arăta capacitatea de guvernare .  
 Așa însă, PNȚ se socoate nedreptățit ,El va porni o luptă acerbă ,  
 fie sub șefia d-lui Mihalache, fie sub o nouă șefie a d-lui Iuliu Maniu .  
 Această luptă va crea o stare de frământare , care ,  
 în grelele împrejurări externe și interne de azi, nu este de dorit .  
 Țara are nevoie de liniște . Este îndreptățită temerea că d. Tătărescu va avea mari greutăți .  
 Criza de guvern / Succesiunea / 12-13 nov.'37

## 26.) I.Mihalache , *Programul de imediată guvernare* al PNȚ , 12 nov.'37

( "Dimineața", an 33, 20 nov.'37, preluat din "Dreptatea", 19 nov.'37 )

[ LD : la o săptămână după consumarea audienței lui Mihalache,  
 la o săptămână de când Tătărescu fusese reinvestit cu formarea guvernului...  
 Ori " Dimineața" l-a măcelărit , ori ... este o improvizație , din care au fost eliminate  
 câteva " țărănisme " deranjante sau susceptibile ca atere ...

Singurul lucru notabil pare a fi , renunțarea la revizuirea Constituției,  
 și nespecificarea obsesivului " țărănist" privind statul, economia, cultura, etc etc.

- ▣ Problema constituțională
- ▣ Întărirea statului prin solidarizarea tuturor claselor
- ▣ Ordine, legalitate
- ▣ Administrație rațională, reală .
- ▣ Justiția
- ▣ Învățământ și Cultura
- ▣ Biserica
- ▣ Sănătatea
- ▣ Armata
- ▣ Trei " primaturi " : *național* ( general ) *economic* ( agricultura ) ; *sociaL* ( munca )
- ▣ Politica externă

### ▣ Problema constituțională

"Dreptatea" publică un document interesant : *Programul de imediată guvernare*  
 , prezentat MSR , înainte ca să i se fi propus formarea guvernului .

Într-o notă introductivă, " Dreptatea" explică că , față de *Programul din 1935*  
 (unde PNȚ preconiza revizuirii constituționale ) acum ( nov.'37 )

consideră că "problema constituțională" , neconținând "sine qua non"  
 soluționarea unor probleme de o însemnătate actuală deosebit de mare,  
 PNȚ,cu simțul practic , și-a extras programul de guvernare  
 din regimul constituțional existent " [-----]

PNȚ / 12 nov.'37

### ▣ Trei " primaturi " : *național* ( general ) *economic* ( agricultura ) ; *sociaL* ( munca )

" Tinzând către realizarea unui echilibru național cât mai stabil , se va urmări asigurarea  
 primatului românesc , în genere,  
 a primatului agriculturii în ordinea economică și

### **a primatului muncii în ordinea socială .**

În această ordine se va realiza :

crearea unui utilaj economic , tehnic și financiar , care să poată garanta desfășurarea normală a puterii de muncă naționale și valorificarea optimă a producției naționale ; asigurarea unui preț remuneratoriu al muncii , prin stabilirea unui just echilibru între prețurile agricole și cele industriale , între venitul muncii și al capitalului și sarcinile fiscale ; înființarea unei întinse rețele cooperative , care să organizeze și să fructifice munca agricolă și industrializarea produselor , să sigure credit în condiții utile și rentabile agricultorilor și să organizeze vânzarea cât mai direct la consumatori , înlăturând pe intermediari . Statul , fără a stânjeni inițiativele individuale , va interveni activ în viața economică , în măsura necesităților și posibilităților sale, devenind protectorul și organizatorul muncii și al economiei naționale .[-----] I.Mihalache / 12 nov.'37

---

### **27.) Cezar Spineanu (Dâmbovița PNȚ -Târgoviște) / Guvern Mihalache ! / 12 nov.'37**

I.Mihalache , Convocarea Comit.Executiv / **măsuri și calm**/ 12- 13 nov.'37  
( "Dimineața" 13 nov.'37)  
Spineanu / 12 nov.'37

#### **▣ Descomunerea PNL**

#### **▣ Legitimitatea "guvernamentală" a PNȚ**

Partidul liberal a intrat în descompunere. S-au produs grave disensiuni între d-nii Tătărașcu și Dinu Brătianu și între diferiții frunțași din organizațiilor județene. Pretendenții au ajuns să se ia la bătaie ( Tulcea ) . Aceste frământări au determinat pe d.Dinu Brătianu să ceară trecerea partidului în opoziție. La ultimele alegeri , s-a văzut că 70% din electorat a votat contra PNL . PNȚ a învins pe liberali în alegerile județene .Tot așa se va întâmpla și în cele parlamentare . Membrii PNȚ își exprimă solidaritatea și încrederea în președ. Mihahache ,. Credința lor este că MSR va încredința guvernul PNȚ-ului .

**VVHaneș / 12 noav.'37**

#### **▣ Moțiunea Comit.jud. Dâmbovița**

" Comitetul PNȚ din jud.Dâmbovița, cu cel mai profund respect , își îndreaptă gândul către MSR Carol II, încredințându-l de devotamentul și iubirea neclintită a întregii populații de la sate și orașe față de Tron și Dinastie.

" Asigură pe președintelui partidului, d.I.Mihalache , că-l urmează pe drumul croit cu demnitate și hotărîre , pentru ridicarea și întărirea păturilor muncitoare și producătoare ale poporului românesc. [-----] Pentru Neam și Tron , vom lupta cu toate puterile noastre sub conducerea lui Ion Mihalache "

////////////////////////////////////  
/ 12 nov.'37

#### **▣ Atmosfera la PNȚ**

La conducerea centrală a PNȚ domnește calmul desăvârșit .

Declarația dată de Mihalache ziariștilor , după ieșirea de la Palat , a produs o mare impresie.

În consfătuirea de la locuința lui I.Mihalache , s-a decis abținerea de la eventualele ședințe

ale Parlamentului într-o a V-a sesiune - la 15 nov.-  
și s-a hotărât convocarea Comit.Central Executiv, pentru 18 nov.  
/ 13 nov.'37

O nouă consfătuire acasă la Mihalache. .Se hotărăște convocarea foștilor parlamentari,  
foștilor miniștri, a șefilor org.județene ș.a.

Mihai Popovici va informa telefonic pe Iuliu Maniu , invitându-l să vie la București , la ședința  
la care I. Mihalache va face un expozeu privind evenimentele.

" Delatfel, d.Mihalache a și făcut cunoscut amicilor d-sale politici ,  
că este hotărât să demisioneze ,  
urmând ca președinte al partidului să fie proclamat d.Iuliu Maniu

Se zvonește că P.Conservator -Gr.Filipescu va fuziona cu PNȚ  
PNȚ / 12-13 nov.'37

---

## 28 ) Social - democrații și criza / Șed. CC al Capitalei și sectoare / 12 nov.'37

Înființarea " Micii Înțelegeri Socialiste "

("Dimineața" 13 nov.'37 )

La sediul central al PSD din str.Izvor 37, a avut loc ședința comună a CC al Capitalei  
cu comitetele de sectoare și delegații de circumscripții.

A prezidat dr.Lothar Rădăceanu , președintele organizației .

I.Receanu a făcut un amplu Raport asupra situației .

După o discuție vie la care au luat parte d-nii D.Vajoreanu , V.Moisescu, N.Niculescu -Dolj,  
T.Roznovan, dr.C.Marcu , av. Leopold Filderman , av.Adrian Dimitriu , I.Cărpiniș ș.a. .

adunarea a votat cu unanimitate următoarea Moțiune :

" Ședința comună a comitetului central și a comitetelor de sectoare din București,  
întrunindu-se la Casa Poporului pentru a lua în discuție

situația politică și acțiunea de viitor a Patidului Social -Democrat ,

constată că alegerile apropiate sunt cel mai bun prilej pentru a continua

politica de colaborare democratică

pentru menținerea regimului nostru constituțional democrat , politică care a început  
cu succes în alegerile parțiale și administrative din anii 1936 și 1937 .

" În consecință, adunarea dă delegatului Capitalei în Consiliul general al partidului ,  
mandatul imperativ să susțină orice propunere de cartel

care se află în linia colaborării democratice .

" În caz când democrația burgheză nu va înțelege necesitatea imperioasă

a acțiunii comune , delagatul Capitalei va susține ca partidul să pornească singur la luptă ,  
strângând în jurul său toate forțele muncitorești și democratice cinstite

pentru a face ca ideea democratică și socialistă

să fie cât mai puternic reprezentată în parlamentul țării.

Delegatul Capitalei în consiliul general a fost ales d.av. Adrian Dimitriu . "

PSD / 12 nov.'37

---

## 29.a) PRȚ -Iunian și criza / respinge oferta lui Tătăărăscu / 12, 18 nov.'37

("Dimineața" , 13 și 20 nov.'37 )

Se credea că dl Tătăărăscu va încerca o colaborare și cu d--Gr.Iunian.

S-a putut afla , însă , că Gr.Iunian este categoric împotriva oricărei colaborări , deoarece atât  
programul său cât și punctul de vedere asupra soluționării crizei politice nu permit discutarea unei  
asemenea eventualități.

La 19 nov. , la clubul central al PRȚ de pe Calea Victoriei , când se va întruni Comit.Executiv  
Gr.Iunian a făcut un expozeu asupra evenimentelor , calificând cartelurile electorale

ca o imoralitate provocată de imoralitatea legii electorale .

În urma unor discuții aprinse , s-a dat următorul Comunicat :

" Comitetul Executiv Central al Partidului Țărănist Radical [-----] luând în cercetare situația  
politică [-----] a decis în unanimitate următoarele :

1.) Aprobă răspunsul dat de d-președinte al partidului , Grigore Iunian,  
prin care respinge oferta de colaborare la guvern făcută PRȚ de către Gh.Tătărăscu  
2 ) Nu acceptă cartelul electoral propus de către PSD .  
Comit.Executiv a examinat organizarea luptei electorale și a fixat candidaturile în toate județele .  
PȚR / 12 nov.'37

---

## **29.b) Gr.Filipescu , " Preocupări liberale " / în jurul succesiunii / 12 nov.'37**

( " Dimineața " , 13 nov.'37 ; preluare din " Epoca " , 12 nov.'37 )

Gr.Filipescu / 12 nov.'37

### **▣ Succesiunea .**

#### **▣ Manevrele liberale : vaidiștii ca minge de ping -pong !**

[ LD : Contează mai puțin dacă acestea era sau nu manevre liberale.

Pentru mine, care încerc să reconstitui o atmosferă și să găsesc cauzele eșecului sistemului democratic, este încă o speculație - dintre atâtea altele - care a zăpăcit/ otrăvit și mai mult judecata alegătorului din acele timpuri . De asta și dau acest text emis de Filipescu , specialist în tot felul de poante , epitete și scenarii.

Grigorovici îl cita că ar fi spus că , în România , partidele sunt formate din specimene de " porci cu pretenție " . Oricum, atât a mai rămas din vestitul Partid Conservator , din Liga Vlad Țepeș , care la finalul " crizei" va face cartel privilegiat cu " porcii" de la PNȚ ! ]

"Criza își urmează cursul. Fiecare recomandă soluția ce convine mai bine intereselor sale, chiar dacă condamnă acea soluție acum câteva săptămâni . Precum Duca a fost chemat acum 4 ani , cu toate combinațiile puse la cale de politicienii noștri , nu încapă nici cea mai mică îndoială pentru mine că Coroana va recurge și de data aceasta la singura soluție normală și viabilă .

" Amenințarea cu prelungirea cârmuirii liberale a fost o simplă glumă , menită să îngreuneze sarcina guvernului de mâine. Manevra a dat greș.

Care a fost scopul urmărit de liberali cu atâta perseverență , încercând să asocieze partidul d-lui Vaida unei cârmuiri național- țărăniste ?

Ei s-au gândit , fără îndoială că o asemenea asociație se va prăbuși după câteva luni .

Dar nu aceasta a fost principala manevră .

" Preocuparea de căpetenie a întregului partid liberal este ca nu cumva un guvern așa-zis de dreapta , să se strecoare între național -țărăniști și dâșii.

Și concluzia la care au ajuns a fost : trebuie cu orice preț să trecem pe vaidiști dintr-o tabără-n alta , pentru a slăbi conglomeratul de " extremă dreapta"

care eventual ar putea revendica puterea . Acest raționament are un cusur inițial.

Vaidismul nu este o forță . Vaida a cucerit cca 2000 de voturi în alegerile județene , grație *Gărzii de Fier*, și concursului dat de guvern.

Dar , dacă Garda va merge pe drumul ei,

vaidismul va fi redus la cea mai simplă expresie. [-----]

Dar ca dl Mihalache să facă jocul liberalilor, imitând jocul d-lui Titulescu , pentru a cârmui câteva luni, ar fi o decepție prea mare pentru mine .

Gr.Filipescu / 12 nov.'37

---

## **30 ) Deschiderea și închiderea Parlamentului ( sesiunea a V-a ) , 15 nov.'37**

( "Dimineața" , 16 , 17 , 20 nov.'35 )

[ LD : nu înțeleg care a fost rostul acestei convocări . Poate câștigare de timp ?

Poate intenția de a menține acest Parlament ? Poate vreo combinație guvernamentală care putea să nu destructureze Parlamenul ? Cu toate acestea era anunțat că după formarea guvernului, Parlamentul va fi dizolvat , și se va proceda la noi alegeri ! Atunci ?

Să fi fost doar o manifestare de impresionare , de mulțumire lui Dumnezeu că au durat 4 ani ?

Participarea la te-deum este ... semnificativ insignifiantă !  
PNȚ a dat un Comunicat de neparticipare , deoarece "sesiunea a V-a" era neconstituțională .  
LD : Eu rețin aceste informații , din trei motive : pentru nevoia de repere cronologice ;  
pentru a surprinde oarece atmosferă ; pentru a demonstra efemeritatea știrilor de presă ,  
Vezi fișier :Parlament VIII

---

### 31.) Cabinet de alegeri - Tătărăscu ( 17 noiembrie - 28 decembrie 1937 ) , 17 nov.'37

("Dimineața" , 20 nov.'37 ; )

[ LD : Regele Carol I-a însărcinat pe Tătărăscu să facă un cabinet cu o " bază lărgită"

Acesta i-a vizat succesiv pe Gh.Brătianu, Gr.Iunian, Al.Vaida și N.Iorga .

Numai Iorga a acceptat să desemneze o persoană în noul guvern ( P.Țopa ) .

În guvern au mai intrat și 2 " tehnicieni" : Ionescu Sisești ( agricultură ) și P.Bujoiu ( industrie )

La depunerea jurământului , Tătărăscu prezintă un amplu Program de guvernare ]

Vezi fișier : Guvern Tătărăscu XV

[ LD : 11 dec.2003 . Este deosebit de dificil să stabilesc cu exactitate atât cursul cronologic ,  
,mişcările actorilor politici și logica ( cauzalitatea ) evenimentelor .

Domnește o mare confuzie,zvonurile acoperă faptele, vorbele de azi contrazic pe cele de ieri și vor fi contrazise de cele de mâine. Memoriile și amintirile retro' ( Tătărăscu - Călinescu - Dinu Brătianu - Carol II ) , aduc unele lămuriri dar sunt ultra -subiective, sunt "cosmetizate" , și , cel mai adesea, se bat cap în cap. De aceea prefer eu, totuși, totuși, gândul clipei , care mă ajută măcar să reconstitui ceea ce auzea ( citea ) opinia publică .

Acum și aici , dau comentariile din ziar cu citate trunchiate din discursurile rostite, pentru că ele încearcă să sondeze gânduri neexprimate, dorințe presupuse, făcând asociații de idei , din care , unele se vor confirma la câteva luni ...

Am câteva dificultăți cu fondul de culoare , și regret de pe acum că , în carte, el nu va apărea astfel . ]

#### a)Gh.Tătărăscu / 17 nov.'37

Discursul rostit la depunerea jurământului de către d.prim-ministru Tătărăscu,completează scurta declarație făcută presei și care ridică unele întrebări de nedumerire .

D-Tătărăscu a explicat că guvernul are la bază "**spiritul de colaborare impus de dificultățile vremurilor**", ceea ce înseamnă că partidul liberal a socotit că , pentru a domina situația, are nevoie să-și asocieze și alte forțe politice în stare să atenueze o atmosferă de agitație creată în ultima vreme .

Firește, opinia publică se poate întreba **dacă** acest spirit de colaborare , nu înseamnă o nouă orientare politică generală .

DI prim -ministru s-a grăbit însă să adauge că executarea programelor reclamă "**unire și înțelegere**" ceea ce înseamnă că va căuta să stăvilească toate pornirile de ură și învrăjbire,  
**capabile să dea întregii vieți interne caractere primejdioase.**

////////////////////////////////////

#### b.) Carol II / 17 nov.'37 / retro An Nou ' 35/ '36 /

Suveranul, răspunzând d-lui Tătărăscu , a aprobat bucuros programul acestuia, cu atât mai mult cu cât "**a putut constata că cuvintele pe care le-a rostit acum doi ani , cu prilejul reînnoirii anului , sunt acelea pe care președintele noului guvern le-a luat ca lozincă a acestei guvernări**"

Pasajul acesta din discursul MSRegelui este extrem de important .

El face și mai interesant discursul rostit de Suveran acum doi ani . [ '35/'36 ]

După ce relevase că în anul ce sfârșea guvernul împlinise o operă importantă , MSR a spus textual : < **Dar în pragul acestui an nou , suntem datori cu toții să ne reculegem și**

să ne gândim ce va fi mâine. O vastă și importantă operă se deschide în calea noastră. Am ajuns în zile când metodele vechi nu mai merg ; va trebui găsit ceva nou, dar acest nou nu trebuie să vină dintr-o dragoste de inovație , ci dintr-o profundă convingere că în toată administrația țării noastre sunt lucruri care trebuie schimbate. Și când spun administrație, nu vorbesc numai de acelea care depind de Ministerul de Interne , ci înțeleg întreaga gospodărie a țării noastre, de la cea mai mare, la cea mai mică>  
Șeful statului socotea , deci, că trebuie găsit ceva nou .  
MSR dorea o reformă a administrației , nu a regimului pe care ea se bazează .  
////////////////////////////////////

#### a) Gh. Tătărescu / 17 nov. '37

Ideile exprimate în discursul regal [ LD : din 1935 ] ,  
le răspunde d. prim ministru prin cuvântarea rostită la depunerea jurământului :  
< Vom inaugura noi metode în practicile vieții noastre politice ,  
pentru a despoliticianiza radical întreg aparatul de stat și toate resorturile administrației generale .  
asigurând drepturile muncii și ale meritului.  
Revizuire tuturor practicilor din viața noastră publică va trebui curajos întreprinsă  
pentru a se asigura României Noi sănătatea morală care o va așeza pe drumul definitivei  
consolidări . Spiritul de înnoire va prezida statornic la toate actele noastre .  
Prin muncă , prin solidaritatea și prin disciplina pe care le vom cere întregii țări,  
vom ști să facem să triumfe acțiunea noastră de guvernare ,  
încadrată în poruncile naționalismului constructiv,  
având la bază ideea de ordine și de autoritate . >

-----  
Citind discursul primului ministru , se poate constata că , formal, d- sa urmărește reforme administrative și morale pe care le aprobă fiecare .

Nu e mai puțin adevărat că pasagiile citate se pretează la interpretări  
care ar lăsa bănuiala că se încearcă reforme mai adânci,  
în spiritul celor realizate în țările antidemocratice." [-----]

Firește trebuie așteptată opera guvernului , chipul în care aceste intențiuni se vor realiza .  
Practica de guvern va explica mai bine poziția pe care se așază noul cabinet  
și politica pe care o urmărește .

#### c. ) Richard Franasovici / 17 nov. '37

[ LD : îl aflu ce funcție a căpătat I. Inculeț ? Lui Franasovici i s-a alăturat Radu Portocală ,  
despre care nu știu ce a făcut până atunci . Cred că Franasovici s-a ținut de cuvânt .  
Alfel nu se explică " premiera " , ca guvernul să cadă în alegeri , nu ?! ]  
La instalarea sa, a fixat politica guvernului în fața alegerilor.

Ales să conducă Internele într-o perioadă de agitației , d. Franasovici reprezintă un spirit  
neutralizant atât în interiorul partidului , cât și în raporturile cu celelate forțe politice .

Guvernul conideră că întinde astfel , prin d. Franasovici, o mână amicală întregii opoziții .

El a declarat : " Guvernul va face tot ce-i stă în putință pentru desfășurarea normală  
a alegerilor . [-----] Setea mea de dreptate și legalitate vă este cunoscută din activitatea  
mea trecută la acest departament [-----] Sunt însă în același timp un fanatic al ideii de  
ordine , gata s-o impun , în interesul superior al Statului , peste toate dificultățile . [-----]  
Ordinea în cadrul perfecteii legalități"

Franasovici se va izbi , firește, de mari dificultăți , și deci rămâne de văzut în ce măsură va  
izbuti această politică netă și clară .  
Guvern Tătărescu / 17 nov. '37

---

#### 32.) N. Costăchescu, Comitetul județean Iași , Cuvântare , 22 nov. '37

( "Dimineața " , 24 nov. '37 + foto medalion Costăchescu )

/ PNȚ nu a acceptat guvernarea condiționată de colaborarea cu Vaida

/ Reîncredințarea guvernului Tătărescu -// Lupta electorală cf. Programului PNȚ//

Ședință plenară a organizației PNȚ- Iași  
/Rămânerea la cîrmă a lui Tătărescu, a stîrnit uimire și nemulțumire.  
Cum a putut Tătărescu să-și asume această grea răspundere,  
înfrentînd voința țării?Știe bine că a obținut cu greu majoritatea de 40%,  
în Parlament,și nu poate spera că aportul lui Iorga ar fi suficient.  
/ MSR a dat mandat președ.I.Mihalache să formeze guvernul,  
pe baza Programului minimal [19 nov.'37] ,  
cu condiția absolută a unei înțelegeri cu Vaida și Frontul Românesc.  
Imposibilitatea colaborării cu Vaida :

PNȚ este un partid cu un program,cu o credință,cu un scop, cu unitate de conducere,  
unitate de aspirație. Dacă făcea colaborarea,rezulta un guvern "cu elemente care credeau  
unele într-un fel,altele în alt fel", un guvern "fără omogenitatea necesară":

În politica externă,pe cînd PNȚ are o politică clară,consecventă, a alianței cu țările din  
Apus,democratice,cu parlament,fără dictatură, cu respectul tratatelor,  
cu Anglia și Franța,deci:

Alex.Vaida vorbește "cu nemții" la Galați " , cu franțujii" la Sibiu, cu telegramă lui  
Mussolini,și acum lui De La Roque!

Ar fi însemnat să guvernăm cu două garnituri de miniștrii !

În politica internă, PNȚ,ca partid al muncii,respectuos față de Constituție, contra apucăturilor  
dictatoriale...

Alex.Vaida se numără printre partidele de dreapta și nu ar fi ieșit un guvern  
omogen,de conlucrare armonică,ci cu măsuri care s-ar fi bătut cap în cap.

"A fost mai bine că am refuzat o atare guvernare ,  
decît să ne fi asumat o răspundere care să atragă oprobiul public"

c ) Criza morală.Provocată de guvernarea Tătărescu:

Palate inutile de ministere în București, și lipsa unei lingurițe de doctorii ;  
Liota de profitori ,oameni cu lipsă de cuvînt și fără obraz....

Prietenii lui Vaida au scos ziare în care au insultat PNȚ de "comunism",  
"vînduți" ...și astăzi să apară la braț ?!Asta e morală? !

Chestiuni de onoare personală. Colaborarea cu Frontul Românesc  
implică scindarea partidului,îndepărtarea unor frunțași .[Vizat Maniu ! ]

"Noi n-am putut conveni cu inimă ușoară să sacrificăm prieteni cu care am luptat  
ani de zile,pentru a ne instala în fotolii ministeriale.N-am putut să facem aceasta.

Onoarea celor ce au decis să nu sacrifice prietenii,  
pentru o vanitate trecătoare[...] partidul a dat proba cea mare și a ieșit cu  
demonitate din încercarea la care a fost pus.

Nu știu dacă țara ne urmează,dar știu că toată țara ne aprobă și ne respectă.

Nu știu dacă țara ne iubește,dar știu că ne admiră.

Am cîștigat prestigiu și respect prin atitudinea demnă ce am avut-o."

N.Costăchescu / 22 nov.'37

---

### 33.) Manifest electoral , Guv.Tătărescu ,22nov.'37

("Dimineața",24 nov.'37) [Documentar ISISP ,p.383-389]

[LD: În ziua cînd apărea Manifestul, PNȚ își ține ședința de Comit.Executiv,  
Maniu trecînd la președinție .

Compară Manifestul lui Tătărescu cu programul lui Duca din '33, și măsoară toată distanța  
dintre cei doi . Compară-l chiar cu *expozeul* lui din 2 noiembrie '37

Vezi cum crește cota demagogiei electorale . Există atîta demagogie în acest manifest, parcă  
adunată din toate speciile de demagogii profesate în epocă , încît pare o parodie !

Să fi fost atît de sigur Tătărescu că cîștigă alegerile , sau... știa că va pierde

... și va urma ... dictatura lui Carol ?! ] Doc.integral : fișier Guvern XV

▫ Continuitate și operă constructivă

▫Guvern de înnoire.

- ▣ Reformele pentru plugărim,
- ▣ Reformele pentru muncitorime.
- ▣ Investiții industriale și lucrări publice.
- ▣ Acțiunea de despoliticianizare.
- ▣ Revizuirea tuturor legilor de organizare ,
- ▣ Naționalismul constructiv.
- ▣ Politica minoritară.
- ▣ Politica externă.

[-----]

#### ▣ Acțiunea de despoliticianizare.

/ În ordinea politică, reformele guvernului vor avea drept scop despoliticianizarea totală a administrației generale, prin promovarea exclusivă a meritului, a muncii și competenței, cu înlăturarea tuturor influențelor politicianiste și particulare.

#### ▣ Revizuirea tuturor legilor de organizare ,

a tuturor practicilor din viața publică, pentru crearea unei atmosfere de întăritoare sănătate morală. / Noi organe de control , vor fi așezate în toată ierarhia de stat , pentru a aplica aceste principii, în vederea unei administrații oneste și crușătoare a banului public.

/ Înaintarea funcționarilor publici numai pe baza notelor acordate anual de șefii lor ierarhici.

Anuare pe departamente vor ține evidența funcționarilor.

/ Suflul cel mai ridicat împotriva practicilor învechite, care stăpânește astăzi năzuințele întregii țări, nu prin formalismul legilor, ci prin executarea riguroasă și constituită a reformelor.

[-----]

Manifest PNL / 22 nov. '37

### 34.) I. Mihalache , Expozeu , Comitetul Executiv PNȚ , / demisia din președinție / 24 nov. '37

Iuliu Maniu - Cuvântare / reales președinte /

( " Dimineața " , 25 nov. '37 )

+ 2 foto de la ședința C. Ex., oratorii la prezidiu, vorbind :

Mihalache între Lupu și Madgearu ; Maniu , Lupu, Mihalache....

( Emil Hațieganu , g-ral Rujinski , Sauciuc - Săveanu ... )

[ LD : Mihalache devenise președintele PNȚ , la 22 nov. 1933, după acea criză din partid, soldată cu plecarea lui Vaida și ezitățile lui Maniu. - Revezi fișier PNȚ - VIII.

Se împlineau patru ani. Condusesse și refăcuse PNȚ , în cei 4 ani de opoziție, cu speranța și convingerea revenirii la putere.

În ultimii 7 ani de când demisionase ( iunie 1931 ) , Maniu , retras în tăcerile-i din Bădăcin, deseori absent din țară, rareori prin Parlament , mai provoca câte o tensiune cu țintă, cel mai adesea, "constituțională" . Este motivul pentru care este rechemat la șefia PNȚ .

PNȚ părea să aibă două " linii" , doi șefi, două capitale, două strategii .

Cu toate acestea , PNȚ nu s-a scindat . Mihalache fusese paratrăsnetul.

Pildele și supranumele cu circulație în epocă

- Hercule și Cincinat pentru Mihalache ; Sfinxului de la Bădăcin , pentru Maniu -

pot fi considerate nu numai borne de început și sfârșit a unei perioade de președinție alternativă la PNȚ , ci caracterizează o relație specială a celor doi, atât de diferiți, dar atât de nedespărțit, pe parcursul întregii lor vieți politice în România. ]

Redacția / 24 nov. '37 Doc. integral : fișier PNȚ - XV -

▣ Atmosferă, protocol , noi înscriși

Ion Mihalache / 24 nov.'37

- ▣ Succesiunea ( 12 -13 nov.)
- ▣ Bruscareea regimului constituțional
- Audiență la Rege / retro ' nov.1935
- Mitul lui Hercules : între *Minciună* și *Adevăr*
- PNȚ la răspântie / nov.'37
- Refuzul solidar
- Examenul de conștiință al vaidiștilor
- ▣ Zdruncinarea regimului constituțional
- ▣ Consecințele refuzului
- Struna monarhic-constituțională
- Struna național-socială
- ▣ Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu ...
- Gabriel Marinescu în guvern !
- " Succesiunea" condiționată : sugestia lui Inculeț (iunie'37)
- ▣ Guvernul Tătărăscu - guvern fără legitimitate
- Succesiune cu " *baza lărgită* " ?!
- Programul PNȚ înfățișat MSR
- " Succesiunea" condiționată ( nov.'37)
- ▣ Conștiința datoriei împlinite :
- Președinția PNȚ ( 1933-1937 )
- Proba de rezistență
- ▣ Conducere lui Iuliu Maniu : Steagul constituționalismului
- ▣ Retragera din președinția PNȚ
- Pilda lui Cincinat : Cincinat pleacă la plug !

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

- ▣ Implorare : Mihalache să rămână la președinție
- Elogiu lui Mihalache
- ▣ Semnificații : Demisia lui Maniu de la președinția PNȚ ( 22 iun.31 )
- ▣ Acceptarea revenirii la președinția PNȚ ( 24 nov.'37 )
- ▣ Programul politic : Programul din 1926
- ▣ România : contraziceri și paradoxuri
- Nemuncă versus grandomanie
- Te-Deumuri versus viață necreștinească
- Constituție versus stare de asediu , cenzură și decrete-legi
- Guverne legale răsturnate versus Guverne inventate , menținute
- Ce este de făcut în politica internă ?
- ▣ Politica externă
- ▣ Ideea națională : Încurajarea elementului românesc
- ▣ Dorință adresată Suveranului
- ▣ Rugare către Mihalache
- ▣ Rugămintă către poporul românesc

-----  
Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ **Succesiunea ( 12 -13 nov.)**

▣ **Bruscareea regimului constituțional**

" Regimul constituțional al țării este astăzi la o răspântie istorică .  
Astăzi, lucrurile sunt clare : ne găsim nu numai în fața unei bruscări de situațiuni,  
dar și a unei legitimări îmbrăcate în forme principiale , doctrinare, ca să zic așa.  
" Toată lumea, înșiși adversarii noștri, erau convinși că nu este o altă deslegare normală  
a crizei , decât aceea a venirii Partidului Național Țărănesc la putere ;  
și totuși, după o manevră de câteva săptămâni, care în fond descoperea  
aranjamentul făcut, prelungirea regimului actual chiar prin bruscare de situațiune ,

s-a ajuns la ceea ce se urmărea limpede de la început .

"Dar nu ne găsim numai în fața unei bruscări de situații , care , câteodată, poate fi interpretată ca un gest impus de forță majoră, de calcul de împrejurări ale căror date și termen ne scapă nouă celor care trăim în afară de problemă ; și ne găsim de această dată în fața unei formulări de doctrină care caută să justifice procedura.

" Întrebarea este : ce facem ?

Acceptăm să mergem pe drumul bătătorit de domnul Tătăărăscu ?

Luăm în serios regimul nostru constituțional ?

Iată răspântia la care se află ajuns Partidul Național Țărănesc.

[----- largi paranteze ---- explicații ---- retro -----apoi revine la Succesiune. ]

Mihalache /

PNȚ la răspântie / nov.'37

Refuzul solidar

" Acum , de curând, Partidul Național Țărănesc a fost și el însuși în situația lui Hercules la răspântie. Comparația nu este exagerată. După 20 de ani de prigoană și ostracizare , înfrângând toate obstacolele , Partidul Național -Țărănesc se prezintă astăzi nu numai ca cel mai puternic partid din România - ci cutez a zice : din toată Europa Centrală și de Est . "

" S-au deschis și în calea PNȚ cele două drumuri , cu cele două zeițe : a plăcerilor personale , onoruri și demnități putând duce însă la pierzarea nădejdilor unui neam întreg - și a virtuții capabile de jefre , pe drumul spinos al adevărului , corectitudinii și realelor răspunderi .

" PNȚ nu a ezitat o clipă .Prin mine , a dat răspunsul pe cât de respectuos , pe atât de hotărît .Domnilor, n-am vrut - și nu exagerez nici un cuvânt - n-am avut bucurie mai mare în viața mea , de când fac politică , decât aprobarea unanimă, elementară, organică, a gestului pe care l-am făcut , din partea tuturor frunțașilor cu care m-am consultat .

" Parlamentarii, membrii ai Delegației Permanete , membrii ai Biroului, nu au ezitat o clipă măcar că acesta și nu altul era răspunsul care trebuia dat .

[-----]

" N-am avut mulțumire mai mare decât aceea când am văzut că Partidul Național-Țărănesc este în aceste momente , când trece proba de foc, atât de puternic solidar în refuz .

Dacă în împrejurări mai mărunte sunt păreri și simțăminte personale demne de respect , în momentele grele , când se decide de soarta Partidului, însă, și de întorsături noi în politica țării - atunci conștiința programatică și conștiința morală , s-au învederat a fi așa de puternice , încât nu există deosebiri de opinii și ezitare în hotărâri , între toți membrii partidului. [-----]

Mihalache /

Struna monarhic-constituțională

Struna național-socială

[ LD : Durei mai vechi , dureri mai noi : Mihalache nu poate uita umiliința la care a fost supus ( ca ministru de Interne ) de către Carol , când a dat câștig de cauză lui Gabriel Marinescu !

Mihalache atacă voalat dar sincer, camarila și tendințele autoritariste ale lui Carol De altfel, fiecare cuvânt din acest capitol are și un sens ascuns, deloc greu de descifrat pentru cunoscători . Iar diatriba finală este o adevărată declarație la război : regimul minciunii, regimul echivocului, regimul afacerismului și al imoralității ]

Ca să fac o comparație populară : nu este vorba să renunțăm la struna programatică social-națională , care formează rațiunea de a fi a Partidului Național-Țărănesc pe câmpul politicii românești ; această strună nu a cântat nici o dată singură ;

lângă ea a sunat totdeauna și struna metodei monarhic-constituționale în care avem să luptăm pentru înfăptuirea programului nostru .

"Când am văzut acum conspirația generală de a se rupe struna constituțională , pentru a nu se mai auzi glasul ei, ne-am zis : Aceasta , nu ! ;

acum trebuie să cântăm mai mult pe struna constituțională decât am cântat până acum ;  
să ținem țara atentă și trează .

Prin urmare , nu este vorba de a părăsi planul social și programatic național al PNT .

Nu este vorba de a angaja vreun fel de luptă personală cu Suveranul țării.

Nu este vorba nici de a ne atinge de prerogativele regale.

Problema este : **hotărâți să rămânem în regimul sincer constituțional.**

Adică : națiunea ca izvor de putere, dreptul de control al națiunii ( deci dreptul de a trage la răspundere ) , **colaborarea cu Coroana prin oameni de comună încredere ,**

lăsându-le în mână posturile de comandă , pentru ca să aibă responsabilitățile și

pentru că , numai așa, se pot aplica sancțiuni de sus până jos,

unul singur fiind ferit de responsabilitate în interesul superior al țării: Suveranul ;

**dar , în același timp, fiind ferit de răspundere , prin guverne responsabile. "**

"Cu nici un chip nu putem continua **regimul minciunii, regimul echivocului, regimul afacerismului și al imoralității, care duce la paralizie generală și în viața materială și în viața morală "** ( **aplauze** )

lată domnilor, ce înțeleg să cânte , cu glas tare , *struna constituțională* ,  
în noua fază ce parcurgem ." [-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37 / retro iun.'37

## ▣ " Succesiunea" condiționată

### ▣ Inculeț -Mihalache

Ion Inculeț , trimis de Tătărescu , " care pretindea că redă exact gândurile Suveranului "

a venit la el acasă și i - a spus : **< Eu vin de la dl primministru Tătărescu și ce-ți spun în numele**

**lui .Partidul nostru va pleca cel mai târziu la 15 august , dacă nu la 15 iulie ,**

**căci mai avem unele chestiuni de aranjat . Nu încape nici o îndoială că veți veni dvs ,**

**dar numai în înțelegere cu Vaida .Dacă** vă înțelegeți, puteți veni chiar în câteva zile. **Părerea**

**noastră este că trebuie să vă înțelegeți , căci , pe de o parte,**

**împiedicați o coaliție de dreapta , și aici avem și noi interesul , și dvs.**

**Și pe de altă parte , în opera de guvernare aveți unul din fruntașul Ardealului [ Vaida ] ,**

**strâns solidar cu dvs ,dat fiind că d.Iuliu Maniu vă stă în coastă. >**

După ce l-am ascultat l-am întrebat : **< D-le Inculeț să mă iertați că în casă la mine îți vorbesc**

**atât de deschis. Vreau să știu când ați fost sinceri și serioși , d.Tătărescu și cu d-ta,**

**atunci când , acum cândva timp, mi-ați spus că este ... nu pot să spun cum ați zis ;**

**și că el este responsabil de anarhia din țară ? Sau sunteți sinceri și serioși acum,**

**când pe " bătrânul dom Vaida" . " Părintele" anarhiei din țară.**

**mi-l propuneți tovarăș de guvernare ? >**[-----]

-M : **< Eu înțeleg interesul partidului liberal ;**

**nu este acela de a scăpa de o coaliție de dreapta ,**

**căci dvs știți mai bine ce sunt forțele de dreapta , umflate cu bani din visteria Statului .**

**Prin intrarea în normal, se va dezumfla de la sine ce-i artificial , prin simple alegeri libere .**

**Dar dvs nu vă este teamă de aceasta.Dvs vreți să aveți alceva, dvs vreți să aveți**

**un guvern slab , incapabil, compromis din capul locului, fără putință de guvernare, cu**

**echivocul din politica internă și cea externă, zdruncinarea echilibrului politic**

**și cu un potențial slăbit care să compromită eficiența de guvernare.**

**Apoi eu, n-am două morale : una în politică și alta în viața particulară .**

**Eu nu mă pot duce în Ardeal să spun : fraților de dragul guvernării ,**

**în lături cu Iuliu Maniu și haideti să luăm în brațe pe Vaida Voevod "** > ( **aplauze** )

" Rețineți această conversație și întipăriți-v-o în minte ! Veți înțelege și logic, și psihologic, ceea  
ce s-a petrecut în urmă .[-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37 / retro

## ▣ Președinția PNT

### ▣ Proba de rezistență

[LD : revezi dezbaterile la criza din PNȚ , o dată cu demisia lui Vaida, cu refuzul lui Maniu , și cu preluarea președinției de către Mihalache Fișier PNȚ VIII]

" Când am venit președinte al partidului , [ 23 nov.'33 ] v-am spus :  
mă luați președinte al partidului cu înșușirile , dar și cu defectele mele.  
Nu știu dacă comportându-mă așa, am adus un activ partidului.  
Știu că mi-am făcut datoria și am conștiința senină .  
Funcția mea specială mi-am îndeplinit-o .

" La stăruințele de a primi președinția , am cedat zicându-mi :  
poate că partidul are nevoie de prezența mea simbolică în această fază a vieții sale ;  
era după cele două guvernări în cumplitii ani de criză mondială .  
Partidul are nevoie de contact proaspăt cu pământul și cu țara , cu țăranul mai ales.  
Nevoile lui, aspirațiile lui, nevoile și aspirațiile celor legați în soartă cu el,  
au trebuință de o nouă pipăire, nou studiu , și de oameni cu simț practic *gospodăresc* ,  
și de oameni de înaltă pregătire tehnică și politică .Brazda sufletului țăranesc trebuie  
adâncită .Dacă toți cer prezența unui țăran în fruntea partidului,  
poate că e necesar . Am acceptat .Nu cu ușurință .  
Știam că nu-mi este ușor să prezidez un partid care are atâtea somități ;  
numai profesori universitari 120 , atâția generali, atâtea ilustre personalități politice .  
Cât m-am trudit să nu scobor prin actele mele , prin cuvintele mele,  
demnitătea atât de înaltă pe care mi-ați conferit-o !  
Dacă m-am achitat conștiincios și demn , nu știu ,  
dar ceea ce știu este că m-am silit și mi-am făcut datoria.  
Socot că am dat partidului puțința , prin contactul cu pământul, prin contactul cu realitățile,  
prin studii, prin reorganizare, prin acțiunea și disciplina permanentă încununată de succese  
în lupte - să definitivăm o ideologie și un program pe baze național-sociale,  
în cadrul sistemului monarhic constituțional.

" Cât de puternică a ajuns conștiința morală și conștiința programatică a PNȚ,  
, la care voi fi putut și eu contribui cu ceva , s-a văzut în ceasurile probei de rezistență.  
Exemplul dat este fără precedent în istoria politică a țării românești.

Totdeauna , partidele istorice , compuse din state majore de ilustre și bogate personalități , în  
fața ispitei puterii, s-au dislocat .

Pentru prima dată , un singur partid rămâne bloc , unitar , în fața ispitelor :

Partidul Național Țărănesc. ( aplauze )

Dimpotrivă, se sparg înjghebările artificiale, bucată cu bucată.

Am credința că sub loviturile atitudinii ferme și demne a PNȚ, tot ce-i artificial va sări în aer ; și  
națiunea desmeticită se va încadra  
sub steagul celor care poartă demnitătea și prerogativele ei. "

Ion Mihalache / 24 nov.'37

## ▣ Conducere lui Iuliu Maniu !

### ▣ Steagul constituționalismului

" Se accentuează de acum înainte lupta pe teren constituțional, fără a părăsi bazele sociale.  
Pentru a purta această luptă , cu coeficienți maximi, cu un potențial politic și moral sporit ,  
se impune , ca o condițiune *sine qua non*, ca la conducerea partidului să vină  
acel pentru care , pentru națiunea întreagă, este simbolul luptelor constituționale  
și o autoritate de necontestat, d.Iuliu Maniu ( ovațiuni )

"Dacă prezența modestei mele persoane în fruntea partidului va fi fost o necesitate în perioada  
sa de refacere programatică și gospodărească,  
astăzi constituționalismul este cuvântul de ordine în politica statului român .  
Și potențialul maxim îl oferă , în fruntea noilor lupte, Iuliu Maniu .

" Partidul va sta întreg și solidar în jurul lui . Avem mândria să constatăm că  
între fruntașii partidului , cu care am examinat situația, nu există nici o deosebire de vederi și că  
întreg partidul este astăzi - fruntași, cadre , ostași -

în jurul d-lui Iuliu Maniu .( aplauze ) " Numele lui, în această împrejurare ,  
în afară de personalitatea lui , este însuși acest simbol.  
Este un sunet de alarmă care poate străbate mult mai departe ,  
decât modestul meu nume și glas. Lupta aceasta pe care trebuie să o ducem,  
depășește cadrul de partid. Ea poate merge paralel și în acord și cu alte forțe,  
care sincer și hotărât se încadrează sub steagul constituționalismului. ( aplauze )  
Prezența lui Iuliu Maniu poate înlesni astfel de acorduri . "

[-----]

" Iată cum, domnilor, în mod logic, urmându-ne consecvent drumul nostru,  
am ajuns la o răscruce unde conducerea lui Iuliu Maniu ,  
pe noul drum al constituționalismului, se impune ca un comandament național.

Acordul este unanim , Partid și Factorii constituționali .

" Domnilor, am crezut totdeauna că sunt dator să spun Suveranului adevărul întreg ,  
cu lealitate, respect și iubire. Așa am făcut până în clipa din urmă .

Procedura pe care o socotea partidul că trebuie să o îndeplinesc,  
am îndeplinit-o până la sfârșit .

" Pe drumul cel nou, ai d-ta căderea și autoritatea să conduci mai bine partidul,  
d-ta d-le Maniu .Treci și ia comanda" ( aplauze prelungite ) [-----]

" În schimb, în sufletul lui este întipărit cu slove de foc o pagină de istorie română.

Se cheamă pilda lui Cincinat . Cincinat lasă comanda . Cincinat pleacă la plug.

Face și țăranul din Topoloveni , cu modesta lui situație, tot așa. Pleacă la plug.

Cu urechea atentă la trâmbița comandanților lui, pentru care va lăsa oricând plugul,  
să sară iarăși la catapulte pentru dărâmarea zidurilor ,  
în care zace Dreptatea ferecată în lanțuri.

" D-le Maniu, ia comanda și dă porunca. Fă ultimul act de supunere.

De acum , se spune < soldatul Mihalache Ion >

" Iubiți colegi , Faceți formele noii investiții cu aceeași hotărâre și elan și credință ,  
cu care dezbrac eu toga președințială "( aplauze îndelung prelungite )

I.Mihalache / 24 nov.'37

////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////////

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

#### ▣ Implorare : Mihalache să rămână la președinție

" Domnule președinte, onorat Comitet, ași vrea să am glasul arhanghelilor  
și vocea figurii mitologice despre care se spune că a fost în stare să miște și pietrele ,  
ca prin el să te pot convinge pe d-ta, iubite Domnule Mihalache ,  
să nu părăsești locul de comandă pe care l-ai ocupat cu atâta onoare  
și în care șezând ai făcut atâta bine Partidului nostru și țării noastre .

"Te-am rugat de atâtea ori , te-am implorat și ieri și te implor și acum ,  
în ultimul moment , să nu lași locul care este atât de necesar să-l ocupi  
pentru țară și pentru partid. Examinând situația serios ,  
nu este nici un motiv care te poate îndemna la demisie.

[-----]

"D-ta ești comandant . D-ta ai dat o ultimă comandă , să ocup locul d-tale !

Am ascultat totdeauna comanda d-tale și când nu-mi plăcea ;

trebuie să ascult și această ultimă comandă .

-Ion Mihalache : Să-ți placă, însă !

-Iuliu Maniu : " Dacă ascult această comandă , din dragoste și respect față de d-ta  
și față de Partidul nostru, o fac cu inima îndurerată și poate și îndoită.

"Cu inima îndurerată , fiind că atât de mult ne-am obișnuit să te vedem în locul pe care-l ocupi ,și  
cu inima îndoită , fiind că nu știu dacă voi putea răspunde încrederii d -voastră .

[-----]

Iuliu Maniu / 24 nov.'37 / retro' iun.'31

## ▣ Semnificații :

### ▣ Demisia lui de la președinția PNȚ ( 22 iun.'31 )

[ LD : iată de ce îmi este greu să apreciez atitudinile complicatului Iuliu Maniu.  
Am recitat împrejurările în care a demisionat în iun.'31.

[ LD : revezi demisia lui de la președinția PNȚ , din Parlament, din șefia PNȚ-Ardeal,  
cu retragerea din viața publică, Bădăcin etc., după căderea guv.GGMironescu ,  
instalarea guv Iorga , alegeri parlamentare . Considerată ca o gravă greșeală ,  
apreciată de unii ca marcând încheierea carierei politice a lui Maniu ...  
la Fișier PNȚ- IV - / legislatura Iorga -Argetoianu . ]

" Ai binevoit a spune că-mi dai o comandă.

Trebuie să spun că n-am crezut în viața mea că mi se va da o astfel de comandă  
și n-am crezut că țara românească va ajunge în așa grea situație

**încât** eu va trebui să primesc să satisfac o comandă  
atât de departe de gândul meu , de stăruințele mele.

" După 12 ani de președinție a acestui partid [ 1919 ] , la un moment dat , [ 22 iunie 1931 ]  
**nu** obosit, nu dezgustat , **nu** din indiferență față de marile țeluri pe care le urmărește partidul,  
**nu** din nesimțire față de soarta acestei țări, **nu** că nu mă simțeam capabil de muncă ,  
**ci** fiindcă credeam că altul poate face mai mult , că poate face mai bine decât mine ,  
și că poate să aplice metode pe care eu nu le știu , pe care eu nu le pot aplica,  
mi-am dat demisia din președinția de partid.

"Și atunci, rugămințile dvs au fost zădarnice ca să nu duc la îndeplinire această hotărâre.

Am dus-o. Am spus prietenilor mei [ 1931 ] :

< ...am fost în lupta politică din tinerețe. Am făcut tot ce omenește este posibil ,  
după modestele mele puteri,să satisfac îndatoririle impuse.

Va judeca lumea și istoria , dacă va avea vreme să se ocupe de faptele mele,  
dacă am îndeplinit cu cinste misiunile încredințate ,

**sunt hotărât să nu mai iau parte , în viața politică și în viața publică a statului român , în nici  
un fel de calitate. Vreau ca liniștit, din depărtare , să mă delectez**

de felul cum înflorește țara românească , națiunea română , constituită într-un stat unitar, puternic  
și frumos, cu atâtea jerfe și muncă uriașe ! >

Și am mai spus :

**< Ferească Dumnezeu să vină ceasul în care eu voi crede**

**că țara este în atât de mare pericol .**

**încât eu trebuie să-mi pun din nou munca mea de om politic**

**în serviciul partidului meu și al țării mele . >**

[-----]

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

### ▣ Acceptarea revenirii la președinția PNȚ ( 24 nov.'37 )

#### ▣ Programul politic ? Programul din 1926

[ LD : Citesc și recitesc împrejurările în care a revenit la șefia PNȚ, în nov.'37

Chiar dacă pentru țară, pentru partid, momentul este greu,

Maniu parcă reîntinerește, parcă are de făcut ordine în altă Vienă ( ca în 1918 ) ,

parcă are de organizat o altă bătălie la Alba Iulia - ca în 1918 , ca în 1928-

devine dârz, patetic, ofensiv , gata să-și asume sarcini și răspunderi .

De data aceasta , bătălia lui cu Carol al II-lea, cu camarila, cu PNL, cu Bucureștiul !

Cei 7 ani , s-a " delectat " ( cum a promis în '31 ) sau a " boicotat"?

Nu pot da un răspuns tranșant la această întrebare .

A fost luat prin surprindere ... nu a avut un text pregătit ... improvizează. ]

" Dacă comanda d-tale, Domnule Mihalache, astăzi o urmez,

aceasta o fac din respect pentru d-ta , din dragoste față de partid,

din devotament pentru țară și pentru că, într-adevăr, găsesc că a sosit

un moment de suprem pericol pentru națiune și țara română ( aplauze puternice )  
a sosit momentul tragic când se pun în joc toate rezultatele obținute de generații,  
de secole, pentru înfăptuirea unui mare ideal.

" Așa fiind, fiecare trebuie să stea la locul unde este comandat , unde este comandat de  
corporația de care este legat cu sufletul, și cu aceleași idealuri .

Dvs îmi comandați să stau unde ați stat dvs.

Având în vedere tragicul momentului , mă duc la locul pe care-l comanzi

și voi năzui să fiu vrednic urmaș al d-tale , pentru ca , pe urmă,

să fii d-ta iarăși urmaș , când îți va veni vremea din nou. ( aplauze prelungite )

"Domnilor, urmez o comandă , o poruncă, care cred că se dă

fiind că cei care o dau- și dl.președinte și dvs - mă cunosc.

Eu nu vă voi arăta dvs.programul meu politic, nici metodele mele de luptă .

" Am fost 12 ani președintele dvs. [ 1919-1931 ] Mă cunoașteți.

Cunoașteți programul meu ; cunoașteți metoda mea . Trăesc și mor cu ele. ( aplauze )

Nimic nu părăsesc când trec la locul d-tale.

" Eu stau pe baza *Preambulului* atât de frumos făcut ,al *Programului nostru*

[ 10 oct .1926 ],care s-a făcut și cu colaborarea d-tale ,d-le Mihalache .[ LD : Fișier PNTJ - I ]

Ideologia depusă în acel preambul, este credința mea politică , perfect consunătoare

cu declarațiunile mele anterioare din Cluj și Bădăcin . Le voi servi cu credință.

Cunoașteți metoda mea de luptă. Nu trebuie să vă explic. De atâtea ori vi le-am expus în  
ședințele noastre. Le cunoaște și opinia publică.

" Cu acest program vin și vă rog pe dvs , ca drept consecință la cele spuse

de dl președinte Mihalache , să mergem împreună- nu zic să mă urmați ! -

să mergem împreună solidari pe acest program și pe această metodă,

fiind că , cum am spus, nu sunt ale mele , ci sunt ale partidului nostru , ale tuturor. "

[-----]

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

#### ▣ Dorință adresată Suveranului

" Și când pornim la această luptă , și când ocup locul pe care , spre durerea noastră ,  
îl părăsește iubitul nostru președinte Mihalache, îmi iau voie să exprim câteva dorințe.

Prima mea dorință este adresată Maiestății Sale Regelui,

rugându-l să nu creadă că noi , care suntem sinceri monarhici constituționali,

prin afirmarea demnității noastre naționale și afirmarea drepturilor națiunii noastre,

atingem câtuși de puțin devotamentul pe care-l avem față de Tron ,

față de Dinastie și față de persoana Majestății Sale . ( Aplauze )

" Noi știm ce înseamnă pentru țara noastră regalitatea.

Noi știm ce servicii imense a adus Dinastia noastră strălucită țării noastre .

Știm ce menire mare are în viitor.

Mai mult : noi cunoaștem calitățile personale eminente

ale Regelui nostru Carol al II-lea . "

[-----]

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

#### ▣ Rugare către Mihalache

" Am o rugare către d.Mihalache : d-le Mihalache, când d-ta părăsești locul pe care l-ai onorat ,  
d-ta să-ți păstrezi același devotament pentru marile idealuri

care sunt depuse în programul făcut și cu colaborarea d-tale sânguincioasă .

Să fii apostolul acestui program și să fii nu numai ajutorul , ci sfătuitoarea noastră,

în lupta aceasta pe care o ducem, sfătuitoare neprețuit ,

fiindcă ai și sufletul și inima și mintea trebuitoare și experiența de atâtea ani.

" Să fii și în viitor cum ai fost în trecut , și în armată și în politică :

neînfricat și neînduplecat în luptă. Cu gândul păcii nu ne batem capul.

Va da Dumnezeu să vină și aceasta când se va împlini vremea. ]

### 35.a) I.Manu, C.Codreanu, Gh.Brătianu , Pactul de neagresiune, / declarații / 26 nov.'37

/ Declarațiile lui Iuliu Manu / Tratatul pentru carteluri electorale :

P.Conservator , PSD, Fr.Plugarilor,P.Maghiar , P.Evreesesc ș.a //

#### ("Dimineata",27 nov.'37)

[ LD 15 dec.2003. analogie : situația din alegerile 2000, când nu a mai fost un Manu care să deoaze tactica PDSR-Iliescu și focul principal s-a îndreptat contra lui Vadim Tudor ! Iar acum , totul pare a se repeta .Dar asta este altă poveste ...]

[ LD: atenție ! trebuie obligatoriu să tai nodul gordian al interpretării Pactului Manu -Codreanu .Trebuie evidențiat că, după 1933 mai ales, opoziția democratică s-a consumat , a fost acaparată , de lupta cu opoziția naționalistă ( mai bine zis PNȚ contra PNC ) Carol-Tătărescu au speculat cu abilitate această încrâncenare , în folosul propriilor țeluri . Intenția lui Manu a fost de a construi un " *Front constituțional*" sub steagul apărării *Constituției* și *constituționalismului*.

În acest context , "armistițiul" dintre cele două opoziții, își arată reala semnificație :

concentrarea atacului principal contra Guv.Tătărescu și Carol II ,

percepții ca exponenți ai tendințelor autoritariste , dictatoriale .

Atât în epocă, dar mai ales în istoriografia comunistă, semnificația acestui "pact"

a fost răstălmăcită în toate felurile.Nici nu a fost greu !

Singura idee comună a acestor partide cu care Manu dorea " *front constituțional*"

era ... ura lor comună față de Tătărescu și Carol !

Că această ură avea temeuri și ținte diferite , pentru Manu nu a contat !

Că fiecare din ele - în eventualitatea victoriei a acestui " front" - năzuia ( spera, urmarea )

să-și promoveze propriile programe și scopuri - a fost ignorat în schema lui Manu !

Manu spera ( intenționa , credea ) , ca PNȚ- cea mai mare forță electorală pe eșicher -

să fie principal beneficiar !

Aceasta a fost tactica lui Manu - proaspăt revenit la președinția PNȚ .

Că a fost nerealistă, utopică și hazardată - se poate admite .

Că a apărut ca o operație " *contra naturii*" - este evident .

Că a reușit înlăturarea răului imediat - guvernarea Tătărescu - este de netăgăduit .

Că și-a atenuat atacul contra " *dreptei naționaliste*" - PNC, Garda de Fier - a fost un fapt .

Că voia ( poate nu știa ! ) să facă alianțe cu Frontul Plugarilor și Madosz ( organiz.PCR ! )

Că și-a atras critici, inamiciții, adversari -în propriul partid , la alte partide democratice , determinând dizidențe și aripi " *pro-carliste*" sau " *anti-fasciste*" - se va vedea imediat .

Că, prin asta , a contribuit , indirect , la instaurarea dictaturii contra căreia se ridicase ,

este discutabil și obligatoriu de raportat la conjunctura internă și internațională.

Consecințe ? Concluzie ? Învățămintele ?

Tot atâtea , în funcție de premiza de la care se pleacă și de unghiul urmărit .

Cea mai mare întrebare și ipoteză rămâne aceasta : cum de nu s-au putut coaliza

partidele autentice - democratice- chiar așa ! - împotriva curentelor de dictatură , de autoritarism ?

De ce abia după lovitura de stat dată de Carol , se va întâlni, pe aceeași platformă ,

Manu și Dinu Brătianu ?

De ce , abia după , Gh.Brătianu va reveni în PNL ? ] Doc.integral : fișier PNȚ XV

-----  
✧ *Pactul de neagresiune* - Codreanu -Manu -Brătianu

Iuliu Manu / 26 nov'37

✧ Declarația de presă .

Libertatea presei

Protest contra cenzurii

Înlăturarea regimului dictatorial și imoral

Înlăturarea stării de asediu și cenzurii  
Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu  
Înțelegeri cu alte partide  
De ce a reintrat în arena politică  
Redacția / comentarii /  
▣ **Tratative pentru cartelurile electorale**  
Cartel electoral cu P.Conservator  
Tratative cu PSD, Fr.Plugarilor , Madosz , P.Evreesc  
Muncitorii cer denunțarea Pactului  
Declarațiile lui Maniu

---

Documentul / 26 nov.'37

▣ **Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu**

*" Se încheie , între partidele subsemnate, o înțelegere cu scopul de a apăra libertatea și a asigura corectitudinea alegerilor .  
Aceste partide încheie, pentru timpul alegerilor actuale, în vederea scopului propus, un pact de neagresiune.*

*"Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor și limbajului de violență și de denigrare , **dar** nu împiedică afirmarea ideologiei proprii și discuția de bună credință.*

*" Se va aduce un cuvânt de chemare și celorlalte partide să se alăture acestei înțelegeri .  
O comisiune comună va stabili modul de procedare și demersurile cari vor trebui puse în aplicare în cazul infracțiunilor ce ar fi să se producă .*

*Semnat C .Codreanu, I.Maniu, Gh.Brătianu "*

////////////////////////////////////

**Iuliu Maniu / 26 nov.'37**

▣ **Declarația de presă**

[-----]

**Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu**

" O ținută imediată a activității mele , în calitate de prezident, a fost realizarea unei înțelegeri cu alte partide pentru asigurarea libertății și corectitudinii alegerilor.  
N-AM NĂZUIT LA UN CARTEL ELECTORAL , care ar stânjeni , în oarecare măsură, propagarea ideologiei fiecărui partid din înțelegerea încheiată .

"Năzuința mea și dorința sinceră a partidului nostru , în direcțiunea aceasta, au fost încununate de un succes care mă mulțumește și care îmi dă convingerea că vom putea asigura libertatea alegerilor și ordinea în decursul desfășurării propagandei electorale ,

**chiar în caz** că s-ar practica practica atât de dureroasă și de rușinoasă , ieșită la iveală cu ocazia atâtor alegeri conduse de adversarii noștri.

**" Am realizat și semnat chiar astăzi o înțelegere electorală**

**cu Partidul Liberal de sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu**

**și cu partidul " Totul pentru Țară" de sub conducerea d-lui Corneliu Codreanu**

**hotărându- ne tustrei să adresăm și celorlalte partide**

**o chemare ca să se alăture acestei înțelegeri.**

" Am toată nădejdea și chiar indicii că vor urma și adeziuni pe care le vom primi cu mult respect și sinceră prietenie.

" Urgența publicării acordului , pentru a orienta pe alegători și opinia publică , este justificarea pentru faptul că nu am putut inaugura sau termina conversațiuni simultane cu alte partide.

" Înțelegerea încheiată se vede din textul pe care vi-l predau [ **predă textul acordului** ]

și pe care îl va vedea opinia publică .Din el reiese că, fiecare partid

își păstrează nealterat ideologia sa proprie, pe care va fi în drept s-o propage

și perfectă sa independență .

"Singurul și limitatul scop al înțelegerii este

de a lăsa liberă manifestare a voinței naționale și liberă exprimare pentru fiecare cetățean - oricărui partid ar aparține - a credinței sale politice .

" La baza acestei înțelegeri nu stă decât gândul de a salvagarda demnitatea națională , dând posibilitatea liberei și legalei afirmări a glasului ei și zădărnicierea eventualelor tentative de a falsifica voința națională .

" Oricine a citit splendidul discurs al d-lui Ion Mihalache și declarațiile mele [ 24 nov. ]

s-a putut convinge că - la baza gândului nostru,

ca și la acel al partidelor cu care ne-am întovărășit [ LD : oare ?! ] pentru scopul acesta nobil-este o fierbinte iubire de neam , un devotament nesfârșit pentru prosperitatea țării noastre și pentru păstrarea ordinii constituționale și legale [ LD oare ?! ]

" Cred că sunt în nota opiniei publice generale românești , când adresez

un frățesc apel tuturor partidelor și tuturor cetățenilor să se alăture acțiunii noastre "

[-----]

////////////////////////////////////

**Redacția / 26 nov.'37**

#### ▣ **Tratativele lui Maniu**

[ LD : ce pot spune decât că , pur și simplu, voia să facă alianțe cu oricine, numai să ducă la înfrângerea PNL ! ]

/ Cu PDSR (C.Titel Petrescu,I.Flueras,Eft.Gherman),pentru un eventual cartel electoral, prin care soc.-dem.să candideze pe Listele PNȚ

/ Cu FR.Plugarilor (dr.Petru Groza)

/Cu reprezentanții grupării democrat-maghiare ( Madosz )

/Cu Part.Evreesc

Convorbirile continuă , și foarte curând se vor putea afla rezultatele

////////////////////////////////////

#### ▣ **Cartel electoral cu P.Conservator**

Iuliu Maniu a trimis o scrisoare d-lui Gr. Filipescu , prin care propune Partidului Conservator un cartel electoral. În scrisoare, Maniu arată că , deși PNȚ nu încheie în aceste alegeri cartele electorale , găsește că trebuie să facă o excepție în ce privește Partidul Conservator .

DI.Filipescu a citit această scrisoare amicilor săi . Cartelul a fost aprobat în unanimitate .

DI Filipescu va desemna persoanele care vor candida pe listele PNȚ :

////////////////////////////////////

Redacția /

#### ▣ **Muncitorimea împotriva Pactului**

La ora 8 seara, o delegație reprezentând mișcarea muncitorească [ LD : cine ?!]

care a activat în ultima vreme pentru lista unică a forțelor democratice ,

s-a prezentat la Iuliu Maniu , formulând un Protest împotriva *Pactului de neagresiune*

prin care s-au încălcat tratativele duse până atunci de PNȚ,

prin pact, aducându-se un real serviciu mișcării fasciste și reacționare din România .

Delegația a cerut denunțarea acestui Pact, dăunător democrației , din toate punctele de

vedere ,și a anunțat continuarea luptei lor separate de PNȚ .

Redacția /

#### ▣ **Declarațiile d-lui Maniu**

Ținta urmărită de d.Maniu - asigurarea libertății și legalității alegerilor - va fi sincer aprobată de întreaga lume democratică a țării. Acordul încheiat - așa cum am spus și ieri - ridică nedumeriri și critici bine întemeiate.

DI Mihalache a refuzat să colaboreze cu d.Vaida ,

fiind că președintele "Frontul Românesc", are un program de dreapta .  
Atitudinea sa , fără echivocuri - a făcut pretutindeni o puternică impresiune .  
D.Tătărăscu a încheiat un acord electoral cu d.Vaida - și rău a făcut.  
Iată însă că dl Maniu încheie un acord cu partidul " *Totul pentru Țară* " ,  
care are un program și mai de dreapta .  
Dl Maniu reprezintă intransigența constituțională și democratică .  
Corneliu Zelea Codreanu vrea abolirea așezămintelor constituționale, e antidemocrat ,  
și cere , cinstit și sincer, dictatura .  
Amestecul acesta va provoca confuzie în opinia publică .  
Oriunde a fost practicat - el s-a soldat cu pagube imense pentru democrație.  
Exemplul din Germania este prea evident .  
Ar fi totuși un câștig , **dacă** partidul " *Totul pentru Țară* " , angajat într-o acțiune pentru respectarea  
strictă a libertății - ceea ce e în contradicție cu doctrina și practica sa -  
ar părăsi metodele pe care le-a folosit până astăzi. Se va întâmpla acest lucru ?"  
PNȚ / 26 nov.'37

---

### 35.b) Iuliu Maniu , plecarea la Cluj - Bădăcin , 28 nov.'37

( "Dimineața" , 30 nov.'37 )

[ LD : 5 zile stătuse Maniu la București . Pleacă în Ardeal , la Bădăcin, de unde va conduce  
" bătălia " electorală , conduce partidul ... În drum i se face o primire triumfală la Cluj  
Un reportaj banal . Îl folosesc pentru a releva câteva lucruri de care nu m-am ocupat ,  
deoarce documentele nu vorbesc explicit :  
/ Pentru Maniu , " acasă " era Clujul, Ardealul , Banatul, provincia " *pălmuită* " , " *insultată* " ,  
iar Bucureștiul .... precum , altădată, Budapesta !  
/Că în PNȚ ( precum și în alte partide ) existau și " *membre-femei* " , al cărui rol  
nici o dată nu este amintit decât în chestiuni de protocol ;  
/ Că exista o " *gardă Maniu* " cu rostul necunoscut prea bine ;  
/ . Că , pentru el, cel mai grav era faptul că guvernul Tătărăscu nu era  
nici guvernul țării, nici al PNL , dar nici nu spune al cui era !  
/ Că are o lozincă super elogioasă la adresa Coroanei  
/ Că în discurs a spus lucruri și mai dure , care au fost cenzurate ,  
cu spațiu gol lăsat de ziar. ] Doc.integral : fișier PNȚ XV

[-----]

Iuliu Maniu / 28 nov.'37

" Mult stimată domnișoară , iubite amice, domnule președinte , vă mulțumesc tuturor  
pentru amabila primire ce mi-o faceți , aceasta cu atât mai mult cu cât

**nu vin printre dvs cu ramura de măsline a păcii ci cu hotărîrea de a vă chema la luptă ,**  
pentru că **iar s-au călcat în picioare dreptul și dreptatea**  
și **s-a lovit cu piciorul în demnitatea națională .**

" Nu s-a chemat la putere partidul nostru și președintele lui , Ion Mihalache ,  
ci a fost lăsat la cârmă d.Tătărăscu . [ .....**spațiu cenzurat** ..... ]

**S-a pălmuit astfel Ardealul , căci în guvern nu e nici un reprezentant al provinciei noastre**  
**Aceasta este o intolerabilă insultă și un păgubitor fapt**  
**pentru interesele Ardealului și Banatului ,**  
**precum și pentru afirmarea încheierii provinciilor cu țara mamă . "**

"Regret că trenul pleacă și nu pot să vă arăt sistematic motivele acestei revolte .  
Trebuie să mă mărginesc a vă arăta că însuși președintele partidului liberal,  
d.Dinu Brătianu , a propus Majestății Sale să nu rămână la guvern partidul liberal,  
și să fie însărcinat cu formarea guvernului d-Ion Mihalache.

**Din aceasta rezultă că guvernul Tătărăscu nu numai că nu este guvernul țării ,**  
**dar nu este nici măcar al partidului liberal .**

" De aici urmează că noi toți aceia care suntem **devotați ideii naționale constructive,**  
**democrației și moralei creștine,** suntem datori să luptăm cu ultima energie și  
până la ultima suflare contra guvernului care atentează

împotriva celor mai sfinte comori ale națiunii române .

" Să luptăm împotriva desfrului și a exploatării maselor populare ,  
să ne unim într-o frăție a dreptății și demnității naționale și să strigăm cu toată energia ,  
ca să ne audă până la ceruri rugăciunea , dorința și năzuința neînfricată :

Trăiască națiunea română , trăiască PNȚ , **trăiască Coroana României**  
**veșnic luminoasă , strălucitoare și de nimic pătată .** [-----]

Iul Maniu / 28 nov.'37

---

### 36.) Armand Călinescu, *Însemnări zilnice* ,25 oct.- 24 nov.'37

( P.355- 362 )

[ LD 16 dec.2003 . Pe posturile TV au început comemorările revoluției din decembrie '89.  
Fiecare cu " varianta" lui de revoluție : Iliescu , Petre Roman, Lupoi , Caramitru, Brucan...  
"Interpretatorii" țin isonul unuia sau altuia , bâiguesc despre "scenarii" , fac analogii cu sfârșitul  
lui Ceaușescu , Saddam sau Antonescu ...sau își potrivesc comentariile cu noile interese :  
Dinescu, Cristoiu, Tucă , Tănase , Hurezeanu, Adrian Păunescu .  
De la Paris, primesc scrisoare și o mapă de documente , de la Cici Ionițoiu ,  
care reconstituie rezistența și sfârșitul generației sale.  
Mircea Horia -Simionescu ( cu care am avut zilele trecute o lungă și fascinantă convorbire  
telefonică ) despre Gheorghiu -Dej, Ceaușescu, " Scânteia" , Popescu -Dumnezeu, Ion Iliescu,  
scriitorii și vița sub dictatura comunistă....  
Patru etaje de istorie românească , care cuprinde secolul XX .  
Ce forfotă de oameni , de destine, de amintiri, sentimente și resentimente !  
Eu ? Trec prin tot felul de registre afective - admirație,haz, scârbă, lehamite -  
și mă întorc la masa de lucru , să caut eu " adevărul"  
despre agonia sistemului democratic din România,în acel sfârșit de an 1937 ... Ha -ha-ha !

[ LD : dau versiunea lu Călinescu pentru a se vedea că unitatea PNȚ ( despre care vorbea  
Mihalache ) nici pe departe nu era atât de idilică . Cu toate rezervele privind informațiile  
lui Călinescu - prins deja în năvodul lui Carol - ele dau o idee balzaciană despre culisele  
politice , dar îmi îngreunează și mai mult aflarea nu a adevărului - lucru absolut imposibil -  
ci a găsirii măcar a "ceva" comun , privind un anume episod , o anume relație , un anume actor  
al scenei politice. Mihalache, Maniu , Madgearu, Costăchescu , Lupu, Ralea, Călinescu ,  
Gafencu, Ghelmegeanu , Popovici , ș.a., ș.a. schimbători de la zi la zi, neîncrezători unul  
în altul, acționând fiecare în parte după propria variantă, în tandem sau troică .  
*Stânga - centru - dreapta* ? Da ! Dar nu indicând vreo doctrină sau direcție ideologică,  
ci impresia unui mușuroi de furnici , răscolit de o cizmă ... care aleargă de colo -acolo,  
în căutarea unei " regine" care să refacă mușuroiul : unii către " Rex" ( cum îl numește Călinescu  
pe Carol ) , unii să-l readucă pe Iulian, alții pe Vaida, alții pe Maniu ... ]

Doc.integral . fișier PNȚ XV

Călinescu / 25 oct.'37

Văd pe **Mironescu** , care a fost la rege.l-a consiliat o formulă Mihalache-Vaida .

Rex: " *I-am spus lui Mihalache să se înțeleagă , dar nu vrea .E foarte dârz , de aceea trebuie să  
mă gândesc la altă formulă* " Tot Mironescu îmi spune că **Goga** a amenințat cu agitații violente  
dacă sunt admiși n-ț , și Rex a fost impresionat . Goga a cerut guvern de alegeri .

Văd pe **Iulian** care îmi spune că a argumentat utilitatea unui guvern de alegeri .

Rex a replicat : " *Da, dar acum pot alege pe șeful de guvern care-mi place,  
după alegeri aceasta ar fi mai greu* "

Tilea îmi spune din partea lui **Vaida** că , dacă eu aș vedea cu ochi buni  
o înțelegere a partidului pe baza ideologiei n.ț .

Peste câteva ore Tilea -care a văzut între timp pe Vaida - spune că acesta ar fi încântat,  
acceptă baza, vrea să facă de pe acum declarații în acet sens și să-i pregătesc un text  
așa cum aș voi ! Tilea adaugă că Vaida va fi chemat la rege.

-----  
Călinescu / 1 nov.'37

**Tătărașcu** face la club un lung expozeu în care enumeră operele înfăptuite în patru ani de

guvernare . **Mihalache** se enervează și dă presei declarațiuni violente în care vorbește de afacerism , minciuni etc. Liberalii, furioși , spun că în ce fel ne-ar mai putea recomanda pe noi . Sigur, declarațiile lui Mihalache au fost inabile.

-----  
**Călinescu** / 6 nov.'37

**Dinu Brătianu** îmi trimite vorbă că vrea să mă vadă. Mă duc la dânsul.

Îmi vorbește despre situație. Rex a vrut în vară o formulă Vaida .Străinătatea l-a ...[ **lipsă text** ]

Atunci se gândește la o combinație Mihalache - Vaida . Ne consiliază s-o realizăm , altfel el crede că nu vom fi aduși. El, Brătianu, ar vrea să treacă partidul în opoziție ,

dar dacă Rex va face apel la dânsii , vor rămâne . : " *Rex e complet în apele lui Tătărașcu* "

Îi răspund că Mihalache se opune la orice combinație. Brătianu crede că, în momentul acesta , Rex are mai mare neîncredere în Mihalache , decât în Maniu chiar .

Brătianu se plânge de declarațiile recente ale lui Mihalache , pe care le socotește prea violente , și-mi spune că astăzi toți liberalii sunt contra noastră .

El personal va căuta să ne recomande, dar e singur de această părere .

Spun lui **Mihalache** convorbirea . E plictisit și el de ecoul declarațiilor , pe care le socotește "un act reflex" . Ar vrea să retracteze sau să atenueze într-o formă oarecare .

Pregătise o nouă declarație , pe care am găsit-o mai proastă .

După consiliul meu, a renunțat la ea.

**Ralea** și **Andrei** încearcă readucerea lui **Iunian** , ceea ce provoacă indiispoziția lui **Madgearu** .

**Mihalache** se opune și el, spune că după alegeri, când Iunian va fi umilit ,

ar sta de vorbă. Când Ralea se duce la Iunian, acesta îl repede ,

spunând că el nu poate sta cu oamenii pe care i-a atăcat odinioară.

**Inculeț** îmi povestește că **Maniu** a încercat în cursul verii o apropiere de Palat .

A scris o scrisoare către Kerciu , cu copul de a fi arătată.

În scrisoare făcea profesiunea de credință dinastică.

Rex le-ar fi vorbit liberalilor , adăugând că nu prea are bună impresie

când asemenea scrisoare e trimisă către un om de talia lui Kerciu.

**Inculeț** îmi adaugă că ei au interceptat o convorbire telefonică între **Mihai Popovici** și **Maniu**, din care au înțeles disprețul acestuia față de **Mihalache** .

-----  
**Călinescu** / 10 noiembrie'37

La un bal al Legației franceze, **Tătărașcu** se ntreține îndelung cu mine, și-mi spune că este indignat de declarațiile lui **Mihalache**. Îl arată ca incapabil și se întreabă de ce nu ne întregim cu Vaida. Spune că Regele vrea să mă duc să-l văd. Să cer imediat audiență.

Declară că nu va recomanda pe Mihalache și că dacă s-ar constitui un asemenea guvern ar lua din prima zi atitudine contra lui. E gata să se împace cu **Gh.Brătianu**.

-----  
**Călinescu** / 11 noiembrie'37

La ora 7 dimineața **Inculeț** mă cheamă la telefon și-mi spune că voi fi primit la rege.

[ **LD : nu rezultă dacă a fost sau nu** ]

Seara e primit **Costăchescu** , care a fost chemat telegrafic de la Iași .

Rex îl întreabă dacă e posibilă o înțelegere cu Vaida și ce vom face noi, *centriștii* [ **grupul Călinescu** ] Costăchescu recomandă un guvern Mihalache, spunând că e prea târziu pentru o înțelegere. *Centriștii* nu pot lua o atitudine decentă în ajunul crizei .

Am avea răspunderea lăsării partidului în opoziție.

Apoi Rex îi vorbește de Lupu, Popovici și Madgearu , pe care nu-i crede [ **text lipsă** ] în guvern .

**Mihalache** mă cheamă și-mi arată o scrisoare pe care a trimis-o lui **Filipescu** , spre a arăta-o lui Rex, în care explică și oarecum cere scuze pentru declarațiile făcute.

Așadar , Mihalache vrea să aducă partidul la guvern cu concursul lui Filipescu

și al lui Auschnitt Acesta este adevărul !

-----  
**Călinescu** / 12 noiembrie'37

**Mihalache** merge în audiență .

Rex : " *Ei, M., am rămas în continuare de la Sinaia. Ce-mi spui nou asupra ituației ?* "

**Mih.**: "Am expus întreaga mea concepție .Dacă M.Voastră are să-mi pună

o întrebare specială , sunt la dispoziție"

Rex : " *Să-mi spunei : ce vrei să faci dacă veniți la putere ?*"

Mih. : " Avem un program...."

Rex. : " *Nu acela , știi că am rezervele mele ! Spune-mi în scurt ce vrei să faci acum "*

Mihalache începe să schițeze programul.

Rex îl întrerupe odată , spunându-l că așa vede lucrurile și Mironescu .

Apoi, când Mihalache vorbește despre reorma administrativă ,

Rex întrerupe zicând că aceasta este și concepția lui Vaida .

Apoi : " *Ascultă , Mihalache, să nu spui de la început nu .În politică nu merge cu nu ! S*

*ătegândești 24 de ore, și să-mi spui dacă poți realiza o coalțiie cu Vaida .*

Îi cere program scris.Audiența s-a terminat

Mihalache întrunește seara Biroul, care îi spune să nu facă acord cu Vaia.

-----  
Călinescu / 13 noiembrie

Din nou audiența lui Mihalache .

Rex : " *Am citit programul trimis. Sunt de acord. Cred că ai înțeles ieri că*

*vreau să guvernez cu PNȚ și cu d-ta , pe care te ptrețuesc.*

*Trebuie să știi, însă, că mai toți sunt contra d-tale. Eu trebuie să țin cont de aceasta.*

*De aceea te însărcinez să constitui un guvern de colaborare cu Vaida.*

*Guvernul a pus demisia la dispoziția mea; nu am primit-o până nu am formula gata , pentru a nu crea un gol de autoritate. Să știi că condiția este sinequa non.*

*În ce formă, nu mă interesează. Ai o zi două la dispoziție .*

Mihalache adună Delegația Permanentă și cere avizul. Toți sunt de părere că nu se poate face nimic. [ **lipsă text !** ] Gafencu, Căpităneanu propun să fie vizitat Vaida.

Eu declar că am dorit și doresc reîntregirea , spre a avea un partid mare .

-----  
Călinescu / 14 noiembrie

Mihalache depune mandatul. [--- ] încearcă să orienteze partidul spre o luptă constituțională.

Tătăărăscu e însărcinat să constitue un cabinet cu baza politică lărgită .

Se adresează lui Iunian , care-l respinge. Încearcă apoi cu Gh.Brătianu [----- ]

Combnația cade .Cere apoi cartel electoral cu Vaida . [-----]

Vaida ar vrea combinație cu " *centriștii*" .

-----  
Călinescu / 18 noiembrie

Mihalache îmi spune că el a urmărit un program social, de aceea va ceda locul lui Maniu.

Mă întreabă ce opinie am.Răspund în fața dr.Lupu :

" *Nu am nimic personal contra lui Maniu. Îl stimez .*

*Dacă Maniu va ridica problema constituțională, voi fi alături .*

*dacă, însă, mi-ar cere să lupt contra d-nei L [ upescu ] ,*

*nu socotesc de demnitatea unui bărbat s-o fac ;*

*dacă va lupta contra Rex personal, nu-l pot urma "*

Mihalache îmi dă asigurări că aceasta nu se va întâmpla.

-----  
Călinescu / 22 nov.'37 LD :greșit ! 24 nov. ]

Ședința comit.n-ț. Mihalache demisionează. E ales Maniu.

Acesta încheie un pact de neagresiune , pe durata campaniei,

cu Garda de fier,Gh.Brătianu și Argetoianu .[ LD : fără Argetoianu ]

Începe campania electorală cu vechile teme

[ LD : Călinescu va face campania electorală și alegerile încă cu...PNȚ .

În guvernul Goga , ca om al regelui , întreține legături cu Vaida ,cu speranța că va reface PNȚ,cu excluderea lui Maniu ! ]

Armd. Călinescu / oct - nov.'37

---

37.) Al.Vaida -Voevod , declarații, 26 nov.'37

( " Dimineața " , 27 nov.'37 )

În sediul *Frontului Românesc* ( B-dul Elisabeta ) o reuniune cu conducătorii organizațiilor din întreaga țară , la care au participat și toți fruntașii mișcării din Capitală.

**C.Angelescu** ( șeful org.Capitalei ) a salutat prezența d-lui Vaida, și a comunicat

înscirerea în Fr.Rom. a mai multor ofițeri superiori , în frunte cu :

G-ralii Job.Bădescu și Fotescu ; coloneii : Solomonescu , Bădulescu, Bilciurescu, Moloiu, Tomița ș.a.

**Vaida -Voevod** , a arătat importanța înscrierii ofițerilor în Frontul Românesc, elogiind virtuțile armatei române , care a sporit și va spori elanul luptei .

Apoi a explicat ce înseamnă cartelul și colaborarea cu guv.Tătăărăscu :

" Suntem **numai** un cartel electoral , fără ca programul nostru să sufere vreo atingere , având libertatea de a ne face propaganda pe baza programului nostru neștirbit . "

Arată apoi motivele politice și rațiunea superioară cari au determinat

încheierea acestui cartel și discută obiecțiunile și criticile ce i s-au adus și le combate .

**G-ral Job Bădescu** - vorbește în numele noilor înscriși .

Al.Vaida / 26 nov.'37

---

### 38.) **Corneliu Zelea Codreanu** , *Circulări și Manifeste* ,

a ) **Declarație: Pactul de neagresiune ... \***, " *Buna Vestire* " , 30 nov. '37 ;

"*Manifestul electoral al d-lui Corneliu Z.Codreanu* " " *Dimineața* " , 29 nov.'37

b ) "Slobozenie" la intrarea în Gardă , 30 nov.'37

[ LD : Declarația din 29 ( 30 ) nov. , despre care editorul spune că nu a apărut în diverse ediții, eu am găsit-o în " *Dimineața* " ( am tăietura de ziar ) , sub titlul de *Manifest electoral* ; este absolut identică ; la sfârșit cuprinde încă câteva fraze( pe care le voi marca cu altă culoare ) și o propoziție concludivă a ziarului . ] Doc integral : fișier G de F X

CZCodreanu / 30 nov. 1937

#### ▣ **Acordul electoral cu Iuliu Maniu și Gh.Brătianu ( p. 220 - 223 )**

( \* Declarații apărute în " *Buna Vestire* " , 30 nov. - **care lipsesc din alte ediții - nota editorului** )

" Domnilor ziariști,

Știți că am încheiat un acord cu dl Iuliu Maniu și Gh.Brătianu !

Acest acord are ca scop : apărarea libertății și ducerea unei lupte electorale civilizate , din care să lipsească denigrarea,neloialitatea, și reaua credință.

Acordul prevede că fiecare din părțile contractante își va afirma ideologia sa proprie în fața țării, într-o formă de bună cuviință și eleganță.

Deci acordul voiește să realizeze două lucruri : libertatea de exprimare și , în al doilea rând, înlăturarea a tot ce ar putea împiedica o cât mai bună judecată a țării.

Adică ducerea bătăliei electorale în câmpul ideilor , cu înlăturarea desfășurării de patimi personale, cu înlăturarea relei credințe, cu înlăturarea violențelor , care , toate , împiedică totdeauna o bună judecată.

M-a mirat profund scrisoarea unui președinte de partid , în care spune că partidul său nu poate încheia un "*Pact de neagresiune*" care i se pare straniu și imoral , cu un alt partid cu idei diametral opuse.

"*Pact de neagresiune*" nu în privința " ideilor" care, tocmai aceasta dorim,

să se lupte libere , domnule președinte, ci pact de neagresiune în privința ghioagelor, în privința relei credințe , a atacului nesincer sau plătit .

Cum adică este *imoral* ca cineva să invite , chiar pe cel mai mare adversar al său,

la o luptă dreaptă , corectă , civilizată ,

și este *moral* ca să-l ponegrească pe nedrept , să-l insulte , să-l calomnieze ?

Este mai *moral* , să-l aștepți de după gard și să-l izbești cu o ghioagă în ceafă ?

Domnilor ziariști,

Deci, în cadrul acestui *pact de neagresiune* , care are ca scop nu părăsirea ideilor și credințelor noastre , ci tocmai afirmarea lor cât mai libere în fața țării , dl Iuliu Maniu a invitat pe ziariști și le-a făcut declarații în sensul ideilor sau credințelor sale.

Mi-am permis , în cadrul acelui pact, ca să vă invit și eu pentru a-mi spune în fața țării ideile și credințele mele.  
Politica externă.

"Dl Maniu , afirmând punctul de vedere al partidului său în politica externă a spus în esență : < Suntem alături de marile democrații ale Occidentului , suntem alături de Mica Înțelegere și de Înțelegerea Balcanică > și-și arată marele său atașament față de Societatea Națiunilor.

Cu profund respect pentru dl Maniu ,

îmi permit să afirm că părerile mele SUNT EXACT CONTRARII.

Eu sunt contra marilor democrații ale Occidentului , eu sunt contra Micei Înțelegeri , eu sunt contra Înțelegerii Balcanice , și n-am nici un atașament pentru Societatea Națiunilor , în care nu cred. Eu sunt pentru o politică externă a României alături de Roma și Berlin. Alături de statele revoluțiilor naționale . În contra bolșevismului .

O spune un om care n-a călătorit și n-a cerșit nimic nici la Roma și nici la Berlin.

[ LD : citat folosit adesea în istoriografia românească , rupt din context ]

În 48 de ore după biruința Mișcării Legionare , România va avea o alianță cu Roma și Berlinul , intrând astfel în linia misiunii sale istorice în lume : apărătoria Crucii , a culturii și a civilizației creștine.

Aceasta nu înseamnă că urâm Franța și poporul francez , căci el va face tot ca noi , reintrând și el în aceeași misiune istorică în lume.

Ceea ce este astăzi , este o simplă divagație iudeo-masonică . de care poporul francez , în ceasul învierii lui , se va scutura cu o energie hotărâtoare .

" În privința revizionismului , afișat și speculat de dl Titulescu , Mișcarea legionară afirmă că nici o revizuire de frontieră nu se va face în defavoarea României .

Politica internă.

"Dl Maniu este pentru democrație.

Eu sunt de părere exact contrară .

Sunt contra democrației. După cum sunt și în contra dictaturii .

Sub aurora dimineții , se naște un alt sistem , nou , neântâlnit până acum.

Pentru acela sunt eu.

Dl Maniu spune că partidul său

va aduce justiție și toleranță pentru minorități.

Eu sunt pentru JUSTIȚIE , fără TOLERANȚĂ .

Pentru că am tolerat așa de multe încât suntem pe patul de moarte.

Mișcarea Legionară va aduce justiție pentru români.

Vorbesc despre acea justiție de secole înfrântă în defavoarea Neamului Românesc ,

vorbesc de acele drepturi milenare ale românilor , pe care ei trebuie să și le recucerească , și care , după cea mai severă aplicare a justiției , nu au a le împărți cu nimeni.

Și mai cu seamă nu există nici o justiție care să ne oblige a împărți drepturile noastre de stăpânire și de conducere a țării , cu jidanii .

Dl Maniu , în partea finală , susține , după toate manifestările de până acum ,

că țara este cu partidul său.

Părerea mea este alta : eu cred că țara este cu viitorul. E , adică , cu Mișcarea Legionară .

Cu toate aceste diferețe mari de idei și de păreri ,

nu înseamnă că nu putem voi împreună alegeri libere , tocmai pentru a putea vedea

care este și părerea țării , și , în orice caz , nu înseamnă că dacă suntem de păreri diferite , să vie un al treilea să ne fure voturile și mie , și lui , și țării.

Termin cu o declarație .Vorbesc despre dl Titulescu :

Tinerimea română legionară , căreia i s-a răpit libertatea , care a fost schingiuită la 1933-1934 prin cea mai nemiloasă violență , pe orice listă ar fi ca să apară dl Titulescu ,

peste orice pact, îl va combate cu violența cea mai mare.  
Întreaga tinerime se va prezenta în județele în care va candida  
și se va opune din toate puterile la reintrarea acestui om în politica internă a țării.  
Cu dl Titulescu nu putem încheia decât un pact de agresiune."

C.Z Codreanu / 30 nov.'37

[ LD : în "*Dimineața*" mai există :

" Peste două zile voi da o circulară  
prin care voi da lămuriri mai ample asupra *problemei jidovești*  
și tot o dată voi trata chestiunea "*Mișcarea legionară și Monarhia*" .  
Iar peste o săptămână voi da o circulară despre "*Partidul liberal și cuziștii*" .  
București, 29 noiembrie 1937 , ora 6 "

C.Z Codreanu / 30 nov.'37

Redacția : Textul de mai sus dovedește că tot ce am scris noi în privința  
Pactului de neagresiune încheiat între d-nii Iuliu Maniu și d. Corneliu Codreanu  
este deplin întemeiat .

" *Adevărul* " / 1 dec.'37 ( preluat de "*Dimineața*", 2 dec. )

#### ▣ Agresiune contra pactului de neagresiune

" Dar dacă din punctul de vedere al d-lui Codreanu aceste declarații clarifică o situație ,  
ele creează o situație din cele mai dificile pentru celelate părți contractante ,  
care au semnat *Pactul de neagresiune*.

În special PNȚ, în numele căruia a semnat d.Maniu , este pus la grea încercare .

" Într-adevăr , cum se poate concepe o înțelegere între  
un partid care stă neclintit pe principiul democrației , constituționalismului și libertății ,  
și un organism politic care continuă să declare *fățîș*  
*război tuturor acestor postulate democratice ?*

" Cum se poate ca un partid - care stă neclintit pe principiul înțelegerii cu Aliații  
și este atașat concepțiilor de securitate colectivă , garntată prin Societatea Națiunilor -  
să facă o înțelegere , fie și trecătoare , *cu un organism politic care se pronunță categoric*  
*pentru alipirea României la axa Berlin - Roma ?*

" În ce țară s-a mai văzut o astfel de împerechere incalificabilă ?

Ce vor înțelege democrațiile din Apus - care aveau până acum  
o desăvârșită încredere în PNȚ și pentru credințele lui în politica externă -  
văzând că în România sunt posibile asemenea acorduri electorale ?

" Până acum, în rândurile democrației , gestul d-lui Maniu a provocat nedumerire și îngrijorare . În  
urma celor declarate de d.Corneliu Codreanu , putem spune , fără exagerare ,  
că în rândurile democrației , în genere, și ale PNȚ , în special ,  
domnește o adevărată stupoare .

-----  
" Dar declarațiile mai pun în discuție și un caz special .

Printr-o curioasă coincidență, tot pe ziua de ieri, s-a întors și d.Titulescu , primit cu multă căldură  
și deosebit entuziasm de organizația național-țărănistă din Capitală . [-----]

Or , și împotriva omului și împotriva credinței lui în politica internă și externă ,  
se ridică amenințător d.Corneliu Codreanu , care și-a pus semnătura  
pe *Pactul de neagresiune* alături de d.Maniu , șeful partidului care se pregătește  
să pozeze candidatura d-lui Titulescu "

////////////////////////////////////

#### 11.b) CZCodreanu / 30 nov.1937

##### ▣ Circulara 117 : "slobozenie" la intrarea în Gardă ( p. 224 )

( în atenția doritorilor )

[ LD : Este în plină campanie electorală . Nu sesizez exact sensul și scopul

acestei deschideri de porți, după atâția ani de categorică interdicție .

Ori voia să verifice " sinceritățile" în condiții de luptă cu riscuri ,  
ori era sigur de victorie, și-i trebuiau aderenți la guvernare.

Nu cunosc efectul acestei invitații ....dar știu că nu era un capriciu. ]

" În toamna aceasta se împlinesc 7 ani de când am interzis cuziștilor de a putea pătrunde în Mișcarea Legionară. Motivele care m-au determinat atunci să iau această hotărîre se știu și se vor vedea mai limpede într-o circulară ce va urma.

" Aceeași măsură am luat-o în 1934 împotriva liberalilor căroră le-am interzis intrarea printre legionari , deoarece partidul lor a oprimat , schingiuit și chinuit , o întreagă tinerime , din ordinul puterii iudeo-masonice.

" În adevăr, sunt 7 ani de când nici un cuzist n-a pătruns la noi .

Și nici un liberal, de 4 ani.

Astăzi ridic acest zăgaz pentru termen de o lună de zile , adică până la 30 decembrie.

Luna care urmează se pot înscrie și vor putea deveni legionari și cuziști și liberali , în afară de acei care au atăcat ei personal , Legiunea.

După data de 30 decembrie se vor închide aceste înscrieri .

Luna următoare va fi după alți 7 ani , adică în anul 1944, în decembrie .

Am luat această hotărîre pentru că știu că e ușor să te înscrii la cineva când îl aplaudă toată lumea .Eu vreau să văd în aceste vremuri când sunt atăcat , cine bate la ușa casei mele.

Vreau să știu , în aceste ceasuri de răspântie, pe cel ce se vinde, pe cel ce șovăește și pe cel ca are încredere nelimitată în brațele și inimile noastre .

Și credință în marele destin legionar "

Corneliu Z.Codreanu / 30 nov.'37

---

Vezi fișierul următor .